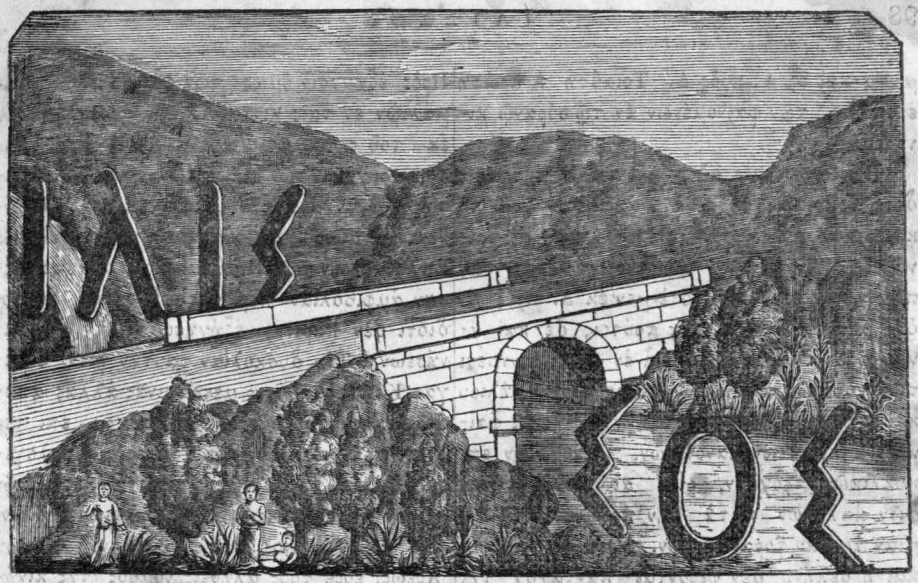

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ.

Ἐκδιδόμενον ἅπαξ τοῦ μηνός.

Ἐν ΑΘΗΝΑΙΣ 15 Αὐγούςου 1868. | ΕΤΟΣ Α'. ΦΥΛΛΑΔΙΟΝ Δ'.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ

ΠΛΑΝΗΤΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ.

—

Τοὺς ἀστέρας διακρίνομεν εἰς ἀπλανεῖς καὶ πλανήτας, εἰ καὶ τὸ ὄνομα ἀπλανὴς δὲν ἁρμόζει εἰς τοὺς φέροντας αὐτὸ, διότι καὶ οὗτοι κινοῦνται ἐν τῷ διαστήματι· ἐπειδὴ ὅμως αἱ κινήσεις αὗται διὰ τὴν μεγάλην αὐτῶν ἀφ' ἡμῶν ἀπόστασιν καθίστανται καταφανεῖς μόνον διὰ παρατηρήσεων ἀκριβεστάτων, ἐκλήθησαν οὕτως ἐν τῇ ἀρχαιότητι, νομιζούσῃ ἀμετάβλητον τὴν ἐν τῷ διαστήματι θέσιν αὐτῶν καὶ τὸ ὄνομα αὐτὸ δεχόμεθα καὶ νῦν, μόνον ὅπως διακρίνωμεν αὐτοὺς τῶν εἰς ἑτέραν κατηγορίαν ὑπαγομένων οὐρανίων σωμάτων, τὰ ὁποῖα ὀνομάζομεν πλανήτας. Περὶ τούτων ὡς πολὺ πλησιεστέρων ἡμῖν θέλομεν ἀσχοληθῆ συντόμως.

Ἐκ πρώτης ὄψεως, πρὶν ἐρευνήσωμεν τὰς κινήσεις αὐτῶν, συμπεραίνομεν ὅτι οἱ μὲν ἀπλανεῖς κείμενοι ἐπὶ τῆς αὐτῆς σφαίρας φέρονται ὁμοῦ μετὰ ταύτης περὶ τὴν γῆν εἰς μίαν ἡμέραν, οἱ δὲ πλανῆται, (ἐν οἷς ἐκ πρώτης ὄψεως συγκαταριθμοῦμεν καὶ τὸν ἥλιον καὶ τὴν σελήνην, ὡς μεταβάλλοντας τὴν πρὸς τοὺς ἀπλανεῖς θέσιν αὐτῶν), ἐκτὸς τοῦ ὅτι φέρονται καὶ οὗτοι εἰς διάστημα μιᾶς ἡμέρας περὶ τὴν γῆν, ἔχουσι καὶ ἑτέραν περὶ τὴν γῆν κίνησιν· καὶ ὁ μὲν ἥλιος καὶ ἡ σελήνη φέρονται ἐκ τῆς κινήσεως ταύτης πάντοτε ἐκ Δ. πρὸς Α., οἱ δὲ λοιποὶ πλανῆται, τὸ πλεῖστον μὲν ἐκ Δ. πρὸς Α., κατὰ βραχύτερα ὅμως χρονικὰ διαςή-

ματα καὶ ἐξ Α. πρὸς Δ. Τοιαύτη ἡ πρώτη ἐξήγησις τῶν φαινομένων ἐν τῷ οὐρανῷ κινήσεων.

Ἡ πρώτη ὅμως αὕτη καὶ γενικὴ ἐξήγησις δὲν ἤρκει εἰς τοὺς τὴν ἀκρίβειαν καὶ τὸ κανονικὸν ἐπιζητοῦντας Ἕλληνας· αἱ φαινόμεναι ἀνωμαλίαι ἐν ταῖς κινήσεσι τῶν πλανητῶν, φερομένων ὁτὲ μὲν ἐκ Δ. πρὸς Α. ὁτὲ δὲ ἀντιθέτως, πρὸς τούτοις δὲ καὶ ἀνωμαλίαι τινὲς μικρότεραι ἐν ταῖς κινήσεσι τῶν τότε ὡς πλανητῶν θεωρουμένων ἡλίου καὶ σελήνης, ἔπρεπε νὰ ἐξηγηθῶσιν ὡς φαινόμενα κινήσεων κανονικῶν, γινομένων ἐπὶ κυκλικῶν τροχιῶν, οἷαι αἱ ἁπλούσταται τῶν ἁπλανῶν κατὰ τὴν περὶ τὴν γῆν εἰς μίαν ἡμέραν φορὰν αὐτῶν. Ὁ ἥλιος δηλαδὴ καὶ ἡ σελήνη δὲν φέρονται πανταχοῦ τῆς τροχιᾶς αὐτῶν μετὰ τῆς αὐτῆς ταχύτητος, ἀλλὰ τὸ μὲν ἔαρ καὶ τὸ θέρος διαρκοῦσι μακρότερον τοῦ φθινοπώρου καὶ τοῦ χειμῶνος καὶ τοῦτο ἐκ τῆς πράγματι ἐλλειπτικῆς τροχιᾶς τῆς γῆς, ἡ δὲ σελήνη δι' ἄλλην αἰτίαν κινεῖται ταχύτερον περὶ τὰς συζυγίας. Πρὸς ἐξήγησιν τῶν φαινομένων αὐτῶν ἀνωμαλιῶν, ὁ μὲν Ἵσπαρχος ἐδέχθη ὅτι ἡ γῆ δὲν κεῖται εἰς τὸ κέντρον τῆς τροχιᾶς τοῦ ἡλίου, ἀλλ' ἐκκέντρως, ὁ δὲ Πτολεμαῖος ἔδειξεν ὅτι τὸ αὐτὸ φαινόμενον παράγεται καὶ ἐκ τῆς παραδοχῆς ἐπικύκλου· τοὺς ἐπικύκλους ἐδέχθη δὲ καὶ πρὸς ἐξήγησιν τῶν φαινομένων ἀνωμαλιῶν ἐν ταῖς κινήσεσι τῶν πλανητῶν. Κατὰ τὴν θεωρίαν λοιπὸν τοῦ Πτολεμαίου, περὶ τὴν γῆν φέρεται ἐπὶ τροχιᾶς κυκλικῆς ἰσοχρόνως κέντρον νοητόν, περὶ αὐτὸ δὲ ὁ εἰς αὐτὸ ἀνήκων πλανήτης. Διὰ τὸ πολύπλοκον δὲ τῶν ἀνωμαλιῶν ἐν τῇ κινήσει τῆς σελήνης, ἐγένετο χρῆσις πλειόνων ὁμοίων μηχανισμῶν.

Ὁ Κοπέρνικος δεχθεὶς πρὸς ἁπλουστέραν ἐξήγησιν τῶν φαινομένων κινήσεων τῶν πλανητῶν τὸ σύστημα Ἀριστάρχου τοῦ Σαμίου, καθ' ὃ ὁ μὲν ἥλιος ἵσταται, περὶ αὐτὸν δὲ φέρονται οἱ πλανῆται, δὲν ἐξήγησε μὲν πάσας τὰς φαινομένας ἀνωμαλίας ἐν ταῖς κινήσεσι τῶν πλανητῶν, τὴν πρώτην ὅμως καὶ κυρίαν τὴν προερχομένην ἐκ τῆς κινήσεως τῆς γῆς περὶ τὸν ἥλιον κατώρθωσε νὰ ἀντικαταστήσῃ διὰ τῆς κινήσεως ταύτης. Πρὸς ἐξήγησιν ὅμως τῶν φαινομένων ἀνωμαλιῶν ἐν ταῖς κινήσεσι, τῶν προερχομένων ἐκ τοῦ πράγματι ἐλλειπτικοῦ σχήματος τῶν τροχιῶν τῶν πλανητῶν, καὶ ὁ Κοπέρνικος εἶχεν ἀνάγκην μικρῶν ἐπικύκλων, ὅθεν καὶ αὐτοῦ τὸ σύστημα, καί τοι κάπως ἁπλούστερον τοῦ Πτολεμαϊκοῦ, δὲν ἦρε πᾶσαν ἀμφιβολίαν περὶ τῆς ὀρθότητος αὐτοῦ, διότι δὲν παρεῖχεν ἐξήγησιν ἁπλῆν τῶν κινήσεων. Τὴν δυσκολίαν ταύτην ἦρεν ὁ μέγας Κέπλερος ὅστις μετά τινας ἄλλας ἀποπείρας παραδόξους τὸ κατ' ἀρχὰς, ἐπὶ τέλους μετὰ μακροὺς καὶ δυσχερεῖς ὑπολογισμοὺς ἐπὶ τῇ βάσει τῶν πρώτων ὁπωσοῦν καλῶν παρατηρήσεων τῶν νεωτέρων χρόνων, τῶν τοῦ Τύχωνος ἐπὶ τοῦ πλανήτου τοῦ Ἄρεως, εὗρε τοὺς ἀληθεῖς νόμους τῆς κινήσεως τῶν πλανητῶν, ὅτι δηλαδὴ οὗτοι διαγράφουσι περὶ τὸν ἥλιον τροχιὰς ἐλλειπτικὰς, εἰς μίαν τῶν ἑστιῶν τῶν ὁποίων ἵσταται ὁ ἥλιος καὶ ὅτι τὰ τετράγωνα τῶν χρόνων τῆς περὶ τὸν ἥλιον περιφορᾶς αὐτῶν εἶναι ἀνάλογα τοῖς κύβοις τῶν μεγάλων ἀξόνων τῶν τροχιῶν αὐτῶν. Ὁ Κέπλερος εὗρε καὶ ἕτερον νόμον, ὅστις ὅμως, ὅπως ὕστερον διὰ τῆς ἀναπτύξεως τῆς θεωρίας τῶν κινήσεων ἀπεδείχθη, εἶνε ἀπόῤῥοια τοῦ τελευταίου.

Ἐκ τῶν νόμων τοῦ Κεπλέρου ὁ Νεύτων ἐξήγαγε τὸν νόμον τῆς γενικῆς βαρύτητος, ὅτι δηλαδὴ ἡ ὕλη ἕλκει τὴν ὕλην κατ' εὐθὺν λόγον τῆς μάζης αὐτῆς καὶ κατ' ἀντίστροφον λόγον τῶν τετραγώνων τῶν ἀποστάσεων. Ἡ ὕπαρξις τῆς βαρύτητος ἦτο γνωστὴ ἀπὸ τῶν ἀρχαίων χρόνων, ὁ δὲ μέγας Νεύτων εὗρε τὸν νόμον καθ' ὃν αὕτη ἐνεργεῖ, ἑπομένως τὸ λεγόμενον ὅτι ἀνεκάλυψεν αὐτὸν ὁδηγηθεὶς ἐκ τῆς καταπτώσεως μήλου εἶνε ἐκ τῶν συνήθων ἀνεκδότων, χρησιμεῦον ὅπως καταδείξῃ ὅτι ἡ αὐτὴ ἡ αἰτία ἡ συγκρατοῦσα τὸ πίπτον πρᾶγμα ἐπὶ τῆς γῆς, συγκρατεῖ καὶ τὸ σύμπαν καὶ ἑπομένως ὅτι εἷς γενικὸς νόμος διέπει τὰς κινήσεις πάντων τῶν σωμάτων, καί τοι τοῦ νόμου τῆς ἕλξεως μὴ ἔχοντος ἐπαισθητὴν ἐπιῤῥοὴν ἐπὶ τῆς καταπτώσεως τῶν σωμάτων ἐπὶ τῆς γῆς διὰ τὸ μικρὸν τοῦ ὕψους τῆς καταπτώσεως. Ἐπὶ τοῦ νόμου λοιπὸν αὐτοῦ βασισθεῖσα ἡ ἀστρονομία τῶν πλα-

νητῶν ἔλαβε βαθμηδὸν τὴν νῦν ἀνάπτυξιν αὐτῆς, βοηθουμένη εἰς τοῦτο καὶ ἐκ τῆς τελειοποιήσεως τῶν παρατηρήσεων διὰ τῆς κατὰ τὸν αὐτὸν 17 αἰῶνα ἀνακαλύψεως τοῦ τηλεσκοπίου, τοῦ ὁποίου ἐπίσης ἡ ἀνακάλυψις ἀποδίδεται εἰς ὅλως τυχαῖον συμβάν, ὅπερ ὅμως ἡ σοβαρὰ καὶ ψυχρὰ ἱστορία οὐδόλως ἐπικυροῖ. Αἱ μεγάλαι ἀνακαλύψεις δὲν γίνονται τυχαίως, ἀλλ' ὅταν μετὰ μακρὰν ἐργασίαν τοῦ πνεύματος τῆς ὅλης ἀνθρωπότητος ἐπιστῇ χρόνος τῆς εὑρέσεως αὐτῶν, μέγας νοῦς ἐργαζόμενος ἐπὶ τῶν διδομένων, ἐκ πολλῶν μερικῶν νόμων ἀνακαλύπτει τὸν ἕνα, τοῦ ὁποίου ἀπόῤῥοια εἶνε οἱ λοιποὶ καὶ συνέπεια τὰ φαινόμενα· οὕτω καὶ ὁ Νεύτων ἐκ τῶν νόμων τοῦ Κεπλέρου ἐξήγαγε τὸν ἕνα, τὸν τῆς γενικῆς βαρύτητος.

Ἐκ τῆς ἀμοιβαίας λοιπὸν ἕλξεως τοῦ ἡλίου καὶ ἑκάστου τῶν πλανητῶν, προκύπτει ἡ κίνησις τούτων εἰς ἐλλειπτικὰς τροχιὰς περὶ τὸν ἥλιον. — Ἐπίσης δὲ καὶ τῶν δορυφόρων περὶ τοὺς ἀντιστοιχοῦντας πλανήτας, οἵτινες ὡς πρὸς ἐκείνους κατέχουσι τὴν θέσιν ἣν πρὸς αὐτοὺς κατέχει ὁ ἥλιος. Ἐὰν ἕκαστος πλανήτης ὑπῆρχε καθ' ἑαυτὸν ἄσχετος πρὸς τοὺς λοιποὺς καὶ τοὺς ἰδίους ἔτι δορυφόρους ἐν τῇ περὶ τὸν ἥλιον κινήσει αὐτοῦ, ἐκ τούτου μόνον ἐξαρτωμένης ταύτης, οἱ πλανῆται θὰ διέγραφον περὶ τὸν ἥλιον ἀκριβῶς ἐλλειπτικὰς τροχιὰς ἀναλλοιώτους καὶ ἡ θεωρητικὴ ἀστρονομία δὲν θὰ παρεῖχε μεγάλας δυσκολίας. Πράγματι ὅμως πάντες οἱ πλανῆται ἐνεργοῦσιν ἐπ' ἀλλήλων, ὅθεν ἡ περὶ τὸν ἥλιον κίνησις αὐτῶν ἀλλοιοῦται καὶ αἱ τροχιαὶ αὐτῶν δὲν εἶνε ἀκριβῶς ἐλλειπτικαί· ναὶ μὲν ἡ μάζα ἑκάστου πλανήτου σχετικῶς πρὸς τὴν τοῦ ἡλίου εἶνε μικρὰ, διότι ἡ τοῦ μεγίστου πάντων, ἡ τοῦ Διός, μόλις εἶνε τὸ $\frac{1}{1043}$ περίπου τῆς τοῦ ἡλίου, πάντων δὲ τῶν πλανητῶν ὁμοῦ τὸ $\frac{1}{700}$ περίπου, αἱ ποσότητες ὅμως αὗται καί τοι μικραὶ δὲν πρέπει νὰ θεωρῶνται ἐλάχισται καὶ ἑπομένως παραλειπτέα ἡ ἐξέτασις τῆς ἐνεργείας τῶν πλανητῶν ἀπ' ἀλλήλων, τοὐλάχιστον τῶν μεγαλητέρων. Ἡ ἐνέργεια ὅμως αὐτῶν πάντοτε εἶνε μικρὰ ἀπέναντι τῆς τοῦ ἡλίου, ἑπομένως δυνάμεθα προσωρινῶς μὲν νὰ μὴ λάβωμεν αὐτὴν ὑπ' ὄψιν, καὶ νὰ προσδιορίσωμεν τὴν τροχιὰν ἐπὶ τῇ βάσει μόνης τῆς τοῦ ἡλίου ἕλξεως· εἶτα ὅμως πρέπει νὰ λαμβάνωμεν ὑπ' ὄψιν τὰς ἕλξεις καὶ τῶν πλανητῶν. Ταύτας δὲ ὡς μικρὰς καλοῦμεν παρέλξεις καὶ θεωροῦμεν ὡς τροποποιούσας μόνον τὴν ἀρχικὴν τροχιὰν, τὴν ἐκ τῆς ἕλξεως τοῦ ἡλίου ἐξαρτωμένην.

Διὰ τοῦτο γίνεται πρῶτον ὁ προσδιορισμὸς τῶν στοιχείων τῆς τροχιᾶς ἑκάστου πλανήτου καὶ εἶτα τῆς μεταβολῆς ἑκάστου αὐτῶν, τῆς προερχομένης ἐκ τῆς ἐνεργείας τῶν πλανητῶν. Πράγματι ὁ μὴ ἀμέσως προσδιορισμὸς τῆς πραγματικῆς τροχιᾶς ἑκάστου πλανήτου, ἀλλ' ὁ βαθμιαῖος διὰ τῆς παραδοχῆς μέσης τινὸς τροχιᾶς καὶ εἶτα τῆς μεταβολῆς, προέρχεται ἐκ τῆς μὴ ἐπαρκοῦς ἀναπτύξεως τῶν μέσων τῶν καθαρῶν μαθηματικῶν πρὸς ἀκριβῆ καὶ ἐντελῆ λύσιν τοῦ κυρίου αὐτοῦ προβλήματος τῆς θεωρητικῆς ἀστρονομίας· ἐντεῦθεν δὲ καὶ οἱ μακροὶ καὶ ἐπίπονοι ὑπολογισμοὶ ἐν τῇ θεωρητικῇ ἀστρονομίᾳ.

Αἱ παρέλξεις τῶν πλανητῶν ἐξαρτῶνται ἐκ τῆς ἀμοιβαίας ἀποστάσεως καὶ τῆς μάζης αὐτῶν, καὶ αὕτη μὲν εἶνε ἀμετάβλητος, αἱ ἀποστάσεις ὅμως μεταβάλλονται καὶ αἱ μεταβολαὶ ἐξαρτῶνται ἔκ τε τῶν τροχιῶν καθ' ἑαυτὰς καὶ τὰς ἀμοιβαίας θέσεις αὐτῶν, ἤτοι ἐκ τῶν στοιχείων αὐτῶν. Τὰ στοιχεῖα τῆς τροχιᾶς ἑκάστου πλανήτου, εἶνε ὁ μέγας ἄξων αὐτῆς, ἡ ἐκκεντρότης, ἡ θέσις τοῦ περιηλίου, ἡ ἀπόστασις ἑνὸς τῶν δύο σημείων τῆς τομῆς (τῶν δεσμῶν καλουμένων), τοῦ δεσμοῦ τῆς ἀνόδου, ἀπὸ τοῦ σημείου τοῦ ἔαρος, ἡ κλίσις αὐτοῦ πρὸς τὴν ἐκλειπτικὴν καὶ ἡ θέσις τοῦ πλανήτου δι' ὡρισμένην τινὰ ἐποχήν· ἐπειδὴ δὲ πάντα τὰ στοιχεῖα ταῦτα μεταβάλλονται, ὡς ἀνωτέρω εἴπομεν, ἰσχύουσι δι' ὡρισμένην τινὰ ἐποχὴν σχετικῶς πρὸς τὴν θέσιν τῆς ἐκλειπτικῆς (τροχιᾶς τῆς γῆς) καὶ τοῦ ἐαρινοῦ σημείου δι' ὡρισμένην ἐπίσης ἐποχὴν ὡς μεταβαλλομένων καὶ αὐτῶν. Ὁ χρόνος τῆς περὶ τὸν ἥλιον περιφορᾶς ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ μεγέθους τοῦ μεγάλου ἄξονος καὶ τῆς μάζης τοῦ πλανήτου, ὅθεν δὲν δυνάμεθα νὰ τὴν θεωρήσωμεν ὡς στοιχεῖον ἀνεξάρτητον, ἐὰν ὡς

τοιοῦτον θεωρήσωμεν τὸν μέγαν ἄξονα.

Ἡ διαδοχικὴ ὅμως μεταβολὴ τῆς ἀμοιβαίας θέσεως τῶν πλανητῶν ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς μορφῆς καὶ τῆς ἀμοιβαίας θέσεως τῶν τροχιῶν αὐτῶν, ὅθεν καὶ ὁ ὑπολογισμὸς τῶν ἀμοιβαίων παρέλξεων ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς μορφῆς καὶ τῆς θέσεως τῶν τροχιῶν, εὐκολώτερος ὢν διὰ τὰς σχεδὸν κυκλικὰς καὶ ὀλίγον πρὸς ἀλλήλας κλινούσας τροχιὰς τῶν μεγάλων πλανητῶν.

Ἐκτὸς τοῦ προβλήματος τοῦ ὑπολογισμοῦ τῶν παρέλξεων, τοῦ ὁποίου τὰς λεπτομερείας παραλείπομεν, παρουσιάζεται καὶ τὸ πρόβλημα τοῦ ἐὰν αἱ μεταβολαὶ τῶν στοιχείων ἦνε περιοδικαί, καί τοι τῆς περιόδου οὔσης μακροτάτης καὶ ἑπομένως το ἡμέτερον πλανητικὸν σύστημα μόνιμον. Ἐξήχθη λοιπὸν διὰ τοὺς μεγάλους πλανήτας, ὅτι οἱ μὲν μεγάλοι ἄξονες τῶν τροχιῶν, ὅθεν καὶ ὁ ἐντεῦθεν ἐξαρτώμενος χρόνος τῆς περὶ τὸν ἥλιον φορᾶς ἑκάστου, ἐκτὸς μικρῶν περιοδικῶν μεταβολῶν μηδενιζομένων πάλιν, εἶνε ἀμετάβλητοι, ἐπίσης δὲ καὶ αἱ μεταβολαὶ τῆς μορφῆς τῶν τροχιῶν δὲν δύνανται νὰ ὑπερβῶσιν ὅριόν τι, ὅθεν αὗται δὲν δύνανται νὰ καταστῶσι πολὺ ἐλλειπτικαί. Ἐντεῦθεν ἐξάγομεν ὅτι τὸ ἡμέτερον πλανητικὸν σύστημα, τοὐλάχιστον κατὰ τὰ κύρια αὐτοῦ μέρη, εἶνε μόνιμον. Ἐν συνόλῳ λοιπὸν τὸ ἡμέτερον πλανητικὸν σύστημα, ἀποτελοῦν κατὰ πιθανότητα μέρος ἔτι μεγαλητέρου συστήματος ἡλίων, σύγκειται ἐκ τοῦ ἡλίου ὡς κυρίου σώματος καὶ πολλῶν πλανητῶν, ὧν τινες ἔχουσι καὶ ἕνα ἢ πλείονας δορυφόρους· οἱ πλανῆται παρακολουθούμενοι ὑπὸ τῶν δορυφόρων αὐτῶν, ἐὰν ἔχωσι τοιούτους, διαγράφουσι περὶ τὸν ἥλιον τροχιὰς ἐλλειπτικὰς, ὅπως καὶ οἱ δορυφόροι περὶ τοὺς πλανήτας εἰς οὓς ἀνήκουσι· τὰ δὲ στοιχεῖα τῶν τροχιῶν τῶν τε πλανητῶν καὶ τῶν δορυφόρων δὲν μένουσιν ἀμετάβλητα, ἀλλ' ὑφίστανται ἀλλοιώσεις περιοδικὰς ἢ ἄλλας, ἐχούσας περιόδους μακροτάτας, ὅθεν καὶ αἰωνίας καλουμένας· καὶ ἐὰν δὲν γίνηται μετὰ παρέλευσιν πολλῶν χιλιοετηρίδων πλήρης ἀποκατάστασις τῶν στοιχείων, αἱ τροχιαὶ ὅμως, τοὐλάχιστον τῶν μεγαλητέρων σωμάτων τοῦ πλανητικοῦ συστήματος, δὲν δύνανται νὰ ἀλλοιωθῶσιν ἐπαισθητῶς, ἀλλ' ἐπανέρχονται εἰς τὴν αὐτὴν περίπου μορφὴν, ὅθεν δὲν δύναται νὰ παύσῃ τοῦ νὰ ὑπάρχῃ ἰσορροπία ἐν αὐτῷ.

Ταῦτα συντόμως τὰ γενικὰ τοῦ πλανητικοῦ συστήματος. Ἐὰν ἐξετάσωμεν τὰ συνιστῶντα αὐτὸ μέρη, εὑρίσκομεν κύριον σῶμα τὸν ἥλιον. Περὶ αὐτὸν δὲ κινοῦνται οἱ πλανῆται, οὓς δυνάμεθα νὰ διακρίνωμεν εἰς τρεῖς τάξεις. Εἰς τὴν πρώτην περιέχονται κατὰ τάξιν ἀπὸ τῆς τοῦ ἡλίου ἀποστάσεως ὁ Ἑρμῆς, ἡ Ἀφροδίτη, ἡ Γῆ καὶ ὁ Ἄρης· εἰς τὴν δευτέραν, οἱ μεταξὺ Ἄρεως καὶ Διὸς μικροί, οἱ καὶ ἀστεροειδεῖς ὀνομαζόμενοι ὑπὲρ τοὺς 90 τὸν ἀριθμόν, ὅστις ὅμως διὰ τῆς κατ' ἔτος ἀνακαλύψεως νέων αὐξάνει ὁλονέν· εἰς δὲ τὴν τρίτην ὁ Ζεὺς, ὁ Κρόνος, ὁ Οὐρανὸς καὶ ὁ Ποσειδών. Οἱ τῆς πρώτης τάξεως εἶνε μέσου μεγέθους, ἄνευ δορυφόρων ἐκτὸς τῆς Γῆς ἐχούσης ἕνα καὶ μόνον, τὴν σελήνην· ἡ περὶ τὸν ἴδιον ἄξονα περιστροφικὴ κίνησις τελεῖται εἰς τὸ αὐτὸ περίπου χρονικὸν διάστημα τῶν 24 ὡρῶν, καὶ εἶνε ἱκανῶς πάντες πυκνῆς ὕλης· αἱ τροχιαὶ αὐτῶν ἔχουσι μικρὰν ἐκκεντρότητα καὶ τὰ ἐπίπεδα αὐτῶν σχηματίζουσι πρὸς ἄλληλα καὶ τὰ τῶν τροχιῶν τῶν μεγάλων πλανητῶν μικρὰς γωνίας· τῆς δευτέρας τάξεως εἶνε πολὺ μικροί, αἱ δὲ τροχιαὶ αὐτῶν ἔχουσι μεγάλην ἐκκεντρότητα καὶ τὰ ἐπίπεδα αὐτῶν σχηματίζουσι μεγάλας γωνίας, μετὰ τῶν ἐπιπέδων τῶν τροχιῶν τῶν ἄλλων πλανητῶν· ἄλλα τινὰ διὰ τὴν μικρότητα δὲν εἶνε γνωστὰ περὶ αὐτῶν. Οἱ τῆς τρίτης τάξεως εἶνε μεγάλοι, ἀραιᾶς ὕλης, συνοδεύονται ὑπὸ πολλῶν πλανητῶν ἕκαστος (ὁ Ζεὺς ὑπὸ 4, ὁ Κρόνος ὑπὸ 8, ὁ Οὐρανὸς ὑπὸ 6 καὶ ὁ Ποσειδὼν τοὐλάχιστον ὑπὸ 2), στρέφονται ταχέως περὶ τὸν ἴδιον αὔξονα, ὅθεν καὶ αἱ μεγάλαι περὶ τὸν ἴδιαν ἑκάστου ἰσημερινὸν ἐξόγκωσις καὶ πίεσις περὶ τὸν πόλον, κατ' ἀρχὰς ῥευστῶν σωμάτων αὐτῶν· αἱ τροχιαὶ ἔχουσι μικρὰν ἐκκεντρότητα καὶ τὰ ἐπίπεδα αὐτῶν κλίνουσιν ὀλίγον πρὸς ἄλληλα καὶ τῶν πλανητῶν τῆς πρώτης κατηγορίας. Ὁ Κρόνος ἐκτὸς τῶν δορυφόρων συνοδεύεται καὶ ὑπὸ δακτυλίου ἐπιπέδου, ἀπέχοντος αὐτοῦ τὰ $\frac{2}{3}$ τῆς ἀπὸ τῆς Γῆς ἀποστάσεως τῆς Σελήνης καὶ ἔχοντος πλάτος

ἴσον μὲ $3\frac{1}{2}$ περίπου διαμέτρους τῆς Γῆς, ὑποδιαιρεῖται δὲ ὁ δακτύλιος εἰς 3 ὁμοκεντρικούς. Ἡ διάκρισις αὕτη τῶν πλανητῶν δὲν εἶνε τυχαία, ἀλλὰ βεβαίως συνέχεται μετὰ τῆς γενέσεως τοῦ πλανητικοῦ συστήματος· Προσθέτομεν δὲ ὅτι μετὰ ταύτης συνέχεται καὶ ἡ κίνησις σχεδὸν πάντων τῶν σωμάτων τοῦ πλανητικοῦ συστήματος (ἐκτὸς τῶν δορυφόρων τοῦ Οὐρανοῦ καί τινων κομητῶν) κατὰ τὴν αὐτὴν ἐκ Δ. πρὸς Α. διεύθυνσιν.

Σχετικῶς πρὸς τὴν ἀπόστασιν τῆς Γῆς ἀπὸ τοῦ Ἡλίου δυνάμεθα νὰ ὑποδιαιρέσωμεν τοὺς πλανήτας καὶ εἰς ἐσωτερικοὺς, ὄντας δύο τὸν ἀριθμὸν (Ἑρμῆς καὶ Ἀφροδίτη), καὶ ἐξωτερικοὺς, εἰς οὓς ἀνήκουσιν πάντες οἱ λοιποί. Ἐξ αὐτῶν οἱ ἐσωτερικοὶ δι' ἡμᾶς δὲν δύνανται ὀπτικῶς νὰ ἀπομακρυνθῶσι πολὺ τοῦ ἡλίου καὶ διὰ τοῦ τηλεσκοπίου ὁρώμενοι παρουσιάζουσι φάσεις, ἐνῷ οἱ ἐξωτερικοὶ, οὔτε φάσεις ἐπαισθητὰς παρουσιάζουσιν καὶ τοῦ ἡλίου ἀπομακρύνονται μέχρις 180 μοιρῶν. Ἐκ τούτου λοιπὸν ὁ Ἑρμῆς πάντοτε πλησίον τοῦ ἡλίου ὁρώμενος ὑφ' ἡμῶν, σπανίως καὶ ἐπὶ βραχὺ χρόνου διάστημα φαίνεται καὶ ἡ Ἀφροδίτη ὡσαύτως ἱκανῶς πλησίον τοῦ ἡλίου πάντοτε φαινομένη, ὁτὲ μὲν ὁρᾶται ὡς ἑωσφόρος, ὁτὲ δὲ ὡς ἕσπερος.

Ὁ προσδιορισμὸς τῆς ἀποστάσεως γίνεται διὰ τῆς παρατηρήσεως τῶν κινήσεων, ὁ τοῦ ὄγκου διὰ τῆς καταμετρήσεως τῆς φαινομένης διαμέτρου βοηθείᾳ καὶ τῆς ἀποστάσεως, γνωστῆς οὔσης, ὁ δὲ τῆς μάζης ἢ διὰ τοῦ ποσοῦ τῶν παρέλξεων, ἃς ἕκαστος πλανήτης ἐπιφέρει καὶ τὰς ὁποίας δυνάμεθα νὰ παρατηρήσωμεν, ἢ τῇ βοηθείᾳ τῶν κινήσεων τῶν δορυφόρων διὰ τοὺς πλανήτας τοὺς ἔχοντας τοιούτους.

Ἐκτὸς τῶν σωμάτων αὐτῶν παρατηροῦμεν ἐν τῷ ἡμετέρῳ πλανητικῷ συστήματι καὶ δύο ἄλλας τάξεις σωμάτων, τὴν τῶν διαττόντων ἀστέρων καὶ τῶν κομητῶν· περὶ αὐτῶν ὅμως θέλομεν ὁμιλήσει ἄλλοτε.

Ἐὰν ἐκτὸς τῶν ῥηθέντων πλανητῶν ὑπάρχωσι καὶ ἕτεροι, εἴτε μεταξὺ Ἑρμοῦ καὶ Ἡλίου, ὅπερ φαίνεται πιθανὸν ἐκ τῶν κινήσεων τοῦ Ἑρμοῦ, εἴτε πέραν τοῦ Ποσειδῶνος, ὁ χρόνος θέλει καταδείξει διὰ τῆς συγκρίσεως ἀκριβῶν παρατηρήσεων μετὰ τῶν ὑπολογισμῶν τῆς θέσεως τῶν παρατηρουμένων σωμάτων. Οὕτως ἀνεκαλύφθη πρῶτον διὰ τοῦ ὑπολογισμοῦ ὁ Ποσειδών, διότι αἱ θέσεις αἱ προϋπολογιζόμεναι διὰ τὸν γείτονα αὐτοῦ πλανήτην Οὐρανὸν δὲν συνέπιπτον μετὰ τῶν παρατηρουμένων, ἕνεκα τῶν παρέλξεων τοῦ τότε εἰσέτι ἀγνώστου Ποσειδῶνος· ὁμοίως λοιπὸν μετὰ πολλὰς καὶ ἀκριβεῖς τοιαύτας συγκρίσεις δυνατὸν νὰ ἀνακαλυφθῇ καὶ ἕτερος πέραν τοῦ Ποσειδῶνος ἐὰν ὑπάρχῃ τοιοῦτος ἢ διὰ τῶν κινήσεων κομητῶν περιοδικῶν, ἢ τῶν τοῦ Ποσειδῶνος.

Δ. Κ. ΚΟΚΙΔΗΣ.

ΦΡΕΙΔΕΡΙΚΟΣ

ΚΑΙ

ΒΕΡΝΕΡΕΤΤΑ.

Ἐκ τῶν τοῦ Alfred de Musset.

(Συνέχεια· ἴδε φυλλ. Γ'.)

Ἐνῷ ἡ Βερνερέττα ἔψαλλεν, ἀκτῖνες σελήνης ἐπὶ τοῦ προσώπου της πίπτουσαι ἔδιδον αὐτῇ μαγευτικωτάτην ὠχρότητα. Ἡ Κεκίλη καὶ ὁ Γεράρδος τὴν συνεχάρησαν διὰ τὸ ζωηρὸν καὶ τὸ ἀκριβὲς τῆς φωνῆς της, ὁ δὲ Φρειδερῖκος ἱτρυφερῶς αὐτὴν ἠσπάσατο.

Ἐπιστρέψαντες εἰς τὸ Ξενοδοχεῖον ἐδείπνησαν. Περὶ τὸ ἐπίδειπνον ὁ Γεράρδος, οὗτινος ἡ κεφαλὴ ἐθερμάνθη χάρις εἰς φιάλην Μαδερείου οἴνου, κατέστη τοσούτῳ πρόθυμος καὶ χαρίεις εἰς τὰς περιποιήσεις του, ὥστε ἡ Κεκίλη ὑπεκίνησεν ἔριδα· ἀφοῦ δὲ μετ' ἀρκετῆς τραχύτητος ἐφιλονείκησαν, ἐγ-

κατέλειψεν αὕτη τὴν τράπεζαν καὶ ὁ Γεράρδος δυσφορῶν τὴν ἠκολούθησε. Μείνας μόνος ὁ Φρειδερῖκος μετὰ τῆς Βερνερέττας, τὴν ἠρώτησεν ἂν διέβλεπε τὸ αἴτιον τῆς ἔριδος ταύτης.

— Δὲν εἶνε ποίησις τοιαῦτα πράγματα, ἀπήντησε, καὶ ὁ καθεὶς τὰ ἐννοεῖ.

— Λοιπὸν, τί λέγεις; ὁ νέος αὐτὸς σὲ ἀρέσκει, ἐνῷ ἡ ἐρωμένη του τὸν ἐνοχλεῖ· μίαν μόνην λέξιν ἂν εἴπῃς, θὰ τὴν ἐγκαταλείψῃ.

— Τί μὲ μέλει! Μήπως ζηλεύεις;

— Ἀπ' ἐναντίας· καὶ καλῶς γνωρίζεις ὅτι δὲν ἔχω τοιοῦτον δικαίωμα.

— Ἐξήγησον· τί ἐννοεῖς μὲ αὐτό;

— Ἀγαπητή μου κόρη, ἐννοῶ ὅτι οὔτε ἡ περιουσία μου, οὔτε αἱ ἐργασίαι μου μὲ συγχωροῦν νὰ ἦμ' ἐραστής σου, καὶ δὲν εἶνε ἡ πρώτη ἡμέρα καθ' ἣν μανθάνεις τὸ τοιοῦτον, διότι ὡς πρὸς αὐτὸ οὐδέποτε σὲ ἠπάτησα. Ἂν ζητήσω μεγαλοπρεπῶς νὰ ζήσωμεν ὁμοῦ, ταχέως θὰ καταστραφῶ, χωρὶς νὰ σὲ καταστήσω εὐτυχῆ, διότι ὁ μὲν μισθός μου μόλις μ' ἐπαρκεῖ, πρόκειται δ' ἐντὸς ὀλίγου καὶ νὰ ἐπιστρέψω εἰς Βεζανσώνην. Ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου αὐτοῦ, βλέπεις καθαρῶς ἐξηγοῦμαι μὲ λύπην μου μεγάλην· ἀλλ' ὑπάρχουν καὶ ἄλλα τινὰ περὶ τῶν ὁποίων δὲν δύναμαι οὕτω νὰ ὁμιλήσω, μένει δὲ εἰς σὲ νὰ λάβῃς αὐτὰ ὑπ' ὄψιν καὶ νὰ σκεφθῇς περὶ τοῦ μέλλοντος.

— Δηλαδὴ μὲ συμβουλεύεις νὰ δείξω ἔρωτα πρὸς τὸν φίλον σου.

— Ὄχι σύ, διότι ἐκεῖνος σὲ δεικνύει ἔρωτα. Ὁ Γεράρδος εἶνε πλούσιος, ἐνῷ ἐγὼ δὲν εἶμαι· ζῇ εἰς Παρισίους, εἰς τὸ κέντρον πασῶν τῶν διασκεδάσεων, ἐνῷ ἐγὼ προώρισται νὰ μετέλθω τὸν δικηγόρον εἰς ἐπαρχίαν· ἐξ ἄλλου δὲ μέρους πολὺ τῷ ἀρέσκεις, ὅπερ δυνατὸν νὰ ἦν' εὐτύχημα διὰ σέ.

Ὁ Φρειδερῖκος συνεκινεῖτο πολὺ ὁμιλῶν οὕτω, μολονότι κατ' ἐπιφάνειαν ἦτο ἀτάραχος. Ἡ Βερνερέττα σιωπῶσα ἀπῆλθε καὶ ἐστηρίχθη εἰς τὸ παράθυρον, ἔκλαιε καὶ προσεπάθει νὰ κρύψῃ τὰ δάκρυα, ἅπερ ἰδὼν ὁ Φρειδερῖκος τὴν ἐπλησίασεν.

— Ἄφες με, τῷ εἶπε. Οὔτε κἂν νὰ μὲ ζηλεύῃς καταδέχεσαι, τὸ βλέπω καὶ ὑποφέρω χωρὶς νὰ παραπονῶμαι. Ἀλλ' ὅμως, φίλε μου, πολὺ σκληρῶς μὲ ὁμιλεῖς, ὅλως διόλου ὡς πρὸς κόρην ἄτιμον μὲ φέρεσαι καὶ ἄνευ λόγου μὲ καταθλίβεις.

Ἐπειδὴ ἀπεφασίσθη νὰ μείνωσι τὸ ἑσπέρας ἐκεῖνο εἰς τὸ ξενοδοχεῖον, τὴν δ' ἐπαύριον νὰ ἐπιστρέψωσιν εἰς Παρισίους, ἡ Βερνερέττα ἐξέβαλε τὸ περὶ τὸν λαιμόν της μανδήλιον καὶ ἀφοῦ ἐσπόγγισε τοὺς ὀφθαλμούς της, περιέδεσε μὲ αὐτὸ τὴν κεφαλὴν τοῦ ἐραστοῦ αὐτῆς. Στηριχθεῖσα ἀκολούθως ἐπὶ τοῦ ὤμου του, τὸν ἔσυρε ἠρέμα πρὸς τὴν παστάδα.

— Ὦ κακὲ, εἶπεν ἀσπαζομένη αὐτὸν, δὲν ὑπάρχει λοιπὸν τρόπος νὰ μ' ἀγαπήσῃς;

Ὁ Φρειδερῖκος ἔθλιψεν αὐτὴν ἐν τῇ ἀγκάλῃ του. Ἐσκέφθη εἰς τί ἐξετίθετο ἐνδίδων ἐν στιγμῇ συμπαθείας, καὶ καθόσον ἠσθάνετο τάσιν ἵνα ἐνδώσῃ, τοσούτῳ μᾶλλον ἀπεῖχε φοβούμενος. Παρ' ὀλίγον νὰ εἰπῇ ὅτι τὴν ἠγάπα, ἀλλ' ἡ ἐπικίνδυνος αὕτη λέξις ἐξέπνευσεν ἐπὶ τῶν χειλέων του.

Ἡ Βερνερέττα ὅμως τὴν ἠσθάνθη ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῆς, καὶ οὕτω ἀπεκοιμήθησαν εὐχαριστημένοι, ὁ μὲν εἷς διότι δὲν ἐπρόφερε τὴν λέξιν ἐκείνην, ἡ ἄλλη, διότι τὴν ἐμάντευσεν.

VI

Ἐν τῇ ἐπιστροφῇ, ὁ Φρειδερῖκος ὡδήγησε τὴν Βερνερέτταν μέχρι τῆς κατοικίας της. Τόσῳ πτωχὸν δὲ εὗρε τὸ οἴκημά της, ὥστε ἠννόησεν ἀμέσως διατὶ τὴν πρώτην φορὰν δὲν ἐδέχθη νὰ τὴν συντροφεύσῃ μέχρις ἐκεῖ. Κατῴκει εἰς οἰκίαν μετ' ἐπίπλων, τῆς ὁποίας ἡ εἴσοδος ἦτο διάδρομος σκοτεινός· δύο μόνον μικρὰ δωμάτια μὲ ὀλίγιστα ἔπιπλα εἶχεν· ὅτε δ' ὁ Φρειδερῖκος ἐδοκίμασε νὰ τὴν ἐρωτήσῃ τὶ τὸ αἴτιον, δι' ὃ περιῆλθεν εἰς τοιαύτην θέσιν, μόλις ἐκείνη ἀπήντησε.

Μετά τινας ἡμέρας ἐρχόμενος εἰς ἐπίσκεψίν της, εἰσήρχετο ἤδη εἰς τὸν διάδρομον, ὅτε ἀλλόκοτος θόρυβος ἠκούσθη ἄνω τῆς ἀναβάθρας. Γυναῖκες ἔκραζον, ἐκάλουν εἰς βοήθειαν, ἠπείλουν λέγουσαι ὅτι θὰ φέρωσι κλητῆρας, πασῶν ὅμως τούτων τῶν φωνῶν ὑπερεῖχεν ἡ φωνὴ νέου, ὃν ἀμέσως εἶδεν ὁ Φρειδερῖκος. Ἦτο ὠχρὸς ἐνδύματα φέρων κατεσχισμένα καὶ μεθυσμένος ἀπὸ οἶνον καὶ ὀργήν.

— Θὰ μὲ τὸ πληρώσῃς, Λουΐζα! ἐφώνησε τύπτων διὰ τῆς χειρὸς τὴν ἀναβάθραν, θὰ μὲ τὸ πληρώσῃς· θὰ σ' ἐπανεύρω καὶ ἢ μὲ ὑπακούεις, ἢ σὲ σύρω ἔξω τῆς οἰκίας ταύτης. Ἀδιαφορῶ διὰ τὰς ἀπειλὰς ταύτας καὶ τὰς γυναικείας φωνάς. Σκέφθητι ὅτι ἐντὸς ὀλίγου θὰ μ' ἐπανίδῃς.

Ταῦτα εἰπὼν κατέβη καὶ μανιώδης ἐξῆλθε τῆς οἰκίας. Ὁ Φρειδερῖκος ἐδίσταζε ν' ἀναβῇ ὅτε ἐπὶ τοῦ κατωφλίου ἐφάνη ἡ Βερνερέττα. Τῷ εἶπε τὴν αἰτίαν τῆς τοιαύτης σκηνῆς. Ὁ ἀπελθὼν ἀνὴρ ἦτο ἀδελφός της.

— Ἤκουσας τὸ θλιβερὸν ὄνομα Λουΐζα, κλαίουσα ἔλεγε· γνωρίζεις δὲ ὅτι δυστυχῶς μοὶ ἀνήκει. Ὁ ἀδελφός μου ἦτο ἀπόψε εἰς τὸ καπηλεῖον, ἐξερχόμενος δ' ἐκεῖθεν, ἰδοὺ πῶς μὲ μεταχειρίζεται προφασιζόμενος, ὅτι ἀρνοῦμαι νὰ τῷ δώσω χρήματα, διὰ νὰ ἐπανέλθῃ εἰς αὐτό.

Τεταραγμένη καὶ κλαίουσα, εἶπε τότε εἰς τὸν Φρειδερῖκον, ἐκεῖνο ὅπερ προσεπάθησε τοσάκις ν' ἀποκρύψῃ. Οἱ γονεῖς αὐτῆς ἦσαν πάμπτωχοι ξυλουργοί, οἵτινες, ἀφοῦ σκληρότατα αὐτὴν μετεχειρίσθησαν κατὰ τὴν παιδικήν της ἡλικίαν, γενομένην δεκαὲξ ἐτῶν ἐπώλησαν εἰς ἄνθρωπον, οὐχὶ πλέον νέον. Ὁ ἄνθρωπος οὗτος πλούσιος καὶ γενναιόδωρος, ἐδίδαξεν αὐτὴν τινὰ, ἀλλ' ἐντὸς μικροῦ ἀπέθανε· αὕτη δὲ ἄπορος μείνασα ἠναγκάσθη νὰ εἰσαχθῇ εἰς τὴν χορείαν ὑποκριτῶν τῆς ἐπαρχίας. Ὁ ἀδελφός της ἀπὸ πόλεως εἰς πόλιν τὴν ἠκολούθησεν, ἀναγκάζων αὐτὴν νὰ τῷ παραχωρῇ πᾶν ὅ,τι ἐκέρδιζεν, ὑβρίζων καὶ τύπτων αὐτὴν, ἂν ἠδυνάτει νὰ ἐκπληρώσῃ τὰς ἀπαιτήσεις του. Δεκαοκταετὴς γενομένη τέλος, εὗρε μέσον ν' ἀπολυθῇ τῆς κηδεμονίας· ἀλλ' οὔτε ἡ προστασία τοῦ νόμου ἠδύνατο νὰ ἐξασφαλίσῃ αὐτὴν ὡς πρὸς τὰς ἐπισκέψεις τοῦ μισητοῦ αὐτοῦ ἀδελφοῦ, φόβον ἐμπνέοντος διὰ τῆς βίας καὶ προσάπτοντος εἰς αὐτὴν ἀτιμίαν διὰ τῆς διαγωγῆς του. Τοιαύτη ἐν συνόλῳ σχεδὸν ὑπῆρξεν ἡ διήγησις, ἣν ἡ θλῖψις ἐξήγαγε τῶν χειλέων τῆς Βερνερέττας, διήγησις περὶ τῆς ὁποίας δὲν ἦτο δυνατὸν ν' ἀμφιβάλλῃ ὁ Φρειδερῖκος, διότι ἔβλεπε τὸν τρόπον, δι' οὗ τῷ ἀπεκαλύφθη.

Καὶ ἔρωτα ἂν δὲν ἠσθάνετο διὰ τὴν δυστυχῆ κόρην, θὰ ἠσθάνετο ὅμως οἶκτον. Ὅθεν μαθὼν τὴν οἰκίαν τοῦ ἀδελφοῦ, διώρθωσε τὰ πάντα διά τινων χρυσῶν νομισμάτων καὶ δι' ὁμιλίας ἐπιβλητικῆς. Ἡ θυρωρὸς ἔλαβε διαταγὴν νὰ εἴπῃ, ὅτι ἡ Βερνερέττα ἤλλαξε κατοικίαν, ἐὰν ἐκ νέου παρουσιάζετο ὁ ἀδελφός. Καὶ ἐπειδὴ τὸ ν' ἀσφαλίσῃ τις τὴν ἡσυχίαν γυναικὸς στερουμένης παντὸς ἦτο μικρὰ θυσία, ὁ Φρειδερῖκος, ἀντὶ νὰ πληρώσῃ τὰ ἴδιά του χρέη, ἐπλήρωσε τὰ τῆς Βερνερέττας, μάτην προσπαθούσης νὰ τὸν ἀποτρέψῃ. Δὲν ἤθελε νὰ σκεφθῇ οὔτε τὸ λάθος, εἰς ὃ ὑπέπιπτεν, οὔτε τὰς κακὰς αὐτοῦ συνεπείας· παρεσύρθη ὑπὸ τῆς καρδίας του καὶ ὡρκίσθη ποτὲ νὰ μὴ μετανοήσῃ διὰ τὴν πρᾶξίν του, ὅ,τιδήποτε καὶ ἂν ἤθελεν ἐπέλθει.

Καὶ ὅμως ἐντὸς ὀλίγου ἠναγκάσθη νὰ μετανοήσῃ, διότι ὅπως ἐκπληρώσῃ τὰς ὑποχρεώσεις ἃς ἔλαβεν, ἠναγκάσθη νὰ συνάψῃ νέας τοιαύτας δυσκολωτέρας ἔτι καὶ μᾶλλον ἐπαχθεῖς τῶν πρώτων. Δὲν εἶχεν ἐκ φύσεως τὸν ἄφροντιν ἐκεῖνον χαρακτῆρα, ὅστις εἰς παρομοίας περιστάσεις ἀφαιρεῖ τοὐλάχιστον τὸν φόβον διὰ τὸ μέλλον· ἀπ' ἐναντίας, ἐξ ὅλων τῶν προτερημάτων αὐτοῦ ὅσα ἔχασε, μόνη ἡ πρόνοια τῷ ἔμενεν, ὥστε μελαγχολικὸς καὶ βραχυλόγος ἤθελε καταστῇ, ἂν τὸ τοιοῦτον ἦτο δυνατὸν εἰς τὴν ἡλικίαν του. Οἱ φίλοι του παρετήρησαν τὴν τοιαύτην μεταβολὴν, ἀλλὰ τὸ αἴτιον δὲν ἠθέλησε νὰ εἴπῃ· διὰ ν' ἀπατήσῃ τοὺς ἄλλους ὑπέκρυπτε τὴν ἀλήθειαν καὶ εἰς τὸν ἑαυτόν του ἀκόμη· οὕτω δὲ εἴτε ἐξ ἀδυναμίας, εἴτε ἐξ ἀνάγκης ἄφησε τὸ πεπρωμένον ἐλεύθερον νὰ ἐνεργῇ.

Ἐν τούτοις τὰ αὐτὰ ἐπανελάμβανε πάντοτε εἰς τὴν Βερνερέτταν· ἀνέφερε μὲν πάντοτε περὶ τοῦ πλησιάζοντος ταξειδίου του, ἀλλὰ καίτοι ὁμιλῶν περὶ αὐτοῦ, δὲν ἀνεχώρει ὅμως, καὶ καθ' ἑκάστην τὴν ἐπεσκέπτετο. Ἅπαξ συνειθίσας τὴν ἀναβάθραν, δὲν εὗρε πλέον τόσῳ σκοτεινὸν τὸν διάδρομον, εὐχάριστα δὲ τῷ ἐφάνησαν τὰ δύο ἐκεῖνα δωμάτια, τὰ ὁποῖα στενόχωρα ἐνόμισε κατ' ἀρχάς· ὁ ἥλιος τὰ ἔβλεπε τὸ

πρωΐ, ἡ δὲ μικρά των ἔκτασις συνέτεινεν εἰς τὸ νὰ ὦσι θερμότερα· εὑρέθη δ' ἐν αὐτοῖς καὶ θέσις διὰ κλειδοκύμβαλον ὑπ' ἐνοίκιον. Ὑπῆρχε γειτονεῦον πανδοχεῖον, ὁπόθεν ἔφερον τὸ γεῦμα. Ἡ Βερνερέττα εἶχε προτέρημα, τὸ ὁποῖον μόνον αἱ γυναῖκες κάποτε ἔχουσιν· ἦτο ταὐτοχρόνως ἀπερίσκεπτος καὶ οἰκονόμος· εἰς τοῦτο προσετίθετο καὶ ἄλλη τις ἀξία σπανιωτέρα ἔτι· ηὐχαριστεῖτο πάντοτε ἀπὸ πάντα καὶ μόνην της σκέψιν καὶ φροντίδα εἶχε νὰ εὐχαριστῇ τοὺς ἄλλους.

Πρέπει ἐπίσης νὰ λεχθοῦν καὶ τὰ ἐλαττώματά της· μὴ οὖσα ὀκνηρὰ, ἔζη ἀκατανοήτως πως ἄεργος. Ἅπαξ ἐκπληροῦσα μετὰ θαυμαστῆς ταχύτητος τὰς μικρὰς αὐτῆς οἰκιακὰς ἐργασίας, διήρχετο τὴν ἡμέραν πᾶσαν ἐπὶ τοῦ ἀνακλίντρου μὲ τοὺς βραχίονας ἐσταυρωμένους. Περὶ ῥαψίματος καὶ κεντήματος ὡμίλει, ὅπως καὶ ὁ Φρειδερῖκος περὶ ἀναχωρήσεως, δηλ. δὲν ἔκαμνε τίποτε. Δυστυχῶς πολλαὶ γυναῖκες εἰσὶ παρόμοιαι καὶ μάλιστα εἰς τάξιν τινα, ἥτις ἔτι πλέον ἢ πᾶσα ἄλλη ἔχει κυρίως ἀνάγκην ἐργασίας.

Εἰς Παρισίους ὑπάρχουσι νέαι γεννηθεῖσαι ἄνευ τοῦ ἐπιουσίου ἄρτου, οὐδέποτε βελόνην κρατήσασαι καὶ ἀποθνήσκουσαι τῆς πείνης, τὰς χεῖρας ἐπιτρίβουσαι μὲ ἀλοιφὴν ἀμυγδάλου (α).

Ὅτε ἤρχισαν αἱ διασκεδάσεις τῶν Ἀποκρέω, ὁ Φρειδερῖκος, ὅστις ἐπεσκέπτετο τοὺς χορούς, ἤρχετο εἰς οἱανδήποτε ὥραν παρὰ τῇ Βερνερέττᾳ, ὁτὲ μὲν περὶ τὴν αὐγὴν, ἄλλοτε δὲ πάλιν τὸ μεσονύκτιον. Κρούων κάποτε τὴν θύραν ἠρώτα ἑαυτὸν ἀκουσίως, ἂν θὰ τὴν εὕρισκε μόνην, καὶ ἂν, ἀντεραστοῦ τινος ὑπεσκελίσαντος αὐτὸν, εἶχεν ἆρά γε τὸ δικαίωμα νὰ παραπονεθῇ; Ὄχι, βεβαίως· διότι δι' ἰδίας του ἐξομολογήσεως ἀπεποιήθη τὸ δικαίωμα τοῦτο.

Πρέπει νὰ τὸ εἴπω; Ἐπόθει ὅπερ ταὐτοχρόνως ἐφοβεῖτο, διότι δι' αὐτοῦ θὰ ἐλάμβανε θάῤῥος ν' ἀναχωρήσῃ· ἡ ἀπιστία τῆς ἐρωμένης αὐτοῦ θὰ τὸν ἠνάγκαζε ν' ἀποχωρισθῶσιν. Ἀλλ' ἡ Βερνερέττα ἦτο πάντοτε μόνη· τὴν ἡμέραν καθημένη παρὰ τὴν ἑστίαν ἐκτένιζε τὴν ἐπὶ τῶν ὠλενῶν πίπτουσαν μακρὰν αὐτῆς κόμην· ἂν ὁ Φρειδερῖκος νύκτα ἔκρουε τὴν θύραν, ἡμίγυμνος προσέτρεχε, κλειστοὺς ἔχουσα τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ τὸ μειδίαμα ἐπὶ τῶν χειλέων· ἐῤῥίπτετο περὶ τὸν τράχηλόν του ὑπνώττουσα ἔτι, ἤναπτε πάλιν πυρὰν, ἐξήγαγε τοῦ ἁρμαρίου τὰ πρὸς τὸ δεῖπνον, πάντοτε πρόθυμος καὶ περιποιητικὴ, οὐδέποτ ἐρωτῶσα πόθεν ἐπέστρεφεν ὁ ἐραστὴς αὐτῆς. Τίς ἦτο δυνατὸν ν' ἀντισταθῇ εἰς ζωὴν τόσῳ γλυκεῖαν, εἰς ἔρωτα τόσῳ σπάνιον καὶ τόσῳ εὔκολον; Ὁποιαδήποτε καὶ ἂν ἦσαν αἱ ἡμερήσιοι φροντίδες του, ὁ Φρειδερῖκος ἀπεκοιμᾶτο εὐτυχής· καὶ μήπως ἠδύνατο νὰ ἐγερθῇ μελαγχολικὸς, ἐνῷ ἡ νέα του φίλη διέτρεχε χαίρουσα τὸ δωμάτιον, διὰ νὰ ἑτοιμάσῃ λουτρὸν καὶ πρόγευμα;

Ἂν ἦνε ἀληθὲς ὅτι αἱ σπάνιαι συναντήσεις καὶ τὰ ἀδιαλείπτως ἀναφυόμενα προσκόμματα καθιστῶσιν ἐντονώτερα τὰ πάθη καὶ τὸ ἐνδιαφέρον τῆς περιεργείας παρέχουσι τῇ ἡδονῇ, πρέπει ἐπίσης νὰ ὁμολογήσωμεν ὅτι ἰδιαίτερόν τι θέλγητρον, γλυκύτερον καὶ κινδυνωδέστερον ἴσως ὑπάρχει, ὅταν ἐκ συνηθείας ζῇ τις μετὰ τοῦ ἠγαπημένου ὄντος. Ἡ συνήθεια αὕτη, λέγουσιν, ἐπιφέρει τὸν κόρον· δυνατὸν ἴσως· ἀλλὰ παρέχει ἐπίσης τὴν ἐμπιστοσύνην, τὴν αὐταπάρνησιν καὶ, ἂν ὁ ἔρως ἀντέχῃ, εὐθέως προφυλάττεται ἀπὸ παντὸς φόβου. Οἱ κατὰ μακρὰ διαστήματα χρόνου συναντώμενοι ἐρασταὶ, ἀβέβαιοι πάντοτε εἶνε περὶ τῆς ἐπιτυχοῦς μεταξύ των συνεννοήσεως· προετοιμάζονται διὰ τὴν εὐτυχίαν, ζητεῖ ὁ εἷς νὰ πείσῃ τὸν ἄλλον ὅτι εἶνε εὐτυχεῖς καὶ τέλος, ζητοῦν τὸ δυσεύρετον, λέξεις δηλαδὴ ὅπως ἐκφράσωσιν ὅ,τι αἰσθάνονται. Ἐνῷ οἱ ὁμοῦ διαβιοῦντες, οὐδὲν ἔχουσι τὴν ἀνάγκην νὰ ἐκφράσωσι· ταὐτοχρόνως αἰσθάνονται, ἀνταλλάσσουσι βλέμματα, βαδίζοντες θλίβουσι τὰς χεῖρας· μόνον γνωρίζουσιν ἡδονικωτάτην τινὰ τροφὴν, τὴν γλυκεῖαν ἀτονίαν τῆς *ἐπαύριον*· ἀναπαύονται ἐκ τῶν ἐρωτικῶν παραφορῶν, ἐν εἰλικρινεῖ φιλίᾳ: ἐσκέφθην ποτὲ τοὺς τοιούτους εὐαρέστους δεσμοὺς, ἐνῷ ἔβλεπον δύο κύκνους φερομένους ὑπὸ τοῦ ῥεύματος ἐπὶ κύματος διαυγοῦς.

(α) Ὀλιγώτερον σπάνιον εἶνε τὸ τοιοῦτον εἰς Ἀθήνας.

Ἂν αἴσθημα γενναιότητος παρέσυρε κατ' ἀρχὰς τὸν Φρειδερῖκον, τὸ ἑλκυστικὸν ὅμως τῆς νέας ταύτης ζωῆς τὸν ὑπεδούλωσε. Δυστυχῶς διὰ τὸν συγγραφέα τοῦ παρόντος διηγήματος εἷς μόνος κάλαμος, ὁ τοῦ Βερναρδίνου Σαιμπιέρου, δύναται νὰ ἐμβάλῃ ἐνδιαφέρον εἰς τὰς οἰκιακὰς λεπτομερείας ἔρωτος ἡσύχου. Καὶ πάλιν ὁ ἔντεχνος οὗτος συγγραφεὺς εἶχε πρὸς καθωραΐσιν τῶν ἀφελῶν αὐτοῦ ἀφηγήσεων τὰς ἐνθέρμους νύκτας τῆς νήσου τῆς Γαλλίας καὶ τοὺς φοίνικας, ὧν ἡ σκιὰ ἔφρισσεν ἐπὶ τῶν γυμνῶν βραχιόνων τῆς Βιργινίας. Περιγράφει ἡμῖν τοὺς ἥρωάς του ἀπέναντι τῆς πλουσιωτέρας φύσεως· ἂν εἴπω κ' ἐγὼ ὅτι οἱ ἥρωές μου ἐπορεύοντο καθ' ἑκάστην εἰς τὸ Τίβολι, ἐκεῖθεν εἰς τοῦ φίλου των Γεράρδου, ἐκεῖθεν κάποτε εἰς Βερὺ διὰ νὰ νὰ γευματίσωσι καὶ κατόπιν εἰς τὸ θέατρον, ἂν εἴπω ὅτι, ὅτε ἦσαν κεκοπιακότες, ἔπαιζον ζατρίκιον παρὰ τὴν ἑστίαν, τίς ἤθελεν ἀναγνώσει λεπτομερείας τόσῳ τετριμμένας; καὶ πρὸς τί, ἀφοῦ μία λέξις ἀρκεῖ; Ἠγαπῶντο, συνέζων· τοῦτο τρεῖς μῆνας σχεδὸν διήρκεσε.

Μετὰ ταῦτα, ὁ Φρειδερῖκος εὑρέθη εἰς δυσχερεστάτην θέσιν, ὥστε ἀνήγγειλε τῇ φίλῃ του τὸ ἀναγκαῖον τοῦ ἀποχωρισμοῦ του. Πρὸ πολλοῦ περιέμενε τοῦτο ἡ φίλη του, δι' ὃ οὐδαμῶς προσεπάθησε νὰ τὸν κρατήσῃ· ἐγνώριζεν ὅτι δι' αὐτὴν πᾶσαν δυνατὴν θυσίαν ἔπραξεν, ὥστε κατ' ἀνάγκην ἔπρεπεν ἀγογγύστως νὰ ὑποφέρῃ, ὑποκρύπτουσα τὴν θλῖψιν της. Ὁ Φρειδερῖκος ἀναχωρῶν ἐνέβαλε κρυφίως εἰς τὸ θυλάκιον τῆς Βερνερέττας πᾶν ὅ,τι τῷ ἔμενεν ἐντὸς τεμαχίου χάρτου. Ἡ Βερνερέττα τὸν ἠκολούθησε μέχρι τῆς οἰκίας του, πρὸ τῆς ὁποίας, ὅτε ἡ ἅμαξα ἔστη, ἠσπάσθη τὴν χεῖρα τοῦ ἐραστοῦ αὐτῆς, δακρυχέουσα μικρὸν, καὶ . . . ἀπεχωρίσθησαν.

VII

Ἐν τούτοις ὁ Φρειδερῖκος οὔτε προὐτίθετο, οὔτε ἤθελε ν' ἀναχωρήσῃ· ἀφ' ἑνὸς τὰ χρέη του, ἀφ' ἑτέρου ἡ πρακτικὴ αὐτοῦ δοκιμασία τὸν ἐκράτουν εἰς Παρισίους. Διὰ νὰ ἀποδιώξῃ τὴν καταλαβοῦσαν αὐτὸν ἀνίαν εἰργάσθη μετὰ ζέσεως, παύσας νὰ ἔρχηται εἰς τοῦ Γεράρδου, κλεισθεὶς ἐν τῷ δωματίῳ του ἐπὶ ἕνα μῆνα, καὶ πλέον μόνον διὰ τὸ δικαστήριον ἐξήρχετο. Ἀλλ' ἡ μοναξία, ἐν ᾗ αἰφνηδίως εὑρέθη μετὰ τοιοῦτον ἄσωτον βίον, τὸν ἔῤῥιψεν εἰς βαθεῖαν μελαγχολίαν. Συχνὰ ὁλοκλήρους ἡμέρας διήρχετο ἐν τῷ δωματίῳ του περιπατῶν ἀπὸ τοῦ ἑνὸς εἰς τὸ ἄλλο ἄκρον, χωρὶς οὔτε βιβλίον νὰ ἀνοίξῃ καὶ ἀγνοῶν τί νὰ πράξῃ. Αἱ ἀποκρέω παρῆλθον· τὰς χιόνας τοῦ φεβρουαρίου διεδέχθησαν παγεραὶ τοῦ μαρτίου βροχαὶ καὶ ὁ Φρειδερῖκος μὴ διασκεδάζων, μηδὲ μετὰ τῶν φίλων συγκοινωνῶν ἀφέθη μετὰ πικρίας εἰς τὴν ἐπιῤῥοὴν τῆς θλιβερᾶς ταύτης τοῦ ἔτους ἐποχῆς, ἣν δικαίως ὠνόμασαν *ἐποχὴν νεκράν*.

Ὁ Γεράρδος ἐλθὼν εἰς ἐπίσκεψίν του ἠρώτησε τὸ αἴτιον τοῦ αἰφνηδίου τούτου ἀποκλεισμοῦ του. Ὁ Φρειδερῖκος δὲν τὸ ἀπέκρυψεν, ἀλλ' ἀπεποιήθη νὰ δεχθῇ τὰς προσφορὰς τοῦ φίλου του.

— Καιρὸς εἶνε πλέον, εἶπεν αὐτῷ, νὰ ἐγκαταλείψω συνηθείας, αἵτινες βεβαίως θὰ ἐπιφέρωσι τὴν ἀπώλειάν μου. Προτιμώτερον νὰ στενοχωρηθῇ τις ὀλίγον, ἢ πράγματι νὰ δυστυχήσῃ.

Ἀλλ' οὔτε τὴν λύπην, ἣν ᾐσθάνετο ἀποχωρισθεὶς τῆς Βερνερέττας ὑπέκρυψεν, ὥστε ὁ Γεράρδος κατ' ἀνάγκην ἐλυπήθη καὶ συνεχάρη αὐτὸν διὰ τὴν τοιαύτην ἀπόφασιν.

Εἰς τὰ μέσα τῆς τεσσαρακοστῆς (mi-carême) ὑπῆγεν εἰς τὸν χορὸν τοῦ θεάτρου, ὅπου ὀλιγίστους ἀνθρώπους εὗρεν. Ὁ τελευταῖος οὗτος ἀποχαιρετισμὸς τῶν ἡδονῶν οὔτε τὴν γλυκύτητα κἂν τῆς ἀναμνήσεως εἶχεν. Ἡ ὀρχήστρα πολυπληθεστέρα τῶν χορευτῶν, ἔπαιζεν ἐν ἐρήμῳ τοὺς χοροὺς τοῦ χειμῶνος. Προσωπίδες τινὲς ἐπλανῶντο ἐν τῇ αἰθούσῃ. Ἐκ τῆς ἐνδυμασίας καὶ τῆς ὁμιλίας αὐτῶν ἕκαστος βοηθούμενος παρετήρει ὅτι αἱ δι' ἀληθῆ διασκέδασιν γυναῖκες δὲν ἔρχονται πλέον εἰς τὰς λησμονημένας ταύτας ἑορτάς. Ὁ Φρειδερῖκος ἡτοιμάζετο ν' ἀναχωρήσῃ, ὅτε μετημφιεσμένη γυνὴ τὸν ἐπλησίασεν· ἀνεγνώρισε τὴν Βερνερέττην, ἥτις τῷ εἶπεν ὅτι εἶχεν ἔλθει ἐκεῖ ἐπὶ τῇ ἐλπίδι ὅτι ἤθελε τὸν ἀπαντήσει. Τὴν ἠρώτησε τί ἐγένετο, ἀφ' ὅτου ἔπαυσε νὰ τὴν βλέπῃ· τῷ ἀπήντησεν ὅτι ἤλπιζε νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὸ θέατρον καὶ ὅτι ἐμάνθανε τὸ

μέρος της διὰ νὰ παραστήσῃ τὸ πρῶτον. Ὁ Φρειδερῖκος ἐπεθύμει νὰ συγγευματίσωσιν, ἀλλ' ἀναλογισθεὶς πῶς ἐν παρομοίᾳ περιπτώσει ἅμα τῇ ἐκ Βεζανσώνης ἐπιστροφῇ του παρεσύρθη, τῇ ἔθλιψε τὴν χεῖρα καὶ μόνος ἐζηλθε τῆς αἰθούσης.

Εἶπον ὅτι ἡ λύπη εἶνε προτιμητέα τῆς ἀνίας· τὸ πικρὸν αὐτὸ λόγιον δυστυχῶς ἀληθεύει. Ψυχὴ γενναία ἀντιτάττει πάντοτε τῇ λύπῃ, οἱαδήποτε καὶ ἂν ᾖ αὕτη, ἐνεργετικότητα καὶ θάρρος· πολλάκις μέγα καλὸν εἶνε ἡ μεγάλη λύπη. Ἀπ' ἐναντίας, ἡ ἀνία ὀδοντοξέουσα καταστρέφει τὸν ἄνθρωπον· τὸ πνεῦμα ναρκοῦται, τὸ σῶμα ἀκίνητον μένει, ἡ δὲ σκέψις ἐπιπλέει κατὰ τύχην. Θέσις δεινοτέρα τοῦ θανάτου εἶνε τὸ νὰ μὴν ἔχῃ τις τοὺς λόγους του, διατὶ ζῇ. Ὅταν ἡ ὀρθοφροσύνη, τὸ συμφέρον καὶ ἡ κρίσις ἐναντιοῦνται εἰς πάθος τι, εὐκολώτατον εἶνε ὁ πρῶτος ἐλθὼν νὰ μεμφθῇ τὸν ὑπὸ τοιούτου πάθους ἐλαυνόμενον. Ἐπὶ τοιούτων ἀντικειμένων ἀφθονία ὀρθῶν λόγων ὑπάρχει καὶ ἑκὼν ἄκων πρέπει τις νὰ ἐνδώσῃ. Ἀλλ' ὅταν μετὰ τὴν θυσίαν, ἱκανοποιῆται ἡ φρόνησις καὶ ὁ ὀρθὸς λόγος, τίς ὁ φιλόσοφος ἢ σοφιστής, οὗτινος δὲν ἐτελεύτησαν τὰ ἐπιχειρήματα; τί ν' ἀπαντήσῃ τις εἰς ἄνθρωπον λέγοντα:

«Τὰς συμβουλάς σου ἠκολούθησα, ἀλλ' ἔχασα τὸ πᾶν· ἐφάνην φρόνιμος καὶ ὅμως πάσχω;»

Εἰς τοιαύτην εὑρίσκετο θέσιν ὁ Φρειδερῖκος. Δὶς ἔγραψεν αὐτῷ ἡ Βερνερέττα· ἐν τῇ πρώτῃ ἐπιστολῇ ἔλεγεν, ὅτι ἡ ζωὴ κατέστη δι' αὐτὴν ἀνυπόφορος, τὸν παρεκάλει νὰ τὴν ἐπισκέπτηται ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν καὶ νὰ μὴ τὴν ἐγκαταλείψῃ ὁλοτελῶς. Εἰς τὴν αἴτησιν ταύτην δὲν ἐνέδωκεν ὁ Φρειδερῖκος, διότι ἐφοβεῖτο ἑαυτόν. Μετ' ὀλίγον ἔφθασεν ἡ δευτέρα ἐπιστολή. «Ἐπανεῖδον τοὺς γονεῖς μου, ἔλεγεν ἡ Βερνερέττα, καὶ μὲ φέρονται κάπως καλλίτερα. Θεῖός μού τις ἀπέθανε καὶ μᾶς ἐγκατέλειψεν ὀλίγα χρήματα. Κατασκευάζω τώρα διὰ τὴν πρώτην μου ἐπὶ τοῦ θεάτρου ἐμφάνισιν διαφόρους ἐνδυμασίας, αἱ ὁποῖαι θὰ σ' ἀρέσουν καὶ τὰς ὁποίας ἐπιθυμῶ νὰ ἰδῇς. Εἴσελθε λοιπὸν ἐπὶ μίαν στιγμήν, ἂν διέλθῃς πρὸ τῆς θύρας μου». Ὁ Φρειδερῖκος ἤδη ἐπείσθη οἰκειοθελῶς· ἐπεσκέφθη τὴν φίλην του, ἀλλ' οὐδὲν τῶν ὅσων ἀνήγγειλεν αὕτη ἦτο ἀληθές· τὰ πάντα ἦσαν ἐπιθυμία νὰ τὸν ἐπανίδῃ. Συνεκινήθη ὅθεν διὰ τοιαύτην ἐμμονὴν, πλὴν ἔτι μᾶλλον ἠσθάνθη τὴν πικρὰν ἀνάγκην τοῦ ν' ἀνθίσταται. Ἅμα ἤρχισε νὰ προφέρῃ λόγους ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου αὐτοῦ, ἡ Βερνερέττα διέκοψε τὴν ὁμιλίαν:

—Τὸ γνωρίζω, εἶπεν, ἀσπάσθητί με καὶ φύγε.

Ὁ Γεράρδος ἀναχωρῶν διὰ τὴν ἐξοχὴν συμπαρέλαβε καὶ τὸν Φρειδερῖκον, ὅστις κατὰ τὰς πρώτας ὡραίας ἡμέρας ἐπανεῦρε μικρὸν τὴν εὐθυμίαν του ἱππεύων. Ὁ Γεράρδος ὅπως καὶ ὁ φίλος του ἔπραξε τὰ αὐτά· *ἀπέμπεψεν*, ὡς ἔλεγε, τὴν ἐρωμένην του θέλων νὰ ζῇ ἐν ἐλευθερίᾳ. Οἱ δύο νεανίαι συνεπεριπάτουν ἐντὸς τῶν δασῶν καὶ ὁμοῦ ἐδείκνυον ἔρωτα πρὸς ὡραίαν τινὰ κυρίαν ὑποστατικοῦ εἰς τὴν παραπλησίαν κώμην. Ἀλλὰ μετ' ὀλίγον ἡ ἄφιξις τῶν προσκεκλημένων ἐκ Παρισίων ἐπέφερε τὴν ἐγκατάλειψιν τῆς ἱππασίας διὰ τὸ χαρτοπαίγνιον· τὰ δὲ γεύματα θορυβωδέστερα καὶ διαρκέστερα κατέστησαν, ὥστε ὁ Φρειδερῖκος μὴ δυνάμενος νὰ ὑποφέρῃ τὴν ζωὴν ἐκείνην, ἥτις ἄλλοτε τὸν ἐθάμβωσεν, ἐπανῆλθεν πάλιν ἐν τῇ μοναξίᾳ αὐτοῦ.

Ἔλαβε παρὰ τοῦ πατρός του ἐπιστολὴν ἀναγγέλουσαν ὅτι ἡ δεσποινὶς Δαρσὺ μετὰ τῆς οἰκογενείας της ἤρχετο εἰς Παρισίους· καὶ ὄντως ἐν τῷ μέσῳ τῆς ἑβδομάδος ἀφίκετο. Ὁ Φρειδερῖκος ἄκων σχεδὸν τὴν ἐπεσκέφθη καὶ εὗρεν αὐτὴν, ὅπως τὴν ἐγκατέλειψε πιστὴν εἰς τὸν μυστικὸν αὐτῆς ἔρωτα καὶ ἑτοίμην νὰ μεταχειρισθῇ τὴν σταθερότητα ταύτην ὡς μέσον φιλαρεσκείας. Ὡμολόγησεν ὅμως ὅτι συνῃσθάνθη τὸ δριμὺ λόγων τινῶν, οὓς ἐπρόφερε κατὰ τὴν ἐν Βαζενσώνῃ τελευταίαν αὐτῶν συνδιάλεξιν· παρεκάλεσε τὸν Φρειδερῖκον νὰ τὴν συγχωρήσῃ, ἂν κάπως ἐφάνη ἀμφίβολος περὶ τῆς μυστικότητος αὐτοῦ, προσθέτουσα ὅτι, ἐπειδὴ δὲν ἐπόθει ὑπανδρείαν, προσέφερεν ἐκ νέου τὴν φιλίαν αὐτῆς καὶ διὰ παντὸς πλέον. Προσφοραὶ παρόμοιαι εἰσὶν ἀποδεκταὶ πάντοτε μετ' εὐχαριστήσεως παρὰ τοῦ ἀπολέσαντος εὐθυμίαν κ' εὐτυχίαν· καὶ ὁ νεανίας ἡμῶν ηὐχαρίστησε τὴν δεσποσύνην καὶ διήρχετο ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν τὰς ἑσπέρας αὐτοῦ παρ' αὐτῇ εὐχαρίστως πως.

Τοὺς πεπωρωμένας τὰς αἰσθήσεις ἔχοντας ἐπιθυμία τις συγκινήσεων ὠθεῖ εἰς ἀναζήτησιν τοῦ ἐκτάκτου. Παράδοξον ἴσως θὰ φανῇ, ὅτι γυνὴ τόσῳ νέα, ὁποία ἦτο ἡ δεσποινὶς Δαρσὺ, εἶχε τὸν ἀλλόκοτον καὶ ἐπικίνδυνον τοῦτον χαρακτῆρα· τὸ βέβαιον ἐν τούτοις εἶνε ὅτι ἦτο τοιαύτη. Ἀπήλαυσεν οὐχὶ μετὰ κόπου τὴν ἐμπιστοσύνην τοῦ Φρειδερίκου, διηγηθέντος αὐτῇ τοὺς ἔρωτάς του· ἠδύνατο ἴσως νὰ τὸν παρηγορήσῃ ἁπλῶς φιλάρεσκος δεικνυομένη αὐτῷ, ἢ τοὐλάχιστον νὰ διασκεδάσῃ τοὺς πόνους αὐτοῦ, ἀλλ' ἀρεστὸν αὐτῇ τῇ ἐφάνη νὰ πράξῃ τὸ ἐναντίον. Ἀντὶ νὰ μεμφθῇ αὐτὸν διὰ τοιαύτας παραλυσίας, εἶπεν ὅτι ὁ ἔρως τὰ πάντα δικαιολογεῖ καὶ τιμὴν περιποιοῦσι τῷ νέῳ τοιαῦται ἀνοησίαι. Ἀντὶ νὰ ἐπιστηρίξῃ αὐτὸν εἰς τὴν ἀπόφασιν του, εἶπεν ὅτι παράδοξον θεωρεῖ πῶς ἔλαβεν αὐτήν: ἂν ἤμην ἀνὴρ, ἔλεγε, καὶ ἂν τὴν αὐτὴν ἐλευθερίαν, ἣν καὶ ὑμεῖς, εἶχον, οὐδὲν τῶν ἐν τῷ κόσμῳ θὰ ἠδύνατο νὰ μ' ἀποχωρίσῃ τῆς ἀγαπωμένης γυναικός· οἰκειοθελῶς θὰ ἐπροτίμων νὰ ἐκτεθῶ εἰς πᾶν εἶδος δυστυχίας, ἐν ἀνάγκῃ καὶ εἰς τὴν πτωχίαν, ἢ νὰ ἀρνηθῶ τὴν ἐρωμένην μου.

Τοιοῦτοι λόγοι προφερόμενοι ὑπὸ νεανίδος, γνῶσιν μόνον τοῦ ἐσωτερικοῦ τῆς οἰκίας της ἐχούσης, παράδοξοι εἶνε, καὶ ὅμως διὰ τὸν λόγον αὐτὸν ὁμιλία τοιαύτη ἐξέπληττεν ἐπὶ μᾶλλον. Δύο ἦσαν τὰ αἴτια, δι' ἃ ἡ δεσποσύνη Δαρσὺ ὑπεκρίνετο τὸ πρόσωπον αὐτὸ, ὅπερ ἄλλως τε τῇ ἤρεσκεν· ἀφ' ἑνὸς μὲν ἐπόθει νὰ δώσῃ δεῖγμα καρδίας ὑψηλῆς καὶ ῥωμαντικὴ νὰ φανῇ, ἀφ' ἑτέρου δὲ ἀπεδείκνυε διὰ τοῦ τρόπου της, ὅτι μακρὰν τοῦ νὰ δυσαρεστηθῇ διὰ τὴν πρὸς αὐτὴν λήθην τοῦ Φρειδερίκου, ἀπ' ἐναντίας ἐπεδοκίμαζε τὸ πάθος του. Ὁ δυστυχὴς νέος δευτέραν ἤδη φορὰν ἐγένετο παίγνιον γυναικείας σκευωρίας καὶ ἀφεθεὶς κατεπείσθη ὑπὸ νεανίδος δεκαεπταετοῦς.

— Ἔχετε δίκαιον, ἀπήντα· ὁ βίος μεθ' ὅλα εἶνε τόσῳ βραχὺς, τοσοῦτον δὲ σπανία ἐπὶ τῆς γῆς ἡ εὐτυχία κατέστη, ὥστε ἄφρων εἶνε πᾶς ὁ διὰ τῆς ὀρθοφροσύνης ἐπισύρων θλίψεις ἑκουσίως, ἐνῷ πληθὺς ὑπάρχει ἀναποφεύκτων δυστυχιῶν.

Ἡ δεσποσύνη Δαρσὺ ἤλλαξε τότε θέμα λόγου:

— Ἡ Βερνερέττα σας, ἠρώτα περιφρονητικῷ τῷ τρόπῳ, σᾶς ἀγαπᾷ; Μὲ εἴπετε νομίζω ὅτι εἶνε ἐργάτις. Τὶ λοιπὸν δύναταί τις νὰ περιμένῃ ἀπὸ τοιούτου εἴδους γυναῖκας; Εἶνε μήπως ἀξία θυσίας τινός; καὶ θ' ἀναγνωρίσῃ ἄρά γε αὐτήν;

— Δὲν ἠξεύρω, ἀνταπήντα ὁ Φρειδερῖκος, ἀλλ' οὔτε καὶ βαθὺν ἔρωτα αἰσθάνομαι δι' αὐτὴν, προσέθετε μὲ ὕφος ἀστάτου· πλησίον της σκέπτομαι μόνον πῶς εὐχαρίστως νὰ διέλθω τὸν χρόνον. Ἤδη αἰσθάνομαι πλῆξιν, ἰδοὺ τὸ πᾶν.

— Ἄπαγε, λοιπόν, ἀνέκραξεν ἡ δεσποσύνη Δαρσύ· πάθος θὰ τ' ὀνομάσω αὐτό;

Ἐπὶ τοῦ θέματος τούτου ἐρχομένη ἡ νεᾶνις ἐξήπτετο· ὡμίλει ὡσεὶ ἐπρόκειτο περὶ ἑαυτῆς, ἡ δ' ἐνεργὸς αὐτῆς φαντασία εὕρισκε γυμναστήριον.

— Ἔρως λοιπὸν εἶνε, ἔλεγε, τὸ νὰ ζητῇς νὰ διέλθῃς τὸν καιρόν; Ἂν δὲν ἀγαπᾷς τὴν νέαν ταύτην τί ζητεῖς παρ' αὐτῇ; Ἂν τὴν ἠγάπας, διατὶ τὴν ἐγκαταλείπεις; Πάσχει ἐκείνη, κλαίει ἴσως· εἶνε δυνατὸν εἰς εὐγενῆ καρδίαν νὰ εὕρωσι θέσιν ἄθλιοι χρηματικοὶ ὑπολογισμοί; Λοιπὸν εἶσαι ψυχρὸς τόσον καὶ δοῦλος τῶν συμφερόντων σου, ὅπως ὑπῆρξαν οἱ γονεῖς μου, ὅτε τὸν βίον μου κατέστησαν δυστυχῆ; Τοιοῦτος πρέπει νὰ παρίζαται ὁ νέος καὶ μηδ' ἐρυθριῶν; Ἀλλ' ὄχι· οὔτε σὺ ὁ ἴδιος γνωρίζεις ἂν πάσχῃς, οὔτε τοὺς πόθους σου καλῶς προσδιορίζεις· ἡ πρώτη παρουσιασθεῖσα δύναται νὰ σὲ παρηγορήσῃ, διότι τὸ πνεῦμά σου ἀληθῶς εἶνε ἀργόν. Ὦ! Δὲν ἀγαπᾷ τις οὕτω! Σοὶ προεῖπον εἰς Βεζανσώνην, ὅτι ἡμέραν τινὰ θὰ γνωρίσῃς τί ἐστὶν ἔρως· ἀλλ' ἂν ὄντως δὲν ἔχῃς περισσοτέραν γενναιότητα, σοὶ προλέγω σήμερον ὅτι τὸν ἔρωτα οὐδέποτε θὰ γνωρίσῃς.

Ἐπέραν τινὰ μετὰ συνδιάλεξιν τοιούτου εἴδους ὁ Φρειδερῖκος ἐπέστρεφεν εἰς τὰ ἴδια. Καταληφθεὶς ὑπὸ τῆς βροχῆς εἰσῆλθεν εἴς τι καφφενεῖον, διὰ νὰ πίῃ κανὲν ποτόν. Ὅταν πλῆξις πολυχρόνιος τὴν καρδίαν ἡμῶν καταθλίβῃ, ἐλαφρὸν μόνον κέντημα ἀρκεῖ διὰ νὰ πάλλῃ αὕτη· νομίζει τις, ὅτι ὑπάρχει τότε ἐν ἡμῖν ἀγγεῖον πλῆρες ὑπερ-

χειλίζον. Ἐξελθὼν τοῦ καφφενείου, διπλασιως ἐτάχυνε τὸ βῆμα· δύο μῆνες ἀπομονώσεως καὶ ἀποστερήσεως τὸν ἐβάρυνον· συνηθάνετο τὴν ἀνάγκην τοῦ ν' ἀποσείσῃ τὸν ζυγὸν τῆς φρονήσεως καὶ ν' ἀναπνεύσῃ οὕτω ἀνετώτερον. Ἀσκόπως ἔλαβε τὴν πρὸς τὴν οἰκίαν τῆς Βερνερέττας διεύθυνσιν· ἡ βροχὴ εἶχε παύσει καὶ εἰς τὸ φῶς τῆς σελήνης παρετήρησε τὰ παράθυρα τῆς φίλης του, τὴν θύραν, τὴν ὁδόν, τὰ τόσον οἰκεῖα εἰς αὐτόν. Τρέμων ἔθεσε τὴν χεῖρα ἐπὶ τοῦ κωδωνίσκου καὶ, ὅπως ἄλλοτε ἠρώτησεν ἑαυτόν, ἂν θὰ εὕρισκεν ἐν τῷ θαλαμίσκῳ τὴν πυρὰν τέφραν κεκαλυμμένην καὶ τὸ δεῖπνον προπαρεσκευασμένον, καθ' ἣν στιγμὴν ἔμελλε νὰ κρούσῃ, ἐδίστασεν.

— Ἀλλὰ τί βλάπτει, εἶπε καθ' ἑαυτόν, ἂν ἐνταῦθα διέλθω μίαν ὥραν καὶ ἂν ζητήσω ἀπὸ τὴν Βερνερέτταν ἀνάμνησιν τοῦ παρελθόντος ἔρωτος; Τὶ κίνδυνον τρέχω; Μὴ δὲν ἤμεθα ἐλεύθεροι καὶ οἱ δύο αὔριον; Καὶ διατί φοβοῦμαι νὰ ἴδω αὐτὴν ἐπὶ μίαν στιγμήν, ἀφοῦ κατ' ἀνάγκην πρέπει νὰ ἤμεθα ἀποχωρισμένοι;

Ἦτο μεσονύκτιον· ἔκρουσε σιγὰ καὶ ἡ θύρα ἠνοίχθη. Ἐνῷ ἀνέβαινεν, ἡ θυρωρὸς τὸν ἐκάλεσε λέγουσα ὅτι δὲν ὑπάρχει οὐδεὶς ἐπάνω. Πρώτην φορὰν δὲν εὗρε τὴν Βερνερέτταν παρ' αὐτῇ. Σκεφθεὶς ὅτι πιθανὸν ἦτο νὰ ὑπῆγεν εἰς τὸ θέατρον, ἀπήντησεν ὅτι θὰ περιμένῃ, ἀλλ' ἡ θυρωρὸς δὲν ἐδέχθη, ὁμολογήσασα μετά τινα δισταγμὸν ὅτι ἡ Βερνερέττα ἐξῆλθεν ἐνωρὶς καὶ ἔμελλε νὰ ἐπανέλθῃ τὴν ἐπαύριον.

(Ἕπεται συνέχεια).

ΠΟΛΥΤΕΛΕΙΑ.

(Συνέχ. καὶ τέλος· ἴδε Φυλ. Β'. σελ. 50—55).

—

Πλὴν δὲ τούτου ἡ πρόοδος, ἂν ὄχι ἡ γέννησις, τῶν ὡραίων τεχνῶν ὀφείλεται εἰς σᾶς, ἐρατειναί μου φίλαι. Ἡ περικαλλὴς Φρύνη ἐνέπνευσε τὸν περίφημον γλύπτην τῆς ἀρχαιότητος, καὶ τὸν ζωγράφον Ἀπελλῆ ἡ ὑπὸ Ἀλεξάνδρου δωρηθεῖσα αὐτῷ ὡραία. Κατ' ἐξοχὴν δὲ ἡ μουσικὴ καὶ ἡ ποίησις εἶναι πνεῦμα θεῖον, ὅπερ ἀποπνέει ἡ θεοειδὴς μορφή σας. Διὰ τοὺς ποιητὰς ἡ πολυθέλγητρος καλλονή σας εἶναι *μοῦστος*, ὃν ἐκεῖνοι ἐπ' εὐφημίᾳ καλοῦσιν οἶστρον. Πολλοὶ *παλαβοὶ* ἀνεφάνησαν εἰς τὴν Ἑλλάδα κατ' ἐποχάς, καὶ ἰδίως κατὰ τὴν παροῦσαν, οἵτινες προσποιοῦνται τὸν μεθυσμένον, μόλον ὅτι ὁ *μοῦστος*, τὸν ὁποῖον ἔπιαν, ἦτο λίαν ἀδύνατος ἢ ὀλίγιστος.

Δύο μακαρῖται Ἄγγλοι, λίαν ἰδιότροποι καὶ χαιρέκακοι, ὁ Σαίκσπηρ καὶ ὁ Βύρων, ἔψαλλαν καθ' ὑμῶν *τὰ ἐξ ἀμάξης*. Ὁ Σαίκσπηρ εἶπεν ὑμᾶς «ἀσέμνους, φλυάρους, ὀργίλας, ἀκριτομύθους, πρὸς πάντας στρεφούσας ἐρωτικὰ βλέμματα, ἀπατηλὰς ὡς τὰ κύματα, καὶ ἄλλα πολλὰ τοιαῦτα. Ἂν ὅμως τὸ μυριοστὸν τῶν ὅσων εἶπεν ἐπίστευεν, ἡ καλὴ Ἀτγουαίη δὲν ἤθελε συζήσει μετ' αὐτοῦ *εἰρηνικώτατα*. Ὁ Βύρων εἶπεν, ὅτι προτιμᾷ τὴν θύελλαν τῆς θαλάσσης ἀπὸ τὴν θύελλαν τῆς γυναικός, καὶ λυπεῖται πλειότερον τοὺς ἐρῶντας ἀπὸ τοὺς ναύτας. Ἐψεύδετο. Ἔπταιεν ἐκεῖνος. Μὲ τοιοῦτον *διάβολον*, οἷος ἦτο ὁ Βύρων, οἱ ἄγγελοι (ὡς εἴσθε σεῖς) ποτὲ δὲν ἠδύναντο νὰ σχετισθῶσιν. Ἡ γυνὴ αὐτοῦ εἶχε δίκαιον νὰ φέρηται ὡς ἐφέρετο, καθὼς καὶ ἡ Ξανθίππη νὰ χύνῃ νερὸν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τοῦ Σεληνοῦ Σωκράτους. Ἀμφότεροι ὅ τε Βύρων καὶ Σωκράτης δὲν ἠδύναντο νὰ ἀρέσκωσιν. Ὁ μὲν ἦτο θεότρελλος, ὁ δὲ ἀσχημομούρης καὶ χονδρομούτσουνος. Ταῦτα δὲ προσέκρουον πολὺ εἰς τὴν ἐγνωσμένην εὐαισθησίαν καὶ καλαισθησίαν τοῦ φύλου σας. Ἀλλ' ὅμως καὶ οὗτοι σᾶς ὑπερηγάπων. Ὁ Βύρων ἔσχε γυναῖκα· ἡ δὲ ὑστάτη λέξις αὐτοῦ ἦτο «θυγατέρες μου», ὡς ἡ τοῦ ἀθέου πιθοκοπροσώπου Βολταίρου τὸ «Χριστέ μου», «Παναγία μου». Ὁ δὲ Σωκράτης, μ' ὅλα τὰ *ψευδῆ* κατὰ τῆς Ξανθίππης παράπονά του, οὐδαμῶς ἔστερξε νὰ χωρισθῇ ἀπ' αὐτῆς καθ' ὅλον τὸν βίον του.

Ὁ Εὐριπίδης ἦτο τραχύτερος, σκληρότερος καὶ δεινότερος τῶν κατηγόρων σας, καὶ καλῶς ἔπραξεν ὁ *εὐαίσθητος καὶ φιλοδίκαιος* Ἀριστοφάνης νὰ φέρῃ τὰς γυναῖκας

τοῦ καιροῦ του εἰς ἐκκλησίαν πρὸς καταδίκην τοῦ *ἀγνώμονος* καὶ κακοτρόπου Εὐριπίδου· ὡς καλῶς καὶ σεῖς θέλετε πράξει, ἐνάγουσαι εἰς τὸ δικαστήριον (διότι ἤδη, ἂς ἦναι καλὰ τὸ σύνταγμα, δὲν ὑπάρχουσιν ἐκκλησίαι καὶ δῆμος) τὸν νέον Ἄνυτον κατήγορόν σας, τὸν *χελιδονοφόρον καὶ στονοφόρον* Παπαῤῥηγόπουλον, ὅστις λέγει ὅτι «ὑπὸ τὴν καλλονήν σας κρύπτονται αἴσχη» καὶ τό:

«Εἰς τὸν ἄνεμον μὴ λέγε τὰ δεινά σου,
δὲν σ' ἀκούει·
εἰς τὴν ἄμμον μὴ χαράττης τ' ὄνομά σου,
θὰ χαθῇ.
Ὅστις κρούει τὴν ψυχὴν τὴν γυναικείαν,
μάτην κρούει.
Ὅ,τ' εἰς γυναικὸς χαράξεις τὴν καρδίαν
θὰ σβεσθῇ».

καὶ ἄλλα πολλὰ τοιαῦτα.

Διορίσατε δικηγόρους σας καὶ τοὺς φίλους σας Καρύδην, Βλάχον, Ῥαγκαβῆν καὶ τὸν Παναγιώτην Σοῦτσον, ὅστις γινώσκει, ὅτι σεῖς γεννᾶσθε *μὲ τὰ ῥόδα καὶ τὰ κρῖνα*, καὶ πολλοὺς ἄλλους ἀδελφούς, οἵτινες ξεμυαλίζουσι τοὺς γείτονας, ὁσάκις διέρχονται ὑπὸ τὰ παράθυρά σας, ἵνα ἀποδείξωσι τὸν *νέον* Παπαῤῥηγόπουλον, ὅτι ἀντιφάσκει πρὸς ἑαυτόν, ὅτι πάντες οἱ κατήγοροί σας ἀντιφάσκουσι πρὸς ἀλλήλους καὶ πρὸς ἑαυτούς. Ἐγὼ λέγω, ὅτι, ὅστις σᾶς ἀγαπᾷ πολύ, καὶ σᾶς ὑβρίζει πολύ, ὡς συμβαίνει εἰς πολλοὺς ἐραστάς σας, ὅτε τοὺς στρέφετε τὰ μοῦτρα, ὅπως τοὺς σαγηνεύσητε καλλίτερον. Ἐπειδὴ δὲ ὁ Εὐριπίδης εἰς τὸν Πλούτωνα ἀπολογεῖται διὰ τὸ καθ' ὑμῶν ἀνόσιον ἔγκλημά του, ἐρωτήσατε τὸν ζῶντα Παππαῤῥηγόπουλον, καὶ εἶμαι βέβαιος, ὅτι θὰ ἐκφρασθῇ τὴν ὑπερβάλλουσαν ἀγάπην του. Πλὴν τῶν ἄλλων, ἂν τὰς πρὸς ὑμᾶς ὕβρεις δὲν προκαλῇ ἀγάπη, προκαλεῖ ὁ φθόνος, ὅστις δάκνει πᾶσαν ὑπεροχὴν καὶ πᾶν ἔξοχον ὄν, καθὼς εἴσθε σεῖς, τὰ *ἐντελέστερα τῆς γῆς ὄντα*. Οἱ κατήγοροί σας, ὡς ἄνδρες, καταδικάζουσιν ὑμᾶς ἐρήμην, γενόμενοι καὶ δικασταί. Ἀλλ' ὅμως σεῖς καὶ μεταξὺ τῶν ἀνδρῶν ἔχετε συνηγόρους, ἐνῷ οἱ ἄνδρες παρ' ὑμῖν οὐδεμίαν ἔχουσι συνήγορον· ἡ Σαπφώ, ἡ Κοττίνη, ἡ Στάελ, ἡ Γεωργία Σάνδη, εὗρον ἐνόχους τὸν Φάωνα, τὸν Ἐδμόνδον Σεϋμοῦρον, τὸν λόρδον Νερβίλ, τὸν Ἀλφρέδον Μυσσέ· *ἀναμαρτήτους* δὲ καὶ *ἁγνὰς* τὴν Σαπφὼ, τὴν Μαλβίναν, τὴν Κορίναν καὶ τὴν Γεωργίαν Σάνδην.

Ὁ φιλόσοφος Σεκοῦνδος εἶπεν ὑμᾶς, ἀναγκαῖον κακόν· ὁ Βίας, ὅφεις κεκρυμμένους ὑπὸ ἄνθη, καὶ ἄλλοι ἄλλα, οὓς βαρυνθεὶς παλείπω. Εἶναι ἀληθὲς, ὅτι ἐξ ὅλων τούτων ὀλιγώτερον σᾶς ἀγαπῶσι οἱ καλούμενοι φιλόσοφοι, διότι οὗτοι μοιράζουσι τὴν ἀγάπην των, ἀγαπῶντες καὶ ἄλλα τινὰ πράγματα, καὶ διότι καταγίνονται εἰς τὴν ἀνεύρεσιν ἄλλου τρόπου, δι' οὗ νὰ παράγωνται οἱ ἄνθρωποι ἐκ τῆς γῆς ὡς μανιτάρια. Πρὸς τοιούτους ἀνθρώπους, ὡς ὁ φιλόσοφος Ἀέτας, ὅστις τρὶς καθ' ὅλον τὸν βίον του διενοήθη τὴν γυναῖκά του, ὀλίγην δίδετε πίστιν.

Ἤδη ἔρχεται καὶ ἡ ἡμετέρα γνώμη. Ἐγὼ λέγω, ὅτι πάντες οἱ καθ' ὑμῶν εἰπόντες, σᾶς ἔκριναν κακῶς· ὅ,τι κακὸν ἔχετε, εἶναι ἐκτὸς τῆς ἀποστολῆς σας, καὶ διότι παρεξεκλίνατε ἢ ὑπερέβητε τῆς θέσεως, εἰς ἣν ἔταξεν ὑμᾶς ἡ καλὴ φύσις καὶ ἡ θρησκεία. Ἂν σεῖς κατανοεῖτε τὸν προορισμόν σας, ἐμένατε οἴκοι, κελεύουσαι τὰς ἀμφιπόλους μὲ τὸν ἱστὸν ἕτοιμον καὶ τὴν ἡλακάτην ἀνὰ χεῖρας· ἐὰν σεῖς ὑπετάσσεσθε τοῖς ἰδίοις ἀνδράσι, καὶ ἡ γυνὴ ἐφοβεῖτο τὸν ἄνδρα, ὀλίγοι θὰ ἦσαν οἱ καθ' ὑμῶν μεμψιμοιροῦντες.

Ἀλλὰ τί νὰ γίνῃ τὸ ἁμαρτάνειν εἶναι ἀνθρώπινον, καὶ ὑμεῖς δυστυχῶς ἀνήκετε εἰς τὴν φυλὴν ἐκείνην τῶν ζώων, τὰ ὁποῖα καλοῦσιν ἀνθρώπους. Δύο θεοπάλαβοι θέλουσι νὰ λαμβάνητε μέρος εἰς τὰ τῆς πολιτείας, καὶ νὰ κάμνητε βουλὰς καὶ συνελεύσεις. Οὗτοι εἰσὶν ὁ Πλάτων καὶ ὁ ἄγγλος Μίλλ· καλὸν καὶ ἅγιον τὸ μέτρον, ἂν ἐπρόκειτο περὶ ἄλλου τινὸς ἀντικειμένου, ἀλλὰ περὶ τούτου διστάζω νὰ ἀποφανθῶ καταφατικῶς, παραδειγματιζόμενος ἀπὸ τὴν διαχείρησιν τῶν οἰκογενειῶν, ὅσαι διευθύνονται ἀπὸ χήρας γυναῖκας. Πλὴν τί μᾶς μέλλει δι' ὅλα ταῦτα, διὰ τοὺς φίλους καὶ τοὺς ἐχθρούς σας. Ἐδῶ πρόκειται περὶ τοῦ κάλλους σας. Σεῖς ἐγεννήθητε διὰ νὰ ἀρέσκητε. ἄλλως βλάπτεται ἡ ἀνθρωπότης. Κατηγορῶ τὸν Σωκράτην, διότι δὲν ἄφηνε τὴν Ξανθίππην νὰ στολισθῇ, λέγων, ὅτι δὲν

πρόκειται νὰ ἀρέσκῃ εἰς ἄλλους, ἀλλ' εἰς αὐτόν. Δίκαιον εἶναι ν' ἀρέσκητε εἰς ὅλους, καὶ μάλιστα αἱ ἀνύπανδροι. Πᾶν τὸ πρὸς καλλωπισμόν σας τεῖνον τὸ θέλω καὶ τὸ ἐπιτρέπω· διὸ καὶ ἀντὶ πτερῶν παγωνίου εἰς τὴν κεφαλὴν, ἤθελον ἐπιτρέψει καὶ ἄλλο τι, ἐὰν δὲν ἐγίνεσθε ἄδικοι, ἀφαιροῦσαι αὐτὸ ἀπὸ τοὺς ἄνδρας, καὶ ἰδίως ἀπὸ τοὺς *ἀγαθοὺς* συζύγους.

Διάφορα εἴδη καλλονῆς ἐφαντάσθησαν ἐπὶ τοῦ *ἀγγελικοῦ* σώματος ὑμῶν οἱ ποιηταί. Εἷς ὡμοίασεν ὑμᾶς *μὲ ῥόδον τοῦ Μαΐου εὔχρουν*, ἕτερος μὲ *ῥοδόχρουν πρωΐαν*, ἄλλος μὲ *ἥλιον ξανθὸν γλυκειᾶς αὐγῆς*, ἄλλος μὲ *ἄγγελον*, ἂν καὶ ποτὲ τοιοῦτον δὲν εἶδεν, ἄλλος μὲ Νεραΐδας, ἂν καὶ ποτὲ δὲν συνήντησε τοιαύτας, ἀλλὰ μόνον εἶδεν ἐν τῷ θεάτρῳ κατὰ τὴν παράστασιν τοῦ Μακβὲθ, καὶ εἷς περίφημος μὲ *πούλια τ' οὐρανοῦ*!!! Οἱ δυστυχεῖς! Ἐξ ὑπερβαλλούσης ἀφοσιώσεως καὶ λατρείας τὰ ξανθὰ μαλλιά σας παρέβαλαν πρὸς τὸν χρυσὸν καὶ τὰς ἡλιακὰς ἀκτῖνας.

«Ὅταν τοὺς χρυσοὺς ἰούλους τῆς ξανθῆς σου [κεφαλῆς
»ἔλθ' εἰς καστανοὺς βοστρύχους ὁ καιρὸς νὰ [μεταβάλῃ. . . ».

Τὰ δὲ μαῦρα τοὺς ἀπετρέλλαναν. Τοὺς ξανθοὺς, εἴτε μαύρους, εἴτε καστανοὺς πλοκάμους σας, παρέβαλαν πρὸς ὄφεις ὡραίους (ὡς τοὺς τῆς Μεδούσης) κυμαινομένους ἐπὶ τῶν χιονολεύκων ὤμων. Ἐπὶ τοῦ μετώπου σας εἶπον διαγελᾷ ἡ χάρις, καὶ αἱ συνεχόμεναι ὀφρεῖς ὡσεὶ *ἦσαν γραμμέναι μὲ κορδύλι* καὶ λεπταὶ ὡς τὸ *γαϊτάνι*, διαγράφουσι δύο ἡμισελήνους, φρουροὺς καὶ προμάχους τοῦ λαμπροτέρου φωτὸς τῶν ὀφθαλμῶν Σας. Οἱ ὀφθαλμοί Σας ἀπεθεώθησαν. Οἱ μαῦροι ἔχουσι πολλὴν πέρασιν παρ' αὐτοῖς. Γιὰ μαῦρα *μάτια χάνονται*, ἀλλὰ καὶ γιὰ *γαλανὰ πεθαίνουν*, ἐπειδὴ ἔχουσι τὸ χρῶμα τ' οὐρανοῦ. «*Ποῦ 'χετε τὰ μάτια γαλανὰ σὰν τοῦ οὐρανοῦ τὸ χρῶμα*». Ἐὰν λάμπωσι καὶ ἐν πλήρει νυκτὶ, ὡς οἱ τῆς γαλῆς, εἰσὶν ὅμοιοι ἀδάμασι, καὶ αἱ φλογεραὶ ἀκτῖνές των τιτρώσκουσι δίκην βελῶν τὸ ταλαίπωρον στῆθος καὶ τὴν μαύρην των καρδίαν. Ἀπὸ τὰς λευκὰς ὡς χιὼν καὶ χάρτης καὶ μάρμαρον παρειάς Σας *ξεφυτρώνουσι* ῥόδα ἐρυθρὰ ὡς αἷμα, καὶ ἀπὸ τὰς λευκὰς ὠλένας καὶ ταῖς *δροσιαῖς τῶν στηθῶν Σας* κρῖνοι τῆς ἀνοίξεως. Αἱ μελάγχροοι εἶσθε *ἐρασμιώτεραι, πλέον εὐαίσθητοι καὶ συμπαθεῖς*. Τὸ ὡραῖον ἀνάστημά Σας ἔχει τὴν εὐθύτητα καὶ τὸ κάλλος τῆς κυπαρίσσου!

Τὰ κορίτσιά μου ἴσια ἴσια
οὔλα σὰν τὰ κυπαρίσσια!!!

Οἱ πόδες Σας ὁμοιάζουν . . . τοὺς τῆς πριγκη- [πίσσης
«ἔχει πλοκάμους χερουβεὶμ!!! καὶ ὄμματα [μαγίσσης
. . . . . καὶ πόδας πριγκηπίσσης!»

Φαίνεται ὅτι εὐχαρίστησαν τὸν ἄγνωστον τοῦτον φίλον τὰ μάτια τῆς μαγίσσης εἷς τι τῶν θεάτρων τῆς Ἰταλίας κατὰ τὴν παράστασιν τοῦ «un ballo in Maschera» καὶ οἱ πόδες πριγκηπίσσης τινὸς εἷς τινα Σικελικὴν πόλιν. Οἱ λεπτοφυεῖς λαιμοί Σας εἶναι *γλυκὺ κέντρον τῶν ἐρώτων* καὶ στήλη (!) στηρίζουσα περικαλλῆ κεφαλὴν, λευκὴν ὡς ζακχαρι. Κατὰ τὸ ὅλον σῶμα ὁμοιάζετε τὰς *Καρυάτιδας* τῆς ἀκροπόλεως καὶ τὴν Παναγίαν (κατὰ τὴν Βυζαντινὴν ἴσως τέχνην).

Τέλος πάντων τι δὲν Σᾶς ἔψαλλον οἱ *κακόμοιροι*. Ὅπως καὶ ἂν Σᾶς ἔπλασεν ἡ φύσις, δι' αὐτοὺς εἶσθε πάντοτε ἀριστούργημα. Πρὸς χάριν Σας μετεβλήθησαν εἰς τὸν παροιμιώδη φοῦρνον τοῦ Ναστραδὶν Χώντζα, ὅστις ἔστρεφε τὴν θύραν κατὰ τὴν θέλησιν τοῦ παρατυχόντος.

Περὶ τῶν διαφόρων στολισμῶν Σας, εἶπον πολλὰ καὶ ἐθαύμασαν τὸ φέσι καὶ τὴν *φοῦντα τὴ χρυσή*· ὁ δὲ Ζαλακώστας, εὗρε περίφημα κάλλη καὶ στολισμὸν εἰς τὴν Χρύσω, τὴν Μάρω καὶ τὴν Φρόσω. Ἀλλ' ὅμως ὀλίγοι ἔγραψαν περὶ τῆς θαυμασίας στολῆς, ἥτις ἀποκρύπτει σήμερον ἀπὸ ζηλοτύπους ὀφθαλμοὺς τὴν θέαν τῶν χαρίτων Σας. Μόνον εἷς ἐνεθυμήθη·

«Ταινιῶν καὶ πτίλων πλήθη»·

Τὸ μέγα τοῦτο κενὸν ἐκ φιλοτιμίας θέλω πληρώσει δι' ἀῤῥύθμου ἐπαίνου, ἐπειδὴ δὲν εἶμαι ποιητής. Εὔχομαι τῷ Θεῷ τὴν ἐπ' ἐμοὶ ἐπιφοίτησιν τοῦ ἁγίου Πνεύματος ἀντὶ τῆς Μούσης τοῦ φίλου Καρύδη, καὶ τὴν ἐνίσχυσιν τῶν πνευμόνων, ὅπως ἀνταποκριθῶ εἰς τὰς προσδοκίας τοῦ καλοῦ Σακελλαριάδου.

«Φεῦ! Λοιπὸν, πόθεν ποιήσομαι ἐπαίνων ἀρχήν;!»

Δεῦτε πάντες οἱ φωτίσοντές με, ὅπως τὸ γιγάντιον ἔργον καὶ τὸν Ἡράκλειον ἄθλον ἐκτελέσω. Βαβαὶ τῆς δυστυχίας! Οὐδεὶς ὁ βοηθήσων διὰ τὸ μέγα τῆς προθέσεως. Ἀλλὰ σύγγνωτε, ἀγαπηταί, ἐὰν ἐγὼ ὁ ἀνάξιος καὶ μικρὸς δὲν φανῶ τῶν ἐλπίδων σας ἀνάξιος καὶ τῶν ἀναριθμήτων προτερημάτων τοῦ περιβάλλοντος ὑμᾶς κόσμου καλὸς ἐπαινέτης. Καὶ τὰ ὀλίγα ἐπαρκῆ, ὡς ὁ ὀβολὸς τῆς χήρας.

«Δεῦτε χάριτες καὶ Νηρηΐδες, Νύμφαι καὶ Σειρῆνες, ἵνα τὰς τοῦ κόσμου θεὰς περικοσμήσητε, ὡς τὴν πάλαι Καλυψώ. Καὶ σεῖς τῆς ὑφηλίου κερδοσκόποι μου καλοὶ, τὴν γῆν περιπλεύσατε καὶ εἴ τι τὸ λαμπρὸν παρὰ Ἰνδοῖς καὶ Σίναις, καὶ Ἰάπωσι, καὶ Εὐρωπαίοις συναγάγετε.

Τὴν περικαλλῆ κεφαλήν Σας ἃς περιβάλλῃ καπελῖνον. Τὰ χρυσᾶ καὶ κόκκινα πτερά του σχηματίζουσιν ἐφ' ὑμῶν τὴν θαυμασίαν λοφιὰν τοῦ ἀλέκτορος καὶ τῶν ὀρνίθων, καὶ τὰ διάφορα εἴδη τῶν ἀνθέων προκαλοῦσι τὴν προσοχὴν καὶ τὴν συγκίνησιν τῶν τετραπόδων, ὡς ἡ λύρα τοῦ Ὀρφέως. Ὁ ὄνος ἡμέρως προσέρχεται καὶ ὁ ταῦρος μυκᾶται, ἡ δὲ ὄρνις ὠὰ δὲν τίκτει τοὺς ἐρυθροὺς μήκωνας τοῦ καπελίνου θεωμένη. Θέας ἄξιον δὲ, τὸ θεᾶσθε ἀνθισμένα πράσα τῶν Ἀργείων, ὡς ἐράσμιον τὸ θεᾶσθαι μετὰ καπελίνων τὰς γυναῖκας. Ὀφρεῖς βεβαμμένα μέλαιναι, παρειαὶ ἐρυθρόλευκοι διὰ κιναβάρεως καὶ ποῦδρας, ἔρωτα καὶ φθόνον προκαλοῦσι. Πρὸς τὰς ἐρατεινάς Σας κούκλας ἐξομοιοῦσθε τεχνιέντως. Οἱ ὡραῖοι κότσοι Σας πρότυπον θαυμάσιον τῶν τῆς αἰγὸς καὶ τῆς ἀγελάδος μαστῶν, καὶ τὸ μέγα κρινολῖνον ὁμοίωμα κάλλιστον τῶν πίθων τῆς Κωρώνης καὶ τοῦ τρούλου Βυζαντινῆς ἐκκλησίας. Ἅπαν δὲ τὸ σῶμα ἔοικεν ἀτράκτῳ πλήρει νήματος.

Τὸ θεῖον, ἅπαντα κτήνη καὶ θηρία, ἄνθη καὶ χρώματα, μέταλλα καὶ ἑρπετὰ ἐπὶ κοσμήσει τῆς γυναικὸς ἐποίησεν. «Ὡς θαυμαστὰ τὰ ἔργα σου, Κύριε, πάντα ἐν σοφίᾳ ἐποίησας!»

Ἀρκετὸς ἔπαινος νομίζω.

Οὕτω περικοσμούμεναι, πλέκετε τοὺς ἔρωτάς Σας μετὰ τῶν ὡραίων πρὸς δόξαν τῆς Ἑλλάδος, καὶ ἔχετέ με πάντοτε ὑπ' ὄψιν Σας, ἐὰν Σᾶς εὐηρέστησα ἀμφοτέρους.

Π. ΚΑΝΕΛΙΔΗΣ.

ΠΕΡΙ ΑΒΥΣΣΙΝΙΑΣ.

Τὰ πρόσφατα ἐν Ἀβυσσινίᾳ συμβάντα, γνωστὰ τοῖς ἀναγνώσταις τοῦ *Ἰλισσοῦ* ἐκ τῶν πολιτικῶν ἐφημερίδων, διήγειρον καὶ διεγείρουσι τὴν κοινὴν ἐν τῇ Ἑσπερίᾳ Εὐρώπῃ περιέργειαν πρὸς λεπτομερῆ ἐξέτασιν τῆς τέως ἀγνώστου ταύτης χώρας. Καὶ δὴ πραγματεῖαι ἐπὶ πραγματειῶν κατέκλυσαν πάσας τὰς πολιτικὰς καὶ μὴ ἐφημερίδας, ὧν ὡς εἰκὸς ἐξεῖχον αἱ ἐν ταῖς Ἀγγλικαῖς ἐφημερίσι καὶ τοῖς περιοδικοῖς. Ἐκ τῶν πραγματειῶν τούτων, τῶν ἔν τε ταῖς Γαλλικαῖς καὶ Ἀγγλικαῖς ἐφημερίσι δημοσιευθεισῶν, μελετήσας τὰς σπουδαιοτέρας καὶ ἀξιολογωτέρας, ἠρανίσθην πᾶν ὅ,τι ἐνδιαφέρον καὶ περίεργον δύναται ἐπὶ στιγμάς τινας νὰ τέρψῃ τοὺς ἀναγνώστας τοῦ ἀνὰ χεῖρας περιοδικοῦ.

Τοπογραφία. — *Ὄρη.* — *Λίμνη Τάνα.* — *Κλίμα.* — *Προϊόντα.* — *Φυτά.* — *Ζῶα.* — *Ὀρυκτά.* — *Συγκοινωνία.* — Ἡ Ἀβυσσινία, κειμένη μεταξὺ τῆς 90° καὶ τῆς 16° βορείου πλάτους καὶ μεταξὺ τῆς 36° καὶ τῆς 40° Ἀνατολικοῦ μήκους, ἔχει ἔκτασιν μήκους μὲν 500 μιλλίων, πλάτους δὲ 490, καὶ περιλαμβάνει ἓξ ἐπαρχίας, τὴν Τιγραίαν πρὸς βορρᾶν, τὴν Σαμὲν καὶ τὴν Λάσταν ἐν τῷ κέντρῳ, καὶ τὴν Ἀμχάραν, Γοδζὰμ καὶ Σχυόαν πρὸς νότον.

Ἂν θελήσῃ τις ἐν συνόλῳ καὶ ὑπό τινα γενικὸν τύπον νὰ περιγράψῃ τὴν Ἀβυσσινίαν, δύναται περὶ αὐτῆς νὰ εἴπῃ ὅτι εἶναι ὑψηλὸν καὶ κρημνῶδες ὀροπέδιον διατεμνόμενον ὑπὸ βαθέων κρημνῶν. Καὶ ἀληθῶς· ὀρη ἀποτομώτατα καὶ ὑψηλότατα, κλάδοι

τῶν Ἀφρικανικῶν Ἄλπεων, διασχίζουσι πανταχόθεν αὐτήν. Ἐδῶ τὰ 9000 πόδας ὑπὲρ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς θαλάσσης ὄρη τοῦ Χαλαὶ, ἐκεῖ τὸ ὄρος Γούνα ἀπὸ 14000 ποδῶν ὕψους ἐπιβλέπον τὴν θάλασσαν. Τὰ δὲ ὑψηλὰ ὀροπέδια, τὰ χωρίζοντα τὰς διαφόρους τῶν ὀρέων τούτων ἁλύσεις, διακόπτονται ὑπὸ βαθέων κοιλάδων, ὑπὸ ἀποτόμων φαράγγων καὶ ἀποκρήμνων χαραδρῶν. Πρὸς τὰ ΒΔ. ὅμως τῆς χώρας, ἔνθα τὸ ἔδαφος ὑφίσταται ταπείνωσίν τινα, φθάνον μέχρις ὕψους 1800 ἢ 1900 μέτρων ὑπὲρ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς θαλάσσης, καὶ ὅπου ἐκτείνεται εὐρεῖα λίμνη, ἡ μόνη τῆς χώρας, καλουμένη Τάνα ἢ Τζάνα, εὑρίσκονται πεδιάδες μεγάλης ὀπωσοῦν ἐκτάσεως.

Τὸ κλίμα τῆς Ἀβυσσινίας εἶναι ποικιλώτατον. Εἰς μὲν τὰ χαμηλότερα χωρία, τὰ περὶ τὴν λίμνην Τάναν, τὸ κλίμα εἶναι θερμὸν, ὑγρὸν καὶ ὡς ἐκ τούτου νοσῶδες. Αἱ βροχαὶ ἀρχόμεναι ἀπὸ τοῦ μηνὸς Ἰουνίου διαρκοῦσι μέχρι τέλους τοῦ Σεπτεμβρίου, ἐνίοτε παρατεινόμεναι καὶ μέχρις αὐτοῦ τοῦ Ὀκτωβρίου· αἱ δὲ ἐπικρατοῦσαι νόσοι εἶναι ἡ διάῤῥοια, ἡ ὀφθαλμία, ὁ ἴκτερος καὶ νόσος τις ὅλως ἰδιάζουσαι τοῖς Ἀβυσσινοῖς, ἣν περιγράφει ὡς ἑξῆς ὁ Ἄγγλος Bruce. — Ἐπί τινος μέρους τοῦ σώματος, συνηθέστερον δ' ἐπὶ τῶν κνημῶν, ἐπιφαίνεται αἴφνης προβάλλουσα ἡ μελανὴ κεφαλὴ μικροῦ σκώληκος, ὅστις αὐξάνει γιγαντιαίως· ἀλλοίμονον ἄν τις τὸν ἀποσπάσῃ! προξενεῖται οἴδημα ὀδυνηρότατον. Συχνάκις ὁ σκώληξ οὗτος φθάνει εἰς μῆκος 50—60 μέτρων καὶ ἡ θεραπεία αὐτοῦ εἶναι δυσκολωτάτη.

Ἐκτὸς τῆς ἀσθενείας ταύτης ὁ Δόκτωρ Blanc, εἷς τῶν ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Θεοδώρου αἰχμαλωτισθέντων Ἄγγλων, ἀφηγεῖται καὶ τὴν ἑξῆς, ἥτις καταλαμβάνει τὰς νεάνιδας καὶ καλεῖται ὑπὸ τῶν ἐγχωρίων *Μπόνδα*. Οἱ ἐντόπιοι νομίζουσιν ὅτι αἱ καταλαμβανόμεναι ὑπὸ τῆς ἀσθενείας ταύτης νεάνιδες ἐπηρεάζονται ὑπὸ τοῦ διαβόλου· ὁπωσδήποτε ἡ ἀσθένεια, ἥτις, ὡς ὁ Δόκτωρ Blanc ἰσχυρίζεται, εἶναι εἶδος ὑστερισμοῦ, εἶναι ἀνεξήγητος. Παρατιθέμεθα ταύτην τὴν *περιγραφὴν τῆς ἀσθενείας ὑπὸ τοῦ Δόκτορος* Blanc *πιστήν*.

«...Ἡ νεᾶνις αἴφνης καταλαμβάνεται ὑπὸ τῆς ἰδέας ὅτι μετεβλήθη εἰς ὕαιναν, καὶ αὐτὴ ἡ πρότερον ὑγιὴς καὶ ἥσυχος ἀρχίζει νὰ ὠρύηται καὶ νὰ ἐκβάλλῃ κραυγάς, οὐδὲν τὸ ἀνθρώπινον ἐχούσας. Φεύγει καὶ τρέχει τῇδε κἀκεῖσε μὲ ταχύτητα μείζω τῆς τῶν καλλιτέρων ἵππων καὶ μὲ ὁρμὴν τοσαύτην, ὥστε μόλις πέντε ἢ ἓξ ἄνθρωποι δύνανται νὰ τὴν βαστάσωσιν. Ὁ σφυγμὸς εἶναι ὁρμητικὸς, τὸ πρόσωπον καταπόρφυρον, τὸ βλέμμα ἀπλανές· τὸ σῶμα αὐτῆς τρέμει σπασμωδικῶς, αἰωρεῖται ἐμπρὸς καὶ ὀπίσω· κινεῖ τὴν κεφαλὴν δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ, σφίγγει ἰσχυρῶς πᾶν οὐτινος ἐπιληφθῇ, δὲν ἀκούει τίποτε, οὐδένα γνωρίζει· ἑνῷ δὲ τὴν κρατοῦσιν, αἴφνης ἀποσπᾶται μὲ βιαίαν κίνησιν ἀπ' αὐτῶν· τρέχει μὲ τρομερὰν μανίαν ἄνω κάτω, μιμουμένη τὴν φωνὴν τοῦ θηρίου, εἰς ὃ νομίζει ὅτι μετεμορφώθη, ἔπειτα ἐν ἀκαρεῖ σταματᾷ, ὀσφραίνεται τὴν γῆν καὶ ἐκβάλλει κραυγὴν εὐχαριστήσεως, εὗρε τὸ ζητούμενον, ὀλίγην κόπρον κυνός· ῥίπτεται ἐπ' αὐτῆς τὴν κατατρώγει ἁπλήστως καὶ εὐθὺς πίπτει εἰς εἶδος ἐκστάσεως. Τὴν ἑπομένην πρωΐαν ἐξυπνᾷ, χωρὶς οὐδὲν ἄλλο νὰ αἰσθάνηται εἰμὴ ὀλίγην ἀδιαθεσίαν, καὶ ἐπαναλαμβάνει τὰς συνήθεις βιωτικὰς ἀσχολίας, ὡς οὐδὲν νὰ εἶχε συμβῇ.»

Ἂν τις ἐκ τῶν ταπεινοτέρων τούτων χωρίων ἀναβῇ εἰς τὰ ὑψηλότερα ὀροπέδια, εὐθὺς αἰσθάνεται τὴν διαφοράν. Ἀντὶ τῆς θερμῆς, ὑγρᾶς καὶ μεμολυσμένης ἐκείνης ἀτμοσφαίρας, ἀνέρχεται εἰς ἀτμοσφαίραν καθαρὰν καὶ δροσερόν. Ἀὴρ ψυχρὸς καὶ ζωογόνος πνέει ἀδιακόπως, αἱ δὲ ἀκτῖνες τοῦ ἡλίου δὲν ἰσχύουσιν, ὅπως μαράνωσι τὸ ἐσαεὶ δροσερὸν καὶ χλωρὸν φυόμενον ἐκεῖ χόρτον. Ἡ γῆ ψαθυρὰ καὶ μέλαινα ἀποδίδει ἑκατονταπλασίονα τὸν ῥιπτόμενον σπόρον, ἀπαιτεῖ ὅμως ἐπιμελῆ καλλιέργειαν καὶ ἐπίμονον ἐργασίαν. Οἱ κάτοικοι τῶν ὑψηλοτέρων τούτων μερῶν εἶναι εὔρωστοι καὶ ἐργατικοὶ εἰς τοιοῦτον βαθμὸν, ὥστε διὰ τῆς ἐργασίας ἐνίκησαν τὴν φύσιν. Ἐν γένει δ' εἰπεῖν, ἡ θέα τῶν ὑψηλοτέρων τούτων χωρίων παρουσιάζει εὔρωστόν τι καὶ ἀνδρικόν, ὡραῖόν τι καὶ ὑγιές, ὅπερ ἀποτυποῦται καὶ ἐπὶ τῶν φυσιογνωμιῶν τῶν κατοίκων.

Ἐν γένει δὲ ἡ χώρα εἶναι εὔφορος λίαν καὶ καρποφόρος. Ἐπειδὴ δὲ παράγει καὶ φυτά τινα περίεργα, μόνον αὐτῇ ἰδιάζοντα, θὰ μοὶ ἐπιτραπῇ ἐνταῦθα μακροτέρα τις περὶ τούτου παρέκβασις (α).

Ἡ Ἀβυσσινία ὡς ἐκ τῆς ποικιλίας τοῦ κλίματος δύναται νὰ θρέψῃ διαφόρων τόπων φυτά. — Οὕτω τὰ μὲν χαμηλότερα χωρία εἶναι καταλληλότατα πρὸς καλλιέργειαν τῶν ἀποικιακῶν φυτῶν, πρὸ πάντων δὲ τοῦ καφφὲ καὶ τοῦ βάμβακος· αἱ ὄχθαι δὲ τῆς λίμνης Τάνας παράγουσι θαυμασίαν λευκὴν σταφυλήν. — Οἱ Ἀβυσσινοὶ ἐξάγουσιν κάκνειον ἔλαιον ἐκ τῶν σπόρων φυτοῦ τινος καλουμένου *Νοὺκ*, φρύγοντες δὲ τοὺς λινοσπόρους τρώγουσιν αὐτούς. — Σιτηρὰ δὲ παράγει ἡ Ἀβυσσινία, ἐκτὸς τῶν παρ' ἡμῖν συνήθων, σίτου δῆλα δὴ καὶ ἀραβοσίτου, καὶ τὰ ἑξῆς δύο· τὸ *ταγκουσὰ*, παράγον σπόρους ἐρυθροὺς, οὓς μεταχειρίζεται ὁ λαὸς, ἀλέθων καὶ παράγων ἐξ αὐτῶν μικρὰ πλακούντια, ἅτινα ψήνονται εἰς τὸ πῦρ, καὶ τὸ *τέφυ* ὅπερ εἶναι δύο εἰδῶν, λευκὸν καὶ ἐρυθρὸν, ἐξ οὗ κατασκευάζεται ὁ καλλίτερος ἄρτος, χρησιμεύων πρὸς τροφὴν τοῦ αὐτοκράτορος, τῶν μεγιστάνων καὶ τῶν πλουσίων. Τὰ δύο ταῦτα σιτηρὰ, σπαρέντα εἰς τὸ ἐνταῦθα Δενδροκομεῖον, ηὐδοκίμησαν καὶ ἐκαρποφόρησαν. — Δένδρα δὲ καὶ φυτὰ ἐκτὸς τῶν γνωστῶν καὶ παρ' ἡμῖν, δῆλα δὴ συκομορεῶν, ἀλοῶν, κάκτων κτλ. τρέφει καὶ τὰ ἑξῆς αὐτῇ καὶ μόνῃ ἰδιάζοντα.

α'.) Τὸ *Ρυγχοπέταλον*, δένδρον συχνότατον ἐν ταῖς Ἀβυσσιναῖς Ἄλπεσι· τοῦτο εἶναι ἐκ τῶν λοβελιομόρφων (Lobeliaceae)· ἔχον κορμὸν γυμνὸν, ὀργυιαῖον, μὲ κόμην κατακόρυφον, ἔνδον δὲ κενόν.

β'.) Τὴν *Φυτολάκκην*· τοὺς σπόρους τοῦ φυτοῦ ξηραίνοντες οἱ Ἀβυσσινοὶ τρίβουσιν εἰς λεπτὴν κόνιν, ἥτις καθαρίζει κάλλιστα τὰ ἐνδύματα καὶ χρησιμεύει οὕτως αὐτοῖς ἀντὶ σάπωνος.

γ'.) Τὴν *Σίφαν* κατ' ἐγχώριον ὄνομα. Τοῦτο εἶναι δένδρον μέγα τοῦ καλλωπισμοῦ ἐκ τῶν ἐλλοβοκάρπων (leguminosae), μὲ ἐπιστημονικὸν ὄνομα Parkinsonia Aculeata καλούμενον. Τούτου δείγματα ζῶντα ὑπάρχουσιν ἐνταῦθα ἔν τε τῷ Βοτανικῷ κήπῳ καὶ ἐν τῷ κήπῳ τοῦ Κ. Ὀρφανίδου.

δ'.) Τὸ *Μέλικ*, ὅπερ κατὰ τὴν ἐγχώριον γλῶσσαν σημαίνει βασιλεὺς τῶν δένδρων· εἶναι δὲ τοῦτο μέγιστον δένδρον καὶ κάμνει καρποὺς μακροὺς μὲν 5 πόδας, πλατεῖς δὲ 10—15 ἑκατοστά. Δείγματα αὐτοῦ ἔχει τὸ Δενδροκομεῖον.

ε'.) Τὴν *Κίστην* (anona squamosa). Ὁ καρπὸς τούτου εἶναι προσόμοιος τῇ Κινάρᾳ, ἔχει φολίδας ἐξωτερικῶς, ἐσωτερικῶς δ' ἀνοιγόμενον περιέχει πόλτον γλυκύτατον μὲ σπόρους στιλπνοὺς καὶ ἐπιμήκεις. Ὁ πόλτος οὗτος εἶναι τὸ ἀνθόγαλα τῶν Ἀβυσσινῶν. Τὸ φυτὸν τοῦτο ἐσπάρη μὲν εἰς τὸν Βοτανικὸν κῆπον, εἰσέτι ὅμως δὲν ἐκαρποφόρησεν.

ς'.) Τὸ *Κόσσο* κατ' ἐγχώριον διάλεκτον, ἰατρικῶς δὲ Κούσσο, φάρμακον ἀνθελμιντικὸν καταστρέφον ῥιζηδὸν τὴν ταινίαν, ἥτις δεινῶς μαστίζει τοὺς Ἀβυσσινούς. Ἐπιστημονικῶς καλεῖται Brayera Anthelminthica ἢ Abyssinica. Ξηρὰ δείγματα τούτου ἔχει τὸ φαρμακολογικὸν ταμεῖον τοῦ πανεπιστημίου καὶ ὁ καθηγητὴς Κ. Ὀρφανίδης.

Θῆρας δὲ τρέφει ἡ Ἀβυσσινία πολλούς. Δὲν ἔχει μὲν τίγρεις, ἀλλ' οἱ λέοντες καὶ αἱ ὕαιναι καὶ αἱ λεοπαρδάλεις καὶ οἱ ἐλέφαντες ἀφθονοῦσιν. Ἡ λίμνη Τάνα καὶ ὁ ποταμὸς Τακάσης, ὁ ὑπὸ τῶν ἀρχαίων Ἀσταβόρας καλούμενος, κατοικοῦνται ὑπὸ ἱπποποτάμων, ὁ δὲ ποταμὸς Ἄσταπος μὲν ὑπὸ τῶν ἀρχαίων, τανῦν δὲ Βάρ-ἐλ-Ἀζρὲκ καλούμενος, τρέφει καὶ κροκοδείλους. Ἐκτὸς τούτων τρέφει καὶ δηλητηριωδεστάτους ὄφεις, ὧν μάλιστα ἐξέχει βόας ὁ συσφιγκτήρ. Κατοικίδια δὲ ζῶα ἔχει ἡ Ἀβυσσινία, ἐκτὸς τῶν καὶ παρ' ἡμῖν συνήθων, καὶ τὰ ἑξῆς αὐτῇ καὶ μόνῃ ἰδιάζοντα· τοὺς βόας τῆς Σάγγας μὲ ἰθαγενὲς ὄνομα *μπεέζα* καλουμένους, περιέργους διὰ τὰ ὑπερμεγέθη αὐτῶν καὶ μακρὰ κέρατα, τὰ μελανὰ πλατύουρα πρόβατα, τὸν λεπτὸν καὶ μακρὸν μαλλὸν τῶν ὁποίων μεταχειρίζονται οἱ ἐντόπιοι πρὸς ἐνδυμασίαν καὶ στολισμὸν, καὶ εἶδός τι μικρᾶς ἀνθίλλαπος, ἥτις μαδόγουα ὑπὸ

(α) Τὰς περὶ τῶν Ἀβυσσινικῶν φυτῶν λεπτομερεῖς ὁπωσοῦν πληροφορίας ὀφείλω εἰς τὸν ζῆλον τοῦ σεβαστοῦ μοι καθηγητοῦ τῆς Βοτανικῆς Κ. Θεοδώρου Ὀρφανίδου, πρὸς ὃν δημοσίᾳ ἐκφράζω ἐνταῦθα μυρίας ὅσας χάριτας.

τῶν ἰθαγενῶν καλουμένη, εἰσέτι ἀκριβῶς δὲν ἐγνώσθη. — Πτηνὰ δὲ τρέφει πολλὰ, ἀετοὺς, ἱέρακας, ὄρτυγας, ἀλεκτορίδας κτλ. ἔτι δὲ εἶδός τι ἐρυθροπόδων περδίκων καὶ ὡραῖόν τι εἶδος ἀγρίας περιστερᾶς, ἰθαγενῆ πάντα τῆς χώρας ταύτης μόνης. — Αἱ μέλισσαι δὲ τόσῳ εἶναι κοιναὶ, ὥστε οἱ κάτοικοι ἀντὶ ζακχάρεως μεταχειρίζονται τὸ μέλι.

Ἡ δὲ γῆ περικλείει ἐν τοῖς κόλποις αὐτῆς πολλοὺς θησαυροὺς, ὧν ὅμως ὀλίγοι ἐκμεταλλεύονται· ἐκεῖ καὶ γαιάνθρακες, ἐκεῖ καὶ θεῖον· χαλκὸς δὲ καὶ ἄργυρος καὶ σίδηρος καὶ πολύτιμοι λίθοι καὶ μάλιστα χρυσὸς εὑρίσκονται πολλαχοῦ. Περιέχει δὲ καὶ ὀρυκτὸν ἅλας, ἐκτεινόμενον εἰς ἀπόστασιν 4 ἡμερῶν· τοῦτο κοπτόμενον εἰς μικρὰ κανονικὰ τεμάχια ὑπὸ τῶν ἐντοπίων χρησιμεύει παρ' αὐτοῖς ὡς νόμισμα.

Ἡ φύσις ὅμως, δωρήσασα τοῖς Ἀβυσσινοῖς τοσαῦτα καλὰ καὶ τοσαύτας ὡραιότητας εἰς τὴν χώραν των, ἐστέρησεν αὐτοὺς τοῦ κυριωτάτου καὶ ἀναγκαιοτάτου δώρου τῆς εὐκόλου καὶ ἀνέτου συγκοινωνίας. Καὶ οἱ μὲν εἰς τὰ ὑψηλότερα χωρία οἰκοῦντες, διὰ νὰ ὁδεύσωσι πρέπει νὰ διαβῶσι βράχους καὶ κρημνοὺς, πρέπει νὰ ὑπερπηδήσωσιν ὄρη ἀποτομώτατα· δὲν ἔχουσι ποταμοὺς πλευσίμους, δὲν ἔχουσιν ὁδοὺς βατὰς, δὲν ἔχουσιν τοὐλάχιστον πρὸς Ἀνατολὰς πεδιάδας ὁμαλὰς, αἵτινες νὰ διευκολύνωσι τὴν συγκοινωνίαν μετὰ τοῦ ἐξωτερικοῦ τοῦ κράτους. Οἱ δὲ εἰς τὰ χαμηλότερα χωρία κατοικοῦντες ἔχουσι μὲν δύο ἢ τρεῖς ποταμοὺς καὶ μίαν λίμνην πλεύσιμον τὴν Τάναν, ἀλλὰ τί τοὺς ὠφελεῖ; πλέον τοῦ ἡμίσεος ἔτους ὁ μόνος ἐκεῖ δεσπότης εἶναι αἱ βροχαί· βροχαὶ ἢ μᾶλλον κατακλυσμοὶ, οἵτινες ἐπιφέρουσι τὴν πλημμύραν τῆς λίμνης, τὴν πλημμύραν τῶν ποταμῶν, τὴν κατακάλυψιν τῶν πεδιάδων καὶ τῶν ὁδῶν καὶ τῶν χωρίων ὑπὸ ὑδάτων· καὶ καλὸν ἂν ὡς ἐδῶ περιωρίζετο τὸ κακόν· ἀλλὰ τὰ ὕδατα ταῦτα πολλάκις ἁρπάζουσι καὶ παρασύρουσι πᾶν τὸ προστυχὸν, καὶ ποίμνια καὶ ἀγέλας καὶ χωρία καὶ οἰκίας καὶ ἀνθρώπους. Ὡς ἐκ τῆς ἐλλείψεως λοιπὸν τῆς συγκοινωνίας, οἱ Ἀβυσσινοὶ εὑρίσκονται ὡσεὶ ἀποκεχωρισμένοι τοῦ λοιποῦ κόσμου, καὶ τοῦτο εἶναι ἓν τῶν πρωτίστων ὡς εἰκὸς αἰτίων, δι' ἃ διατελοῦσιν εἰς ἡμιβάρβαρον κατάστασιν, καθὼς θὰ ἴδωμεν ἐν τοῖς ἑξῆς.

Θρησκεία. Ἡ Ἀβυσσινία περικυκλοῦται πανταχόθεν ὑπὸ ἐχθρῶν. Πρὸς βορρᾶν κατοικοῦσιν οἱ Χαβάβ, οἱ Μπάρκα, καὶ οἱ Χατεντύα, ὧν ἡ γλῶσσα εἶναι παράδοξος καὶ εἰσέτι ἄγνωστος, πάντες πρεσβεύοντες τὸν Μωαμεθανισμόν· πρὸς δυσμὰς συνορεύει μὲ τὰς ὑπὸ τῶν Τούρκων κατεχομένας χώρας τοῦ Νείλου· πρὸς νότον δὲ μὲ τοὺς Γαλλὰς πολεμικὸν λαὸν, ὅστις ἐν μέρει μὲν πρεσβεύει τὸν Μωαμεθανισμὸν, ἐν μέρει δὲ ἀποδίδει δημοσίαν λατρείαν εἰς τὸν διάβολον.

Ἐπικρατοῦσα δὲ ἐν Ἀβυσσινίᾳ θρησκεία εἶναι ὁ νόθος χριστιανισμός. Διάφοροι λέγονται ὑπό τε τῶν ἐντοπίων καὶ ὑπὸ τῶν ξένων περιηγητῶν οἱ εἰσαγαγόντες αὐτὸν αὐτόθι. Οὕτως ἐπὶ παραδείγματι, οἱ μὲν ἀναφέρουσιν ὅτι εἰσήγαγεν αὐτὸν ὁ Ἀπόστολος Φίλιππος, τινὲς δὲ τῶν ἐντοπίων ἱστοροῦσιν, ὅτι τὴν πρώτην ἐν Ἀβυσσινίᾳ ἐκκλησίαν συνέστησαν ὁ Ἀπόστολος Ματθαῖος καὶ ὁ εὐνοῦχος τῆς βασιλίσσης Κανδάκης, περὶ οὗ γίνεται μνεία καὶ ἐν ταῖς πράξεσι τῶν Ἀποστόλων (η'. § 27). Οἱ Βυζαντινοὶ δὲ Βαρόνιος καὶ Σκαλίγερος λέγουσιν, ὅτι ἡ Ἀβυσσινία ἤνοιξε τοὺς ὀφθαλμοὺς εἰς τὸ φῶς τοῦ Χριστιανισμοῦ μόλις κατὰ τὸ ιε'. ἔτος τῆς βασιλείας τοῦ Ἰουστινιανοῦ, τὰ πλεῖστα ὅμως Ἀβυσσινικὰ χρονικὰ καὶ αἱ παραδόσεις, ἃς ἐπιβεβαιοῦσιν ὅτε Σωκράτης ὁ Βυζάντιος ἐν τῇ ἐκκλησιαστικῇ αὐτοῦ ἱστορίᾳ καὶ Θεόδωρος ὁ Ἀναγνώστης, διατείνονται ὅτι τὴν Χριστιανικὴν θρησκείαν εἰσήγαγον ἐν Ἀβυσσινίᾳ δύο ἀδελφοὶ ἔμποροι, Χριστιανοὶ ἐκ Τύρου, ὁ Φρουμέντιος καὶ ὁ Ἐδέσιος καὶ ἰδοὺ πῶς. — Οὗτοι πορευόμενοι εἰς Ἀβυσσινίαν ἕνεκα ἐμπορικῶν ὑποθέσεων συνελήφθησαν καθ' ὁδὸν ὑπὸ λῃστῶν, οἵτινες ἤγαγον αὐτοὺς εἰς τὸν ἐν Ἀξούμ ἑδρεύοντα βασιλέα τῆς χώρας, ὅστις συμπαθήσας πρὸς τοὺς δύο νέους ἐκράτησεν αὐτοὺς ἐν τῇ αὐλῇ του, ἀναβιβάσας συγχρόνως αὐτοὺς εἰς ὑπουργήματα. Μετ' οὐ πολὺ ὅμως ἀπέθανεν ἀφήσας υἱὸν ἀνήλικον τὸν Ἀβρέχαν· ἡ μήτηρ τοῦ παιδὸς ἀντιβασιλεύουσα ἀνέθηκε τὴν ἀνατροφὴν αὐτοῦ εἰς τὸν Φρουμέντιον, ὅστις συνέλαβε τὴν ἰδέαν

νὰ κατηχήσῃ τὸν παῖδα εἰς τὸν Χριστιανισμόν. Ἐπειδὴ ὅμως δὲν ἦτο ἱερωμένος, ἀποφασίζει νὰ ἔλθῃ πρὸς τὸν τότε εὐκλεῶς ἀρχιερατεύοντα ἐν Ἀλεξανδρείᾳ Ἅγιον Ἀθανάσιον, ὅστις οὐ μόνον παρεδέχθη καὶ ἐχειροτόνησε τὸν Φρουμέντιον, ἀλλὰ καὶ ἀνέδειξεν αὐτὸν ἐπίσκοπον τῆς πόλεως Ἀξούμ. Ὁ Φρουμέντιος, ἐπανελθὼν εἰς Ἀβυσσινίαν μετὰ πλείστων ἱερέων καὶ τῶν ἀναγκαίων ὁδηγιῶν, μετὰ πλείονος ζήλου ἐπιλαμβάνεται τοῦ ἔργου καὶ πείθει τὸν Ἀβρέχαν νὰ βαπτισθῇ. Τοῦ Ἀβρέχα τὸ παράδειγμα ἠκολούθησαν οἱ πλεῖστοι τῶν μεγιστάνων καὶ μετ' οὐ πολὺ πάντες οἱ ὑπήκοοι. Ἐπειδὴ ὅμως συνέπεσε νὰ ἐκραγῶσι τότε αἱ τὸ Δυτικὸν Ῥωμαϊκὸν κράτος διαταράξασαι ἀπαίσιοι τῶν Μονοφυσιτῶν ἢ Ἰακωβιτῶν αἱρέσεις, ἡ νέα τῆς Ἀβυσσινίας ἐκκλησία παρεδέχθη τὰς πλάνας αὐτῶν, εἰς ἃς ἀνέμιξε καὶ πολλὰ τῶν ἐν αὐτῇ οἰκούντων Ἰουδαίων ἔθιμα, ὡς τὴν περιτομὴν καὶ ἄλλα, καὶ οὕτως ἀπετέλεσε μίγμα τι Χριστιανισμοῦ, σωζόμενον μέχρι τῆς σήμερον καὶ περιέχον πολλὰ τὰ ἰδιόρρυθμα καὶ παράδοξα. Οὐχ ἧττον ἡ τῆς Ἀβυσσινίας ἐκκλησία εἶναι ἡ μᾶλλον πλησιάζουσα πρὸς τὴν ἡμετέραν Ὀρθόδοξον, διότι ὁ ἐν αὐτῇ ὑπάρχων Χριστιανισμὸς εἶναι ἐκεῖνος, ὃν ἠσπάσθη ἐξ ἀρχῆς, ὁ καθαρὸς καὶ ἄδολος, πρὶν δῆλον ὅτι οἱ Πάπαι τῆς Ῥώμης εἰσαγάγωσιν ἐν αὐτῷ τὰς καινοτομίας των, καὶ πρὶν οἱ Λοῦθηροι καὶ Καλβῖνοι ἀναμορφώσωσιν αὐτὸν κατὰ τὰς ἰδέας των. — Διατηρεῖ δὲ ἡ Ἀβυσσινικὴ ἐκκλησία καὶ τὰ ἑπτὰ μυστήρια καὶ ἀναγνωρίζει τὰς ἀποφάσεις τῶν τριῶν πρώτων Οἰκουμενικῶν Συνόδων.

(Ἕπεται συνέχεια).

ΜΙΧ. Π. ΛΑΜΠΡΟΥ.

Ο ΑΙΣΧΥΝΤΗΛΟΣ.

Ἐπιστολή.

(Συνέχ. ἴδε φυλλ. Γ'.).

Ὁ θεῖός μου ὀλίγον συνεκινήθη, ἐπειδὴ εἶχεν ἤδη διέλθει τριάκοντα ἔτη καὶ ἐπέκεινα μακρὰν τοῦ ἀδελφοῦ του, καὶ κατὰ τὸ χρονικὸν τοῦτο διάστημα ἀπέκτησε περιουσίαν, ἥτις, ὡς ἐκαυχᾶτο, ἠδύνατο νὰ καταστήσῃ εὐτυχῆ ἡγεμόνα τῆς Ἰνδίας, ἐνὶ λόγῳ εἶχε φέρει μεθ' ἑαυτοῦ τὸ τεράστιον ποσὸν τριάκοντα χιλιάδων λιρῶν, καὶ ἐπ' αὐτοῦ ᾠκοδόμει τὰς περὶ ἀτελευτήτου εὐδαιμονίας ἐλπίδας του. Ἐνῷ δ' ἐφεύρισκε σχέδια μεγαλείου καὶ τρυφῆς, εἴτε διὰ τὴν μεταβολὴν τοῦ κλίματος, εἴτε δι' ἄλλην τινὰ αἰτίαν τὴν ὁποίαν ἀγνοῶ, ἡρπάγη ἐκ τῶν εὐφροσύνων ὀνείρων αὐτοῦ ὑπὸ μικρᾶς ἀσθενείας, ἀφήσας με κληρονόμον ἁπάσης τῆς περιουσίας του. Καὶ τώρα, Κύριε, ἰδέ με εἰς ἡλικίαν τριάκοντα πέντε ἐτῶν, καλῶς ἐφωδιασμένον μὲ λατινικὰ, ἑλληνικὰ, καὶ μαθηματικὰ, κάτοχον μεγάλης περιουσίας, ἀλλὰ τοσοῦτον ἄχαριν καὶ ἄπειρον περὶ τὴν συμπεριφοράν, ὥστε παρὰ πάντων δακτυλοδεικτοῦμαι ὡς ὁ *πλούσιος πεπαιδευμένος χωριάτης.*

Πρό τινος καιροῦ ἀγοράσας κτῆμα ἐν τῇ ἐξοχῇ, ὅπερ πλήθει, οὕτως εἰπεῖν, γειτόνων τοῦ συρμοῦ, καὶ ὅταν σκεφθῇς τὴν καταγωγήν μου καὶ τοὺς ἀπολιτεύτους τρόπους μου, δυσκόλως θέλεις πιστεύσει ὁπόσον ἐπιζητεῖται ἡ σχέσις μου παρὰ τῶν γειτονευουσῶν οἰκογενειῶν, ἰδίως ἐκείνων οἵτινες ἔχουσι κόρας εἰς ὥραν γάμου. Οἱ κύριοι οὗτοι μοὶ ἔκαμον οἰκογενειακὰς ἐπισκέψεις καὶ ὑποχρεωτικωτάτας προσκλήσεις, μ' ὅλον ὅτι δὲ, ἐπιθυμῶ νὰ δεχθῶ τὴν προσφερομένην μοι φιλίαν των, ἐπανειλημμένως ἐζήτησα συγγνώμην, ἐπὶ τῇ προφάσει ὅτι δὲν εἶχον εἰσέτι ἐντελῶς διευθετημένα τὰ πράγματά μου, διότι τὸ ἀληθὲς εἶναι ὅτι, ὁσάκις ἐπορεύθην ἔφιππος ἢ πεζὸς ἐπὶ τῷ σκοπῷ τοῦ νὰ ἀποδώσω τὰς διαφόρους αὐ-

τῶν ἐπισκέψεις, ἡ καρδία μου ἐξέλειπε καθ' ὅσον ἐπλησίαζον εἰς τὰς θύρας, καὶ ἐπέστρεψα πολλάκις εἰς τὴν οἰκίαν μὲ τὴν ἀπόφασιν νὰ δοκιμάσω πάλιν τὴν ἐπιοῦσαν.

Ἐπὶ τέλους ὅμως ἀπεφάσισα νὰ νικήσω τὴν δειλίαν μου, καὶ πρὸ τριῶν ἡμερῶν ἐδέχθην πρόσκλησιν νὰ γευματίσω σήμερον μετά τινος Κυρίου, τοῦ ὁποίου οἱ εἰλικρινεῖς καὶ ἀφελεῖς τρόποι μοὶ ἐπρομήνυον, οὕτως εἰπεῖν, καλλίστην ὑποδοχήν. Ὁ ἱππότης Θωμᾶς Φρένδλης, ὅστις κατοικεῖ περίπου δύο μίλια μακρὰν, εἶναι Βαρωνέτος καὶ κατέχει κτῆμα πλησίον τοῦ ἰδικοῦ μου, παράγον δύο χιλιάδων λιρῶν εἰσόδημα κατ' ἔτος. Ἔχει δύο υἱοὺς καὶ πέντε θυγατέρας, ὅλους σχεδὸν εἰς ἀκμαίαν ἡλικίαν, καὶ ζῶντας μετὰ τῆς μητρός των καὶ τῆς ἀγάμου ἀδελφῆς τοῦ ἱππότου Θωμᾶ. Γινώσκων τὸ ἄχαρι βάδισμά μου, πρό τινος καιροῦ ἔλαβον κατ' οἶκον μαθήματα παρὰ καθηγητοῦ τινος, διδάσκοντος *ἡλικιωμένους κυρίους* νὰ χορεύωσι, καὶ μ' ὅλον ὅτι κατ' ἀρχὰς εὗρον μεγίστην δυσκολίαν εἰς τὴν τέχνην ἣν διδάσκει, ἡ περὶ τὰ μαθηματικὰ ἱκανότης μου μοὶ ἐγένετο μέγα βοήθημα ὡς προς τὴν τήρησιν τῆς ἰσορροπίας τοῦ σώματός μου, καὶ τὴν εὕρεσιν τοῦ κέντρου τῆς βαρύτητος τῶν πέντε θέσεων. Ἀποκτήσας ἤδη τὴν τέχνην τοῦ νὰ περιπατῶ χωρὶς νὰ κλονίζωμαι, καὶ μαθὼν νὰ κάμνω κλίσεις καὶ ὑποκλίσεις, εὐτόλμως ἐδέχθην τὴν πρόσκλησιν τοῦ Βαρωνέτου εἰς γεῦμα οἰκογενειακὸν, μὴ ἀμφιβάλλων πλέον ὅτι διὰ τῆς νέας μου μαθήσεως θὰ ἠδυνάμην νὰ ἴδω τὰς Κυρίας μετ' ἀφοβίας. Ἀλλ' οἴμοι! ὁπόσον μάταιαι εἶναι ἄπασαι αἱ τῆς θεωρίας ἐλπίδες, ὅταν δὲν στηρίζωνται ἐπὶ ἕξεως! Ἐνῷ ἐπλησίαζον εἰς τὸν οἶκον, ὁ κώδων τοῦ γεύματος μοὶ διήγειρε τὸν φόβον μήπως, ἕνεκα τῆς βραδύτητος, κατέστρεψα τὸ γεῦμα. Ἔχων εἰς τὸν νοῦν μου ἐντετυπωμένην τὴν ἰδέαν ταύτην, ἐρυθρίασα ὑπὲρ τὸ ῥόδον, ἐνῷ τὸ ὄνομά μου ἀνηγγέλλετο παρὰ τῶν διαφόρων οἰκοσημοφόρων ὑπηρετῶν, οἵτινες μὲ εἰσήγαγον εἰς τὴν βιβλιοθήκην μόλις ἐννοοῦντα τί ἢ ὁποῖον ἔβλεπον. Ὅτε πρῶτον εἰσῆλθον, συνήγαγον ἅπασαν τὴν δύναμίν μου καὶ ἔκαμον πρὸς τὴν Κυρίαν Φρένδλη τὴν νεωστὶ διδαχθεῖσάν μοι ὑπόκλησιν, ἀλλὰ δυστυχῶς, ἐνῷ ἔφερον πρὸς τὰ ὀπίσω τὸν ἀριστερόν μου πόδα εἰς τὴν τρίτην θέσιν, ἐπάτησα τὸν ὑπὸ ῥευματισμοῦ προσβεβλημένον δάκτυλον τοῦ δυστυχοῦς ἱππότου Θωμᾶ, ὅστις ἤρχετο ὄπισθέν μου, ἵνα μοὶ λέγῃ τὰ ὀνόματα τῶν διαφόρων μελῶν τῆς οἰκογενείας του. Δυσκόλως δὲ δύναταί τις νὰ φανταστῇ τὴν σύγχυσιν, ἣν τοῦτο μοὶ ἐνεποίησε, διότι μόνοι οἱ αἰσχυντηλοὶ δύνανται νὰ κρίνωσι περὶ τῆς δυστυχίας μου, καὶ εἰς τοιοῦτον βαθμὸν πιστεύω νὰ ὑπάρχωσι πολλοί· ἡ οἰκογένεια ὅμως τοῦ Βαρωνέτου βαθμηδὸν διεσκέδασε τὴν ἀνησυχίαν μου· ἐθαύμαζον δὲ βλέπων ὁπόσας ἡ καλὴ ἀνατροφὴ δίδει δυνάμεις, ἵνα περιστείλῃ τις τὰ αἰσθήματά του καὶ φαίνεται ἐντελῶς ἥσυχος μετὰ τοσοῦτον ὀδυνηρὸν συμβεβηκός.

Ἡ φαιδρότης τῆς Κυρίας, καὶ αἱ φιλικαὶ ὁμιλίαι τῶν δεσποινίδων, ἀνεπαισθήτως μὲ ἔκαμον ν' ἀποβάλω τὴν δειλίαν μου, καὶ λάβω μέρος εἰς τὴν ὁμιλίαν καὶ νὰ προτείνω νέα ἀντικείμενα. Ἐπειδὴ δὲ ἡ βιβλιοθήκη συνέκειτο ἐκ πολλῶν βιβλίων κομψῶς δεδεμένων, ἐγὼ ἐνόμισα ὅτι ὁ ἱππότης Θωμᾶς ἦτο φιλολόγος, καὶ ἐτόλμησα νὰ δώσω τὴν γνώμην μου περὶ τῶν διαφόρων ἐκδόσεων τῶν κλασικῶν συγγραφέων τῆς Ἑλλάδος, εἰς ὅπερ αἱ ἰδέαι τοῦ Βαρωνέτου ἐντελῶς συνεφώνουν μετὰ τῆς ἰδικῆς μου. Παρεκινήθην δὲ εἰς τοῦτο παρατηρήσας ἔκδοσιν τοῦ Ξενοφῶντος εἰς δεκαὲξ τόμους, ἥτις (ἐπειδὴ ποτὲ πρότερον δὲν εἶχον ἀκούσει περὶ τοιούτου πράγματος) μεγάλως διέγειρε τὴν περιέργειάν μου, καὶ σηκωθεὶς ἐξήταζον τί ἠδύνατο νὰ ᾖναι. Ὁ ἱππότης Θωμᾶς ἐνόησε τί ἔμελλον νὰ κάμω, καὶ, (ὡς ὑπέθεσα), θέλων νὰ μὲ ἀπαλλαξῇ τοῦ κόπου, ἐσηκώθη ἵνα καταβιβάσῃ τὸ βιβλίον, ὅπερ μὲ ἔκαμε προθυμότερον, ἵνα ἐμποδίσω αὐτόν· ἐκτείνας ὅθεν ταχέως τὴν χεῖρά μου εἰς τὸν πρῶτον τόμον, ἐξέβαλον αὐτὸν μετὰ βίας. Ἀλλ' ἰδού! ἀντὶ βιβλίων ἦτο σανὶς κατασκευασμένη διὰ δέρματος καὶ χρυσωμάτων, ἵνα φαίνηται ὡς δεκαὲξ τόμοι, ἥτις ἔπεσε δυστυχῶς ἐπὶ μελανοδοχείου ἐκ πολυτιμωτάτης πορσελάνης, κειμένου ἐπὶ τραπέζης ὑποκάτωθεν. Ματαίως μὲ διεβεβαίου ὁ ἱππότης Θωμᾶς ὅτι δὲν ἐπείραξεν. Ἐγὼ εἶδον τὸ μέλαν ῥέον ἐξ ὡραιοτάτης τραπέζης ἐπὶ τουρκικοῦ τάπητος, καὶ μὴ γινώσκων σχεδὸν τί ἔκαμνον, προσεπάθησα νὰ σταματήσω τὴν πρόοδόν του διὰ τοῦ λινοῦ χειρομάκτρου μου. Ἐν δὲ τῇ συγχύσει ταύτῃ εἰδοποιήθημεν ὅτι τὸ γεῦμα ἦτο ἕτοιμον, καὶ μετὰ χαρᾶς ἐνόησα τότε, ὅτι ὁ κώδων ὅστις μὲ εἶχε φοβίσει, ἦτο μόνον ἡ εἰδοποίησις, ἥτις δίδεται ἡμίσειαν ὥραν πρὸ τοῦ γεύματος.

Ἐνῷ ἐπορευόμην διὰ τῆς αἰθούσης καὶ τῶν δωματίων εἰς τὸ ἑστιατόριον, ἔσχον καιρὸν νὰ ἀναλάβω τὰς δυνάμεις, καὶ παρακληθεὶς ἐκάθισα μεταξὺ τῆς κυρίας Φρένδλη καὶ τῆς πρωτοτόκου αὐτῆς θυγατρός. Ἀπὸ τὴν στιγμὴν τῆς πτώσεως τοῦ ξυλίνου Ξενοφῶντος, τὸ πρόσωπόν μου ἔκαιεν ὡς δαυλὸς, καὶ ὅτε ἤρχισα νὰ αἰσθάνωμαι ἐμαυτὸν ἀρκετὰ ἥσυχον, ἓν ἀπροσδόκητον συμβεβηκὸς ἀνῆψε πάλιν ὅλην μου τὴν θερμότητα καὶ τὰς ἐρυθριάσεις. Θέσας τὸ πινακίον μου πλῆρες ῥοφήματος πολὺ πλησίον τῆς ἄκρας τῆς τραπέζης, ὅτε ἠθέλησα νὰ κάμω ὑπόκλισιν εἰς τὴν δεσποινίδα Δείναν, ἥτις ὑποχρεωτικῶς πως ἐπήνει τὸ χρῶμα τοῦ ἐνδύματός μου, ἔχυσα πάντα τὰ βράζοντα σχεδὸν περιεχόμενα τοῦ πινακίου ἐντὸς τοῦ στήθους μου. Ἂν καὶ μοὶ παρέσχον εὐθέως πολλὰ χειρόμακτρα, ἵνα σπογγίσω τὴν ἐπιφάνειαν τῶν ἐνδυμάτων μου, αἱ μετάξιναι περισκελίδες μου ἰδίως δὲν ἦσαν ἀρκετὰ δυναταὶ, ὥστε νὰ μὲ σώσωσιν ἀπὸ τὰ ἀποτελέσματα αἰφνηδίου ζεματίσεως, καὶ ἐπί τινα λεπτὰ αἱ κνῆμαί μου καὶ οἱ μηροί μου ἔβραζον ὡς ἐντὸς λέβητος· ἀλλ' ἐνθυμηθεὶς πῶς ὁ ἱππότης Θωμᾶς ἔκρυπτε τὸν πόνον του, ὅτε τὸν ἐπάτησα, ὑπέφερα τὸν ἰδικόν μου ἐν σιωπῇ, καὶ ἐκαθήμην μὲ τὰ κάτω ἄκρα μου ἡμίβραστα, ἐν τῷ μέσῳ τῶν κρυφῶν γελώτων τῶν δεσποινίδων καὶ τῶν ὑπηρετῶν.

Δὲν θὰ σοὶ διηγηθῶ τὰς διαφόρους ἀβλεψίας μου κατὰ τὴν πρώτην τῶν φαγητῶν παράθεσιν, ὅτι ἀνέτρεψα τὴν ἁλατοδόχην, ὅτι ἔχυσα τὸ ἄρτυμα, κ.τ.λ. ἄφες μᾶλλον νὰ σοὶ διηγηθῶ τὰ κατὰ τὴν δευτέραν παράθεσιν δυστυχήματά μου, ὅτι τέλος ἠττήθην, ὑπέκυψα.

Εἶχον τεμάχιον γλυκυτάτης πουδίγκης εἰς τὸ περόνιόν μου, ὅτε ἡ δεσποινὶς Λουδοβίκη Φρένδλη μὲ ἐζήτησε περιστεράν, ἥτις ἦτο πλησίον μου. Ἐν τῇ σπουδῇ μου, χωρὶς νὰ γινώσκω σχεδὸν τί ἔκαμον, ἔχαψα τὴν ποδίγκην καίουσαν ὡς ἄνθραξ ἀνημμένος· ἦτο ἀδύνατον νὰ κρύψω τὴν ἀγωνίαν μου· οἱ ὀφθαλμοί μου ἐξήρχοντο τῶν θέσεών των. Ἐπὶ τέλους, εἰς τὸ πεῖσμα ἐντροπῆς καὶ ἀποφάσεως, ἠναγκάσθην νὰ ῥίψω τὸ αἴτιον τῆς βασάνου μου ἐντὸς τοῦ πινακίου μου. Ὁ ἱππότης Θωμᾶς καὶ πᾶσαι αἱ Κυρίαι συνεπόνουν τὴν θέσιν μου, καὶ ἕκαστος συνεβούλευε διάφορον φάρμακον. Ὁ μὲν συνίστα τὸ ἔλαιον, ὁ δὲ τὸ ὕδωρ, ἀλλὰ πάντες συνεφώνησαν, ὅτι ὁ οἶνος ἦτο καταλληλότατος ἵνα ἐκβάλῃ τὴν θερμότητα, καὶ μοὶ ἐφέρθη ἓν ποτήριον, ὅπερ ἥρπασα μετὰ σπουδῆς· ἀλλ' οἴμοι! πῶς θὰ διηγηθῶ τὰ λοιπά. Εἴτε ἔσφαλλεν ὁ οἰνοχόος, εἴτε ἐπίτηδες ἠθέλησε νὰ μὲ τρελλάνει, μοὶ ἔδωκε δυνατώτατον ῥώμιον, μὲ τὸ ὁποῖον ἐγέμισα τὸ στόμα μου, ὅπερ ἦτο ἤδη πλῆρες φλυκταινῶν καὶ ἄνευ δέρματος. Μὴ ὢν διόλου συνειθισμένος εἰς οὐδὲν εἶδος οἰνοπνεύματος, μὲ τὴν γλῶσσαν, τὸν λαιμὸν καὶ τὸν οὐρανίσκον μου ὡμὰ ὡς κρέας βωδινὸν, τί ἠδυνάμην νὰ κάμω; Δὲν ἠδυνάμην νὰ καταπίω, καὶ, ἐνῷ ἔθεσα τὰς δύο μου χεῖρας εἰς τὸ στόμα μου, τὸ κατηραμένον ποτὸν ἀνεπήδησε διὰ τῆς ῥινὸς καὶ τῶν δακτύλων μου, ὡς ἀναβρυτήριον, ἐφ' ὅλων τῶν πινακίων· ἐγὼ δὲ διὰ τοὺς γέλωτας, οἵτινες πανταχόθεν διηγέρθησαν, ἔμεινα ὡς ἐμβρόντητος. Ματαίως ὁ ἱππότης Θωμᾶς ἐπέπληττε τοὺς ὑπηρέτας του, καὶ ἡ Κυρία Φρένδλη τὰς θυγατέρας της, διότι τὸ μέτρον τῆς αἰσχύνης μου καὶ τῆς διασκεδάσεώς των δὲν εἶχεν εἰσέτι πληρωθῇ. Ἵνα ἀνακουφισθῶ ἀπὸ τὴν ἀνυπόφορον κατάστασιν τοῦ ἱδρῶτος, τὸν ὁποῖον μοὶ ἐπροξένησε τὸ συμβεβηκὸς τοῦτο, χωρὶς νὰ σκεφθῶ τί ἔκαμνον, ἐσπόγγισα τὸ πρόσωπόν μου μὲ τὸ ἀπαίσιον χειρόμακτρον, ὅπερ ἦτο εἰσέτι ὑγρὸν ἐκ τῶν συνεπειῶν τῆς πτώσεως τοῦ Ξενοφῶντος, καὶ ἐμελάνωσα ἑπομένως ὅλα μου τὰ χαρακτηριστικὰ καθ' ὅλας τὰς διευθύνσεις. Καὶ ὁ Βαρωνέτος αὐτὸς δὲν ἠδυνήθη πλέον νὰ κρατηθῇ, ἀλλὰ μετὰ τῆς κυρίας του ἔλαβε μέρος εἰς τὸν γενικὸν γέλωτα, ἐνῷ ἐγὼ ἐπήδησα ἀπὸ

τὴν τράπεζαν ἐν ἀπελπισίᾳ, ἐξῆλθον τῆς οἰκίας, καὶ ἔτρεξα εἰς τὸν οἶκόν μου ἐν συγχύσει καὶ ἐντροπῇ, οἵαν ἡ ὤθησις τοῦ μεγίστου ἐγκλήματος δὲν δύναται νὰ διεγείρῃ.

Ἐκ τοῦ Ἀγγλικοῦ ὑπὸ Δ. Ι. Κ.

ΕΠΕΙΣΟΔΙΟΝ ΤΟΥ ΠΟΛΕΜΟΥ ΤΩΝ ΔΥΟ ΡΟΔΩΝ (α).

(Ἡ σκηνὴ παρίσταται ἐπὶ τοῦ πεδίου τῆς μάχης τοῦ Ἕξαμ· σωροὶ ὅπλων τεθραυσμένων, τηλεβόλων ἀποσεσαγμένων, ἵππων θνησκόντων καὶ σπαρασσόντων σπανίως καὶ ὁρμητικῶς· ἐδῶ καὶ ἐκεῖ πτώματα, φέροντα εἰς τὸ μέτωπον τὰ μελανὰ σημεῖα τῆς ἀγωνίας, καὶ θλίβοντα μεταξὺ τῶν συνεσταλμένων δακτύλων των εἰσέτι τὸ εἰς τὸ ἑξῆς ἄχρηστον ξίφος. Εἰς τὸ βάθος ἐκτείνεται δάσος μὲ σκοτεινοὺς θόλους· ἡ δὲ νὺξ εἶναι γαληνιαία καὶ αἰθρία, ἡ σελήνη λάμπει καὶ ἡ φωνὴ τοῦ γρύλλου μιγνύεται μὲ τοὺς ῥογχασμοὺς τῶν θνησκόντων).

ΕΙΣ ΙΠΠΟΤΗΣ ΤΟΥ ΛΕΥΚΟΥ ΡΟΔΟΥ. Ἡ μάχη ἐκερδίσθη!... Ἕξαμ θὰ μάθῃς τί πράττουν οἱ βασιλεῖς. Ἐδῶ, ἐνῷ χιλιάδες ὄντων ἔζων ταύτην τὴν πρωΐαν, δὲν ζῶσι πλέον ταύτην τὴν ἑσπέραν· τὸ πᾶν κατέστη πάλιν γαληνιαῖον καὶ σιωπηλόν!... Κλαίετε μητέρες! Ἡμεῖς οἱ πολεμισταὶ ἐξετιμήσαμεν τὸν Θεὸν καὶ τοὺς ἀνθρώπους... Ζήτω ἡ δόξα! (παρέρχεται συρίζων ἦχόν τινα κυνηγετικόν).

(Δύο λῃσταὶ μὲ μορφὴν ἀπαισίαν παρεισέφρυσαν μεταξὺ τῶν πτωμάτων τὰ ὁποῖα ἀπογυμνόνουσι).

ΒΙΛΛ. Αἴ!

ΝΕΔ. Τί σὲ συνέβη;

ΒΙΛΛ. (δεικνύων τὸ σῶμα ἑνὸς ἱππέως). Κι..νεῖ...

ΝΕΔ. Τί;

ΒΙΛΛ. Κινεῖται!

ΝΕΔ. Διότι δὲν ἐξεψύχησεν ἀκόμη. Μὴ φοβοῦ, τόρα δὲν θὰ κινηθῇ πλέον.

ΒΙΛΛ. Ἄνθρωπον ζῶντα, ὑπερασπιζόμενον ἑαυτὸν καὶ παρακαλοῦντα τὸν ξεγυμνόνω καὶ τὸν φονεύω, χωρὶς ἡ ἐλαχίστη ἶς νὰ ταραχθῇ ἐν ἐμοί· ἀλλ' ἕνα ἀποθανόντα ἤδη, ψυχρόν, ὅστις ἀνθίσταται... φρίκη!

ΝΕΔ. Ταχύτερον, νέε παράφρον! ταχύτερον ἀπογύμνωσον τοῦ χρυσοῦ του τὸν ὠχρὸν τοῦτον ἱππέα, καὶ ὁ Θεὸς δὲν θὰ σὲ τιμωρήσῃ παντελῶς διὰ τὴν τόλμην σου. Πολλὰς ἐργασίας θὰ εἶχεν ὁ Θεός, ἐὰν ἔπρεπε νὰ καταδιώξῃ καὶ ὅλας τὰς πλεονεξίας τὰς διαπραχθείσας σήμερον ἐναντίον τοῦ ὀρθοῦ λόγου εἰς ταύτην τὴν γωνίαν τῆς γῆς. Βασιλεῖς, ἥρωες, λῃσταὶ ἐθέρισαν ὁλόκληρα πλήθη καὶ ἡ ἰδική σου κλοπὴ εἶναι ῥανὶς ὕδατος εἰς τὸν Ὠκεανόν. Διατί φοβεῖσαι αὐτὸν τὸν νεκρόν, τοῦ ὁποίου αἱ τοῦ φθινοπώρου βροχαὶ θὰ ἐπιφέρωσι τὴν διάλυσιν τοῦ κρανίου του! παιδίον! παιδίον πάντοτε· τὸ πτῶμα δὲν διαφιλονεικεῖ εἰς τὸν γύπα τὸ τεμάχιον τῆς ἀσπαιρούσης σαρκός του.

ΒΙΛΛ. (καθήμενος ἐπὶ τοῦ κορμοῦ τηλεβόλου). Ἡ μήτηρ μου μοὶ διηγεῖτο ἄλλοτε χιλίας ἀνοήτους ἱστορίας, αἵτινες μοὶ ἐπανῆλθον κατὰ νοῦν... ἔλεγεν, ὅτι εἶναι ἔγκλημα νὰ βεβηλόνω τὴν κόνιν τῶν ἀποθανόντων...

ΝΕΔ. Ἡ μήτηρ σου ὡμίλει ὡς γυνή. Τί ἐστὶ κόνις τῶν ἀποθανόντων; Ἀφ' ὅτου ὁ κόσμος εἶναι κόσμος, ὁ θάνατος δὲν ἐθέρισε καὶ ὁ χρόνος δὲν συνήθροισε κόνιν ἐπὶ κόνεως; πατεῖς τοὺς πόδας σου ἐπ' αὐτῆς τῆς χθές, κτίζεις τὴν οἰκίαν σου, τὸν κλιβανόν σου, καὶ τὴν ὀψοθήκην σου, ἡ σήμερον εἶναι σεβασμιωτέρα;... Καὶ, ὅταν κοιμᾶσαι ἐπὶ τῆς κόνεως γενεῶν ἐπισεσωρευμένων, μὲ ὁποῖον δικαίωμα οἱ ἄνθρωποι, οἵτινες ἐκοιμήθησαν πρὸ σοῦ θὰ ἔλθωσι νὰ ταράξωσι τὸν ὕπνον σου;

ΒΙΛΛ. (ἀρχόμενος τοῦ ἔργου πάλιν) Ἐμπρός! τὸ βαλάντιόν σου ἤ...

ΝΕΔ. Τὴν ζωήν σου!.. κινεῖται;

ΒΙΛΛ. Ὄχι.

ΝΕΔ. Εὖγε! οἱ ἀποθανόντες ἐδαμάσθησαν οἱ παιδικοὶ τρόμοι ἀπομακρύνονται σοῦ· παιδίον, τοῦ ὁποίου αἱ τρίχες θὰ λευκανθῶσι! λάβε ὡς πρωτότυπον ἐμέ· οἱ μυῶνές μου εἶναι σιδηροῖ καὶ ἡ καρδία τραχυτέρα ἀκόμη· ἐν πολέμῳ ἐναντίον ὅλων· τὰ δάση εἶναι τὰ ἀνάκτορά μου, οἱ χωρικοὶ οἱ ὑπήκοοί μου καὶ οἱ διαβάται οἱ φόρου ὑποτελεῖς μου. Ὅπου εὑρίσκω εὐχαρίστησιν, τὴν λαμβάνω, ὅπου εὑρίσκω χρυσὸν, τὸν κυριεύω, πᾶν πρόσκομμα εἶναι πρόσκομμα, τὸ ὁποῖον φωνάζει καὶ πάλλει ἢ θραύεται ἀδρανές, καθὼς αὐτὴ ἡ λεπὶς εἶναι τεθραυσμένη εἰς τὴν χεῖρα αὐτοῦ τοῦ ὑπασπιστοῦ. Εἶμαι βασιλεὺς διὰ τοῦ ἐγχειριδίου μου, καθὼς ὁ Ἐδουάρδος τοῦ Ἐβοράκου διὰ τοῦ ξίφους του. Ἡμεῖς κλέπτομεν· φονεύει, φονεύω· λαμβάνει, λαμβάνω· πιέζει, πιέζω. Τὸ Τιβοῦρνον μὲ περιμένει, τὸ Οὐεστμίνστερ τὸν ἀπαιτεῖ· καὶ ὁ οὐρανός, ὅστις γελᾷ διὰ τὰ ἀνθρώπινα, κεραυνοβολεῖ κατὰ τύχην τὸν βοσκὸν ἐπὶ τῶν ὀρέων του καὶ τὸν γεωργὸν ὑπὸ τὴν καλαμίνην ὀροφήν του· (σκαλίζει τὸ θυλάκιον ἱππέως τινος καὶ ψάλλει).

Ἔμαθες, φίλε μου καλέ,
πῶς πάχυν' ὁ δεσπότης;
μὴ τάχα προσευχαὶ πολλαὶ
τὸν πάχυναν;

ΒΙΛΛ. Σιωπή! ἔρχονται.

Ὁ ΙΠΠΟΤΗΣ. (διερχόμενος) Τί κάμνετε ἐδῶ, κύριοί μου;

ΝΕΔ. Τὸ βλέπετε, κύριε ἀξιωματικὲ, χρώμεθα τοῦ δικαιώματος τοῦ νικητοῦ.

Ὁ ΙΠΠΟΤΗΣ. Εἶσθε ἐκ τῶν ἡμετέρων;

ΝΕΔ. Βεβαίως.

Ὁ ΙΠΠΟΤΗΣ. Ποίαν σημαίαν ἀκολουθεῖτε;

ΝΕΔ. Ἀνήκομεν εἰς ἐκεῖνο τὸ ἀήττητον καὶ ἀόρατον τάγμα, τὸ πανταχοῦ μὲν εὑρισκόμενον, οὐδαμοῦ δὲ παρόν. Ἡ πεῖνα εἶναι ἡ σάλπιγξ ἡμῶν, ἡ περίστασις ὁ σημαιοφόρος μας, συγκατατασσόμεθα πάντοτε μὲ τοὺς νικητὰς, τὸ ἐρυθροῦν ῥόδον ἐνικήθη. Ζήτω τὸ λευκόν!

Ὁ ΙΠΠΟΤΗΣ. Εἶσθε λῃσταί;

ΝΕΔ. Εἴμεθα ὀπαδοὶ αὐτῶν.

Ὁ ΙΠΠΟΤΗΣ. Ἀπογυμνώνετε τοὺς τεθνεῶτας;

ΝΕΔ. Τοὺς λαφυραγωγοῦμεν.

Ὁ ΙΠΠΟΤΗΣ. Ἀντὶ νὰ χρονοτριβῆτε εἰς αὐτὸ τὸ βάναυσον ἐπάγγελμα τῶν γυπῶν, δὲν ζητεῖτε πλουσιωτέραν λείαν; Βεβαιοῦσιν ὅτι ἡ Μαργαρίτα τοῦ Ἀνζοῦ ἐκρύβη εἰς τὸ δάσος, καὶ, μόνη μετὰ τοῦ τέκνου της, περιπλανᾶται κατὰ τύχην φερομένη. Οἱ πρίγκηπες τὸ γνωρίζουσι καὶ ἐπιθυμοῦν νὰ ἱκανοποιήσωσι τὴν ἐκδίκησίν των.

ΝΕΔ. Καθὼς οἱ γύπες τὴν λείαν των. Ἐκατάλαβα. Ἀπὸ ποῖον μέρος λέγουσιν ὅτι ἔφυγεν;

Ὁ ΙΠΠΟΤΗΣ. Τὴν στιγμὴν καθ' ἣν οἱ ὀπαδοί της ἤρχισαν νὰ νικῶνται, τὴν ἤκουσαν δίδουσαν διαταγὰς πρὸς τοῦτο τὸ μέρος, εἰς ὃ βλέπετε ὅτι λάμπει ἡ φλὸξ δᾳδός.

ΝΕΔ. Εὐχαριστῶ πολύ.

Εἰς τὸ δάσος

Ἡ Μαργαρίτα τοῦ Ἀνζοῦ μετὰ τοῦ τέκνου της κάθηται εἰς τὴν ῥίζαν γηραιᾶς δρυός.

Ἡ ΒΑΣΙΛΙΣΣΑ. (στρέφουσα τοὺς ὀφθαλμοὺς διὰ νὰ κρύψῃ ἐν δάκρυ). Καὶ πάλιν ἡττήθην! Τύχη!.. Καὶ πάλιν! Ποῦ νὰ ὑπάγω μόνη; Τί νὰ κάμω; Ὦ Θεέ! μία ἀκτὶς τοῦ οὐρανίου σου φωτὸς δὲν θὰ λάμψῃ κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὴν σκοτεινὴν νύκτα τῆς ψυχῆς μου;... Μοὶ ἔλεγον, ὅτι ἄλλοτε ὁ ἄγγελός σου κατέβη ἐκ τῶν οὐρανῶν διὰ νὰ παρηγορήσῃ τὴν τεθλιμμένην Ἄγαρ, διὰ νὰ ὁδηγήσῃ τὰ βήματα τοῦ ὁδοιπόρου Τωβία! Ὦ Θεέ! ὑπῆρξε ποτὲ μήτηρ, σύζυγος, γυνὴ ἀτυχεστέρα ἐμοῦ; Οἱ οὐρανοὶ εἶναι σήμερον κωφοί;...

ΤΟ ΤΕΚΝΟΝ. Ποῦ εἴμεθα, μῆτερ; φοβοῦμαι.

Ἡ ΒΑΣΙΛΙΣΣΑ. Τί φοβεῖσαι, φῶς μου; Εἶμαι ἐδῶ καὶ σὲ περιβάλλω διὰ τῶν βραχιόνων μου. Ὁ Θεὸς ἀγρυπνεῖ ἐφ' ἡμᾶς.

ΤΟ ΤΕΚΝΟΝ. Βλέπετε ταῦτα τὰ δένδρα ἐκεῖ κάτω; τί μαυρίζει;

Ἡ ΒΑΣΙΛΙΣΣΑ. Ταῦτα τὰ δένδρα εἶναι βοηθοὶ ἡμῶν, μᾶς κρύπτουν· αὐτὸ τὸ σκότος πρέπει νὰ εὐλογῶμεν, διότι εὐνοεῖ τὴν φυγήν μας· τίποτε δὲν κινεῖται πλὴν τοῦ φυλλώματος, τὸ ὁποῖον κινεῖ ὁ ἄνεμος.

ΤΟ ΤΕΚΝΟΝ. Εἶμαι πολὺ κουρασμένος!

Ἡ ΒΑΣΙΛΙΣΣΑ. Καὶ ἐγὼ ἐπίσης, ἀλλ' ὅμως σιωπῶ. Πρὸς τί τὰ παράπονά μας.

ΤΟ ΤΕΚΝΟΝ. Ἀ! Ἐὰν οἱ εἰς Λονδῖνον φίλοι μας ἐγνώριζον ποῖον κίνδυνον διατρέχομεν!

ΒΑΣΙΛΙΣΣΑ. Οἱ εἰς τὸ Λονδῖνον φίλοι

(α) Ἐμφύλιος πόλεμος ἐν Ἀγγλίᾳ, συμβὰς περὶ τὸ 1485 Μ. Χ. μεταξὺ τοῦ οἴκου τοῦ Ἐβοράκου καὶ τοῦ Λαγκαστηριανοῦ, ὅστις ἐκλήθη πόλεμος τῶν δύο ῥόδων, διότι οἱ μὲν ὀπαδοὶ τοῦ οἴκου τοῦ Ἐβοράκου ἔφερον λευκὸν, οἱ δὲ τοῦ Λαγκαστηριανοῦ ἐρυθροῦν ῥόδον.

Σημ. «Ἰλισσοῦ»

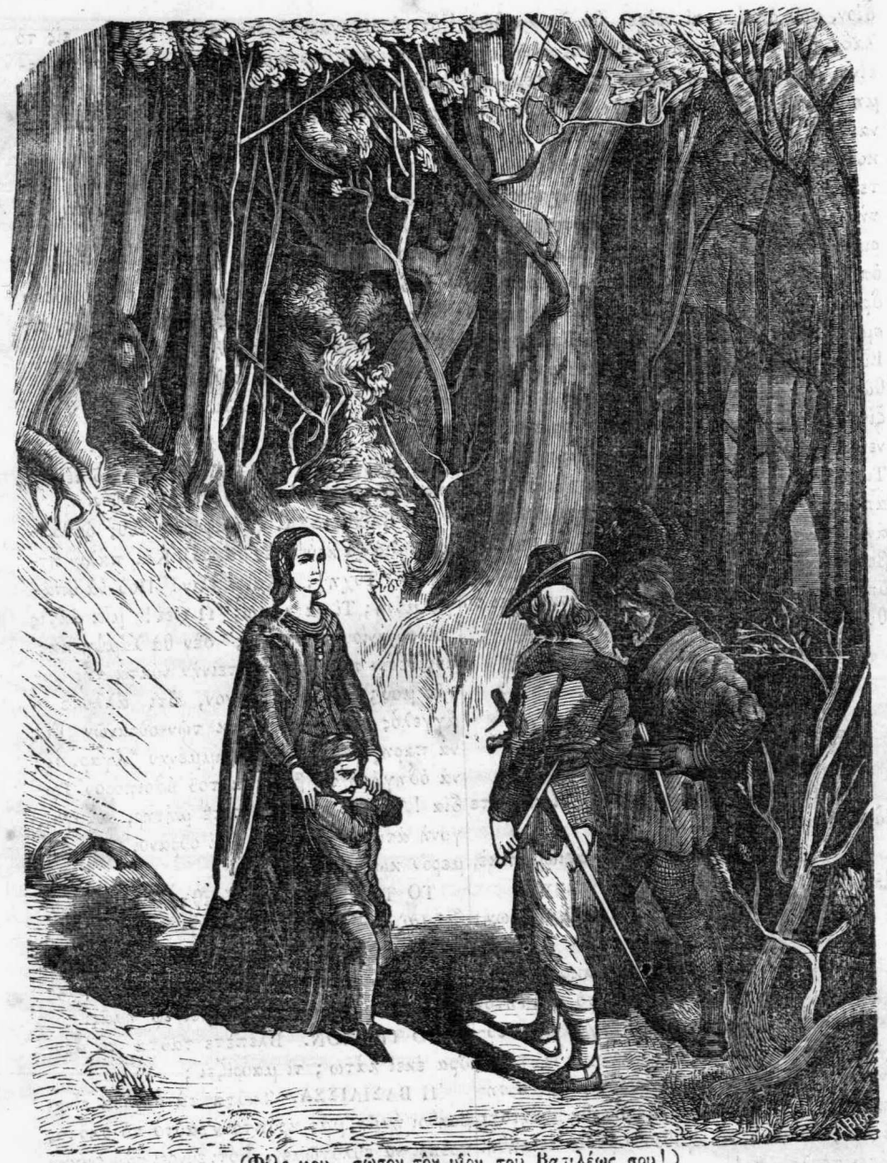

(Φίλε μου, σῶσον τὸν υἱὸν τοῦ Βασιλέως σου!)

Η ΜΑΡΓΑΡΙΤΑ ΤΟΥ ΑΝΖΟΥ ΜΕΤΑ ΤΟΥ ΥΙΟΥ ΑΥΤΗΣ.

μας τὸ γνωρίζουσι καὶ φωνάζουν, «ὁ Θεὸς σώσῃ Ἐδουάρδον τοῦ Ἐβοράκου!»

ΤΟ ΤΕΚΝΟΝ. Ποῖος . . . Ἐκεῖνοι! . . . Δὲν μᾶς ἀγαποῦν λοιπὸν πλέον; . . .

Ἡ ΒΑΣΙΛΙΣΣΑ. Θὰ μᾶς ἀγαπήσωσιν ὅταν νικήσωμεν.

ΤΟ ΤΕΚΝΟΝ. Οἱ λόγοι σου εἶναι θλιβεροί.

Ἡ ΒΑΣΙΛΙΣΣΑ. Ὁ ὄχλος πρίγκηψ, προσκολλᾶται εἰς τοὺς ἰσχυροὺς καὶ ὄχι εἰς τὸν περιβεβλημένον τὸ ἀξίωμα. Μὴ λάβῃς τὰς ὑποσχέσεις αὐτοῦ ὑπ' ὄψιν, ἐὰν πέπρωται νὰ φέρῃς ποτὲ στέμμα. *Ἡ ῥαδιουργία ἐγκωμιάζει τοὺς βασιλεῖς, καὶ οἱ κόλακες ἐγείρουν τὸ κατ' αὐτῶν μῖσος, ἀλλ' ἡ ἀληθὴς ἀξία κρύπτεται καὶ αἱ ἀφοσιωμέναι καρδίαι εἰσὶ σπάνιαι..*

ΤΟ ΤΕΚΝΟΝ. Ἀλλὰ διὰ νὰ νικήσωμεν, ἀπαιτεῖται στρατός, ὅστις νὰ ὑποστηρίξῃ τὰ δικαιώματά μας· ἀφοῦ ὅμως οἱ φίλοι μᾶς ἐγκατέλειπον;

Ἡ ΒΑΣΙΛΙΣΣΑ. Ἄκουσον! Ὑπῆρχεν ἄλλοτε εἴς τινα τόπον ὀνομαζόμενον Γαλλίαν ἡγεμονίς τις, ἡ ὡραιοτέρα τοῦ κόσμου· ὁ πατὴρ τῆς ἡγεμονίδος ταύτης ἦτο πένης, ἂν καὶ κατήγετο ἐκ τῆς μεγαλειτέρας οἰκογενείας· βλέπων δὲ ὅτι ἡ θυγάτηρ του δὲν εἶχεν ἄλλην προῖκα ἢ τὸ κάλλος της, ἀπεφάσισε νὰ κάμῃ τὴν εἰκόνα της καὶ τὴν ἀποστείλῃ εἰς ὅλας τὰς αὐλάς, ἐλπίζων ὅτι μέγας τις πρίγκηψ θέλει ἐρασθῆ αὐτῆς. Ἀκούεις; . . .

ΤΟ ΤΕΚΝΟΝ (μετ' ἐνδιαφέροντος). Ἀκούω.

Ἡ ΒΑΣΙΛΙΣΣΑ. Τοῦτο καὶ συνέβη. Ὁ βασιλεὺς γείτονος νήσου ὕστερον ἀπὸ ὀλίγον ἐζήτησε τὴν ἡγεμονίδα εἰς γάμον. Τὴν στιγμὴν καθ' ἣν ἐπεβιβάζετο διὰ νὰ ὑπάγῃ νὰ ἀναβῇ ἐπὶ τοῦ θρόνου, ὅπου ὑπισχνοῦντο αὐτῇ τοσοῦτον ἔρωτα καὶ τόσας ἐλπίδας, εἶδε συνωθούμενον πέριξ αὐτῆς πλῆθος ἱππότων, οἵτινες ηὔχοντο αὐτῇ πᾶσαν εὐτυχίαν. «Βασίλισσα, ἔλεγον, αἱ καρδίαι μας σὲ ἀκολουθοῦν, καὶ τὰ ξίφη μας ἀνήκουσιν εἰς σέ».

ΤΟ ΤΕΚΝΟΝ (μετὰ χαρᾶς). Ἡ βασίλισσα αὕτη.... ἦτο ἡ Μαργαρίτα τοῦ Ἀνζοῦ!...

Ἡ ΒΑΣΙΛΙΣΣΑ. Μάλιστα· καὶ οἱ ἱππόται ἐκεῖνοι εἶναι ὁ στρατός.

ΤΟ ΤΕΚΝΟΝ. Καὶ αὐτὸς ὁ στρατὸς εἶναι ἡ νίκη. Ἀλλὰ τὸν βασιλέα θὰ τὸν ἀφήσωμεν μόνον ἐδῶ;

Ἡ ΒΑΣΙΛΙΣΣΑ. Θὰ ἔλθωμεν νὰ τὸν ἐκδικήσωμεν καὶ νὰ τῷ ἀποδώσωμεν τὸ στέμμα.

ΤΟ ΤΕΚΝΟΝ. Τί ἀργοποροῦμεν; ἂς ἀναχωρήσωμεν! Δὲν αἰσθάνομαι πλέον κούρασιν.

Η ΒΑΣΙΛΙΣΣΑ. Τέκνον, ἂς περιμένωμεν ἕως ὅτου ἡ αὐγὴ φέξῃ εἰς αὐτὰ τὰ δάση, ἢ ἕως ὅτου ὁ Θεὸς μᾶς πέμψῃ ὁδηγὸν, ἄλλως δυνάμεθα νὰ πέσωμεν ὑπὸ τοὺς σκληροὺς ὀδόντας τῶν πεινασμένων λύκων, οἵτινες μᾶς ζητοῦν.

ΤΟ ΤΕΚΝΟΝ (ἀκροώμενον). Ἀκούω βήματα, σταθῆτε . . . Βλέπετε; . . . Δύω ἄνθρωποι. . . Ἂς φύγωμεν, μῆτερ, ἂς φύγωμεν!

Ἡ ΒΑΣΙΛΙΣΣΑ. Τί εἰδεχθεῖς μορφαί!

ΤΟ ΤΕΚΝΟΝ. Μᾶς παρατηροῦν!

ΒΙΛΛ. Βλέπεις τὴν ὡραίαν ἐκείνην γυναῖκα, ἐκεῖ κάτω ὑπὸ τὴν δρῦν; . . .

ΝΕΔ. Τὰ περιδέραιά της λάμπουσιν εἰς τὸ σκότος τῆς νυκτός· εἶναι αὐτὴ, εἶναι ἡ βασίλισσα.

ΒΙΛΛ. Θὰ τὴν φονεύσωμεν, ἢ θὰ τὴν ἐλευθερώσωμεν;

ΝΕΔ. Ἂς προφυλαχθῶμεν πρῶτον· (σύρει τὸ ἐγχειρίδιόν του).

ΒΙΛΛ. Πόσον δύναται νὰ ἀξίζῃ μία τοιαύτη σύλληψις;

ΝΕΔ. Στράφητι πρὸς αὐτὸν τὸν δρόμον καὶ κλεῖσον πᾶσαν δίοδον πρὸς φυγήν.

ΒΙΛΛ. Δὲν φεύγει, ἔρχεται πρὸς ἡμᾶς.

ΝΕΔ. Προσοχή!

Ἡ ΒΑΣΙΛΙΣΣΑ. (Δύο βήματα μακρὰν τῶν λῃστῶν καὶ δεικνύουσα εἰς τὸν Νὲδ τὸν υἱόν της, ὅστις συνωθεῖται πλησίον της). *Φίλε μου, σῶσον τὸν υἱὸν τοῦ βασιλέως σου!*

ΝΕΔ. (ὀπισθοπορῶν). Ἐγώ!

Ἡ ΒΑΣΙΛΙΣΣΑ (παρατηροῦσα αὐτὸν ἀσκαρδαμυκτεί). Σὺ αὐτός· οἱ βραχίονές σου εἶναι ἰσχυροί, ἐνῷ οὗτος μόλις ἵσταται· φέρε τον καὶ ὁδήγησέ με μακρὰν τοῦ Ἐδουάρδου τοῦ Ἐβοράκου.

ΝΕΔ. Θὰ μὲ ἀκολουθήσητε σεῖς, Μεγαλειοτάτη! θὰ μὲ δώσητε αὐτὸ τὸ ὡραῖον παιδίον νὰ φέρω ἐπὶ τῶν βραχιόνων μου;

Ἡ ΒΑΣΙΛΙΣΣΑ. Θὰ σὲ ἀκολουθήσω καὶ θὰ σὲ ἐμπιστευθῶ ἄνευ φόβου αὐτὸ τὸ ὡραῖον παιδίον, τὸ ὁποῖον θὰ γίνῃ ἡμέραν τινὰ βασιλεύς σου.

ΝΕΔ (ἀφίνων νὰ πέσῃ τὸ ἐγχειρίδιόν του). Μὲ ἀφοπλίσατε, Μεγαλειοτάτη χαρίεσσα καὶ εὔπιστε! Ὁ γηραιὸς Νὲδ εἶναι ὑπὸ τοὺς εὐγενεῖς πόδας σου. (Κύπτει καὶ λαμβάνει τὸ παιδίον). Ἔλθετε, βασίλισσα! Σὺ, Βίλλ, προπορεύου καὶ ἐξομάλυνε τὴν ὁδόν.

ΒΙΛΛ (μυστικῶς). Ἀπατᾶσαι, Νὲδ, τὸ στρατόπεδον τοῦ Ἐδουάρδου εἶναι κατ' εὐθεῖαν.

ΝΕΔ. Δι' αὐτὸ, παιδίον, διευθύνομαι πρὸς τὸ ἀντίθετον μέρος.

(Ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ).

ΚΑΛΛΙΡΡΟΗ ΑΝΤΩΝΙΑΔΟΥ.

ΑΘΥΡΜΑΤΑ.

Οἱ τὰς ὀφρῦς αἴροντες φιλόσοφοι ἡμῶν λέγουσιν, ὅτι ἡ ἀπομόνωσις ὁδηγεῖ τὸν νοῦν πρὸς τὴν ἐφεύρεσιν. Συμβουλεύομεν λοιπὸν εἰς ἕνα αὐτῶν νὰ ἀπομονωθῇ· ποῦ νομίζετε; Ἐν τῷ μέσῳ μιᾶς πλατείας τῶν Ἀθηνῶν κατὰ τὴν 2αν ὥραν μ. μ. καὶ ἂς ἦνε βέβαιος ὅτι ἀρκετὰ μόνος θὰ ἦνε, μόνον ἔχων σύντροφον τὸν ἥλιον ἐπὶ τῆς κεφαλῆς του. Τότε ἴσως ἐφεύρῃ καὶ μέσον τι διὰ νὰ καταπαύσῃ ὁ κονιορτὸς τῶν Ἀθηνῶν, ἀφοῦ τὰ ὕδατα ὅλα τοῦ Ἰλισσοῦ δὲν ἠδυνήθησαν νὰ κατορθώσωσι τοῦτο, καὶ οἱ δυστυχεῖς Ἀθηναῖοι ἐξακολουθοῦν σκονισμένοι βαδίζοντες, τὴν μύτην καὶ τὸ λαιμοδέτιον πρὸ πάντων πλήρη ἔχοντες τοῦ λαμπροῦ αὐτοῦ προϊόντος.

Γνωρίζετε τὸν Βλακίδην; Ὁ δυστυχὴς αὐτὸς φίλος μου εἶχε καρδίαν εὐαίσθητον πολὺ, ἓν ἤρκει κέντημα εἰς τὴν ἀπαλὴν αὐτοῦ καρδίαν, διὰ νὰ πάλλῃ ὡς ῥάκος κρεμώμενον ἵνα ξηρανθῇ καὶ ὑπὸ τοῦ ἀνέμου δονούμενον. Ἓν βλέμμα γυναικὸς ἔῤῥιπτεν αὐτὸν πολλάκις ἀσθενῆ, καὶ τὸ σκληρότερον πάντων, δὲν ἠδύνατο νὰ διασαλπίσῃ τὴν δυστυχίαν καὶ τὰ πάθη αὐτοῦ, τὸ ὁποῖον, ἂν κρίνῃ τις ἐκ τῶν καθ' ἡμᾶς ῥωμαντικῶν, εἶνε μεγάλη, φαίνεται, ἀνακούφισις. Καθ' ἑκάστην ὁ Βλακίδης προσήρχετο εἰς ἐμὲ κραυγάζων· σῶσόν με, σῶσον! Τοῦτο δὲ συνέβαινε, διότι ἦτο δειλὸς πολὺ περὶ τὰς ἐρωτικάς του ἐπιχειρήσεις, γνωστὸν δὲ ὅτι, ἂν λείψῃ τὸ θάῤῥος ἐκ τοῦ ἐραστοῦ, μηδενίζεται αὐτὸς, τετέλεσται· πρέπει νὰ ἐγγραφῇ εἰς τὸ κατάστιχον τῶν *κλαψιάρι-δων*. Κατήντησεν ὅμως ὁ Κ. Βλακίδης φορτικὸς καὶ θλιβερὸς, ὡς χρεοφειλέτης, ἢ ὡς σύγγραμμα τοῦ Larochefoucauld. Μάτην ἔλεγον αὐτῷ: «Δὲν σημαίνει ἂν πάσχωμεν, μᾶς δοκιμάζει ὁ Θεὸς καὶ μᾶς προετοιμάζει τὸν παράδεισον· τὰ πάθη μας εἶνε ὅπως ἡ εἰσαγωγὴ τῆς Παπίσσης Ἰωάννας, ἥτις ξηρὰ διὰ τοὺς Κυρίους, προετοιμάζει αὐτοὺς διὰ τὰς μετὰ ταῦτα σελίδας, τὰς λαμπρὰς ἐκείνας, ὅπου δύνανται νὰ κυλίωνται ἐντὸς τῆς θαλλούσης εὐφυΐας, ὅπως θὰ κυλιώμεθα εἰς τὴν χλόην τοῦ παραδείσου.» Τίποτε· ὁ Βλακίδης ἔκλαιε, διανοούμενος πάντοτε μέσον τι πρὸς ἐπίτευξιν τοῦ σκοποῦ του, πρὸς ἐξομολόγησιν δηλ. τοῦ ἔρωτός του καὶ μὴ εὑρίσκων. Περὶ ἑνὸς μόνου ἀντικειμένου καλῶς ἐσκέπτετο· ὅτι χειροτέρα ἀνοησία δὲν δύναται νὰ ὑπάρξῃ, ἀπὸ τὸ νὰ γράψῃ τις ἐρωτικὴν ἐπιστολὴν εἰς Κυρίαν, οὐδόλως προδιατεθειμένην, ἥτις ἴσως οὔτε σὲ εἶδε που, οὔτε σ' ἐγνώρισέ ποτε καὶ ἥτις, ἁπλῶς διὰ τὸν λόγον ὅτι εἶνε ὡραία, ἀναγκάζεται πολλάκις νὰ διακόψῃ τὴν ἐπὶ τοῦ κλειδοκυμβάλου λαμπροτέραν αὐτῆς Romanee, διὰ νὰ λάβῃ ἀνὰ χεῖρας βαρυτάτην ἐπιστολὴν, παρουσιαζομένην αὐτῇ, καὶ ν' ἀναγνώσῃ, ὁ Θεὸς καὶ ἡ ψυχή σου, ὅσα ποιηταῖς καὶ δολίοις ἔξεστι λέγειν καὶ γράφειν. Τοῦτο, οὔτε ὁ Βλακίδης αὐτὸς ἐνέκρινεν· ἀλλ' ἴσως δι' ἄλλον λόγον· διότι δὲν ἦτο ποιητὴς καὶ δὲν ἠδύνατο νὰ συνθέσῃ, ὅσα συνείθισαν αἱ Κυρίαι ν' ἀναγινώσκωσι, καταφρονοῦσαι πλέον πᾶν ἄλλο εἶδος ἐρωτικοεπιστολογραφίας, ὅπως καὶ πολλοὶ ἀναγνῶσταί μας καταφρονοῦσι τὸν Ἰλισσὸν, διότι *συνείθισαν εἰς ξένων γλωσσῶν περιοδικά*· ὁ δὲ Ἰλισσὸς, ἢ αὐτὰ πρέπει νὰ μεταφράζῃ, ἢ ἄλλως καταδικάζεται εἰς περιφρόνησιν, ἀπαραλλάκτως ὡς τὰ λαμπρότερα τῆς μόδας ἐνδύματα, τὰ ἀπορριπτόμενα παρὰ τῶν μεγάλων Κυριῶν, διότι ἔτυχε νὰ φορέσῃ αὐτὰ καὶ μία σύζυγος ἀνθρώπου τινος περιωπῆς κατωτέρας. Τί νὰ γίνῃ; ἡ δημοσιογραφία ἡμῶν κατέστη ψωράλεα πολυτέλεια, καὶ οἱ δημοσιογράφοι κοινωνία διαφθορᾶς. Ξεύρεις καλῶς νὰ κλέψῃς καὶ ξεγυμνώσῃς ἀρχαίους καὶ νεωτέρους συγγραφεῖς; Εἶσαι καλὸς δημοσιογράφος, ἀρθρογράφος, ποιητὴς καὶ φιλολόγος. Δὲν εἰξεύρεις; ἐμπαίζεσαι παρὰ τῶν εἰδότων, ὡς ἀνόητος, κουτὸς, ἀγράμματος κτλ. κτλ. (οὔφ!). Οὕτω καὶ ἐν διεφθαρμένῃ κοινωνίᾳ

οἱ παραλυμένοι νέοι (καὶ δυστυχῶς σχεδὸν τοιοῦτοι ὅλοι εἶνε), ἐμπαίζουσι τοὺς φρονίμους καὶ ἀπέχοντας τῆς τοιαύτης *ἀναπτύξεως*. Ἀναγκάζουσι δὲ καὶ αὐτοὺς νὰ ἀκολουθήσωσι τὴν αὐτὴν ὁδόν. Ἤκουσα ἐν Παρισίοις νέον τινὰ λέγοντα: Δὲν δύναμαι νὰ ὑποφέρω τὴν ταραχώδη αὐτὴν τῆς παραλυσίας ζωήν· ἐν τούτοις πρέπει νὰ συνειθίσω, ὅπως συνείθισα καὶ τὸν πικρὸν κατ' ἀρχὰς φαινόμενόν μοι καπνόν.

Ἀλλ' ἐπανέλθωμεν εἰς τὸν Βλακίδην, διὰ νὰ βεβαιωθῶμεν ὅτι τὸ ἐπὶ κεφαλῆς λόγιον τῶν φιλοσόφων ἀληθεύει. Δύο λοιπὸν τινὰ ὁ φίλος μου δὲν ἐνέκρινε· τὸ νὰ γράφῃ τις εἰς Κυρίαν, ἁπλῶς διὰ νὰ τῇ δώσῃ τὸν κόπον τῆς ἀναγνώσεως καὶ ὀκκάδας τινὰς ἀκόμη ὑπερηφανείας, καὶ τὸ νὰ διατρανοῖ τὰ πάθη του καὶ νὰ δημοσιεύῃ τὰ παράπονά του, διότι Κυρία τις δὲν ἠθέλησε *μὲ τὸ ζώρι* νὰ τὸν ἀγαπήσῃ. Καὶ εἰς τὰ δύο ἤμην σύμφωνος μετ' αὐτοῦ, καὶ ἂς μοὶ συγχωρηθῇ ν' ἀποτανθῶ μικρὸν πρὸς τοὺς δημοσιεύοντας τὰς ἐρωτικὰς αὐτῶν τραγῳδίας, ἵνα τοὺς ἀποδείξω ψεύστας.

Ὦ ἔρμαια ἐγωϊσμοῦ, ὑποκριταὶ ἀναιδεῖς καὶ οὐτιδανοὶ ἀναίσχυντοι· τίς ὁ σκοπὸς ὑμῶν καὶ πρὸς τί ἀνηλεῶς καταφέρεσθε κατὰ τῶν γυναικῶν, τῆς ἀστασίας τῶν ὁποίων ὑμεῖς αὐτοὶ βεβαίως αἴτιοι εἶσθε; Καὶ ἂν ἀληθῶς ἀσταθὴς ἐφάνη ἡ ἐρωμένη ὑμῶν, ῥυπαροὶ συμπαθείας ἐπαῖται, ὀρθῶς ἔπραξε, διότι ὁ χαρακτὴρ ὑμῶν, βλέπετε, φανερὸς ἤδη ἔγινε διὰ τῆς δημοσιεύσεως τῶν συκοφαντιῶν ὑμῶν, ἥτις οὐδὲν πλέον αἴσθημα ἢ πάθος ἐμφαίνει, ἀλλὰ ψυχρότητα, κακίαν, ῥαδιουργίαν καὶ προδοσίαν Αἰσχύνεσθε, ταλαίπωροι· ἡ γυνὴ, ἂν κρίσιν δὲν ἔχῃ, ἔχει ὅμως προγνωστικὸν, προαίσθησιν. Εἶσθε τοιοῦτοι, ὅτε σᾶς ἠγάπα, καὶ ὁρμεμφύτως ὑμᾶς ἐννοήσασα, σᾶς ἀπέβαλεν, ὡς τὸν εἰς τὰ στήθη θερμαινόμενον ὄφιν. Μὴ δὲ λησμονῆτε, ὅτι μία μόνη γυνὴ ἀπατηθεῖσα, ἂν τὸ στόμα αὐτῆς ἀνοίξῃ, θὰ εἴπῃ ὅσα ἑκατὸν ὑμῶν δὲν θὰ δυνηθῶσι νὰ ἐκφράσωσι μὲ φρασιολογίας ῥητορικὰς καὶ ποιητικάς. Ἀλλ' ὄχι· ποτὲ ἡ ἐγκαρδίως τὰ πάντα αἰσθανομένη γυνὴ, ποτὲ δὲν θὰ ἐξευτελίσῃ τὴν θλῖψιν αὐτῆς, διακοινοῦσα αὐτὴν εἰς πληθὺν ἀνθρώπων, ὧν πολλοὶ μὲν ἀδιάφοροι, πολλοὶ δὲ καὶ ἀναίσθητοι. Ἡ ἀληθὴς θλῖψις εἶν' ἐγκάρδιος· ἡ δὲ καρδία δὲν ὁμιλεῖ, δὲν παρακαλεῖ, δὲν παραπονεῖται· τοιαῦτα λέγουσι τὰ χείλη. Παύσατε λοιπὸν, σεῖς οἱ *σκληρῶς ἀπατηθέντες*, παύσατε κραυγάζοντες καὶ διὰ τῆς φωνῆς, ὡς δημαγωγοὶ ζητοῦντες στάσιν νὰ ἐγείρητε, παύσατε διότι δὲν συγκινεῖτε, παύσατε, διότι κινεῖτε εἰς οἶκτον, διότι ποτὲ δημαγωγὸς δὲν εἶχεν ἀληθὲς πατριωτισμοῦ αἴσθημα, καὶ ποτὲ ὁ κραυγάζων, *ἠπατήθην*, δὲν ἔσχεν ἀληθῆ οὐράνιον ἔρωτα ἐν τῇ καρδίᾳ. Ὁ τοιοῦτος ἀποδεικνύει ὅτι προσεβλήθη ἡ φιλοτιμία του καὶ ζητεῖ ἐκδίκησιν, ἐν ᾧ τῆς καρδίας τὸ αἴσθημα φιλοτιμίαν καὶ ἐγωϊσμὸν δὲν γνωρίζει, ἀλλ' οὔτε καὶ δυνάμεις ἔχει νὰ ἐκδικηθῇ, ἂν ἀληθῶς τὸ πῦρ τοῦ ἔρωτος κατέκαυσεν αὐτήν.»

Σύμφωνος λοιπὸν μετὰ τοῦ Βλακίδη καὶ εἰς τὰ δύο αὐτὰ, ἐζήτουν ἄλλο τι μέσον νὰ ὑποδείξω αὐτῷ, κατορθώνων νὰ ἐμβάλλω εἰς αὐτὸν ὀλίγον τι θάῤῥος *ἐργολαβικόν*. Συνεβούλευσα λοιπὸν αὐτῷ τὴν ἀπομόνωσιν, βεβαιῶν ὅτι θὰ ἐπιτύχῃ ἐκεῖ τὴν ἐφεύρεσιν τοῦ ζητουμένου μέσου, διότι κατ' ἐκείνας τὰς ἡμέρας εἶχον πόνους δριμεῖς εἰς τοὺς *κάλους μου*, καὶ ἐθεώρησα δυσκολωτέραν τὴν εὕρεσιν καλοῦ ὑποδηματοποιοῦ, διὰ νὰ σωθῶ ἀπὸ τῆς βασάνου αὐτῆς, ἢ τρόπου πρὸς ἐπιτυχίαν τοῦ *κόρτε*. Πέμψας λοιπὸν τὸν φίλον Βλακίδην εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ λυκαβηττοῦ, διηυθύνθην πρὸς τοὺς ὑποδηματοποιούς. Τοιουτοτρόπως πάλιν τὸν ἐβοήθουν, διότι ὁ Πλούταρχος λέγει: «καὶ τὴν νύκτα προσεῖπον εὐφρόνην, μέγα πρὸς εὕρεσιν τῶν ζητουμένων καὶ σκέψιν ἡγούμενον τὴν ἡσυχίαν καὶ τὸ ἀπερίσπαστον.»

Καλὸν εἶνε, νὰ βοηθῇ ὁ εἰς τὸν ἄλλον· ἀλλὰ τότε ποῖον θὰ βοηθήσῃ ἡ τύχη; Ζήτημα σπουδαῖον, ὡς τὸ ὑστερόγραφον ἐπιστολῆς, ζωῶδες δὲ, ὡς τὸ ὑπερβολικὸν μῖσος. Ζήτημα συνενοῦν τὸ σπουδαῖον τῇ ἀνοησίᾳ, ζήτημα δυνάμενον ἐκ θεμελίων νὰ σείσῃ ὅλον τὸ φιλοσοφικὸν τοῦ Φιλίππου Ἰωάννου σύστημα, διότι ἔχω τὴν ἰδέαν, ὅτι ὁ ἀνόητος δυνατὸν νὰ γίνῃ αἴτιος τῆς καταστροφῆς ὅλου τοῦ κόσμου, καθότι τὰ μεγάλα ὅλα γεγονότα ἀρχὴν ἔσχον μικρὰν ἢ μεγάλην ἀνοησίαν.

Ἐν τούτοις, τῇ ἀληθείᾳ, ὁ Βλακίδης ἐφεῦρε. Ἰδοὺ δὲ ἡ ἁπλουστέρα αὐτοῦ συνταγή.

Διὰ νὰ συνειθίσῃ ὁ δειλὸς εἰς ἐργολαβικὰς ἐπιχειρήσεις, πρέπει ν' ἀρχίσῃ ἐργολαβῶν παραβλῶπα (ἀλλοίθωρον) κυρίαν, διότι τότε χωρὶς νὰ ὑφίσταται τὴν δύναμιν τοῦ γυναικείου βλέμματος, τοῦ δυναμένου ν' ἀποθαρρύνῃ καὶ αὐτὸν τὸν μᾶλλον τολμηρόν, ἔχει τὸ θάρρος νὰ βλέπῃ αὐτὴν κατὰ πρόσωπον, ἀγνοῶν, ἂν ἐκείνη ἀποδέχηται καλῶς τὸ βλέμμά του, ἢ ὀργιζομένη ἀπαρέσκεται· οὕτω δὲ καὶ σημεῖα ὀλίγον κατ' ὀλίγον ποιῶν αὐτῇ, ἂν μὲν ἴδῃ μειδίαμα πλανώμενον ἐπὶ τῶν χειλέων της, ἐπέτυχε καὶ τότε, ἐμπρός! ἂν δὲ ἀπάθειαν ἐπὶ τοῦ προσώπου της παρατηρήσῃ, βέβαιος μὲν εἶνε ὅτι ἀπέτυχε, ἀλλὰ δὲν δειλιᾷ, δὲν ἀποθαρρύνεται καὶ τρέχει εἰς ἀναζήτησιν ἄλλης παρομοίας.

Τοιαύτην ἰδέαν ἐφαρμοστέαν ἐνέπνευσεν ἡ ἀπομόνωσις τῷ Βλακίδῃ· ἡ δὲ στρατηγική του ἐπέτυχε τόσον, ὥστε, ἂν πρὸς τὸ ἑσπέρας ἐξέλθητε εἰς τὰ Χαφτεῖα, θὰ ἀπαντήσητε αὐτὸν καθήμενον εἰς τοῦ Σόλωνος, πρωταγωνιστοῦντα ἐν μέσῳ πληθύος νεανιῶν καὶ ἐπισύροντα καὶ τὸ ὀξύτερον αὐτὸ βλέμμα γυναικὸς πανουργοτάτης. Ὁ Βλακίδης συχνὰ διηγεῖται τὰ κατορθώματά του, ὥστε, ἂν καθήσητε εἰς τὴν παρακειμένην τράπεζαν, θὰ πεισθῆτε ἔτι μᾶλλον περὶ τῆς ὑψηλῆς περιωπῆς, εἰς ἣν ὡς ἐκ τῆς ἀπομονώσεως ἔφθασε.

Τὴν ἀπομόνωσιν λοιπὸν συμβουλεύω καὶ πάλιν εἰς τοὺς δεινοὺς τοῦ Ἰλισσοῦ κατακριτάς. Ἴσως ἐφεύρωσιν ἐκεῖνοι καλλίτερόν τι διὰ τὴν διψῶσαν κοινωνίαν καὶ τὴν ἔτι μᾶλλον διψῶσαν γῆν τῶν Ἀθηνῶν. Ἀνάγκη ὅμως δὲν παρίσταται ν' ἀναβῶσιν τὴν ἀπότομον κορυφὴν τοῦ λυκαβητοῦ, διότι, εἶπον, αἱ ὁδοὶ τῶν Ἀθηνῶν εἶνε ἀρκετὰ ἔρημοι κατὰ τὴν ἐποχὴν αὐτὴν καὶ κατὰ τὴν ὑποδειχθεῖσαν ὥραν, ἐκτὸς τούτου καὶ αἱ ἀκτῖνες τοῦ ἡλίου ἐπὶ τῆς δροσερᾶς αὐτῶν κεφαλῆς ἐπιφέρουσιν λαμπρὸν ἀποτέλεσμα· ἀνίπταται ὁ νοῦς οὕτω, ὡς τὰ ἐκκενωθέντα ὠά, καὶ δρόσου πληρωθέντα, τὰ ἀνιπτάμενα εἰς τὰς πρώτας τοῦ ἡλίου ἀκτῖνας.

Διὰ τῆς ἀπομονώσεως εἰς τὴν Ἀγγλίαν, ἐφεῦρέ τις μηχανήν, ἥτις, ἐνῷ μόνη παίζει διαφόρους χοροὺς ὡς κλειδοκύμβαλον, κατασκευάζει ἐκ τοῦ ὄπισθεν μέρους παγωτὰ περίφημα, ὥστε οἱ χορεύοντες ἐν τῇ αἰθούσῃ, ἐκτείνοντες τὴν χεῖρα, λαμβάνουν τὸ παγωτὸν καὶ ἐξακολουθοῦν πάλιν χορεύοντες. Καὶ τί νομίζετε χρειάζεται δι' ὅλον αὐτὸ τὸ μηχάνημα; Ὀλίγοι γαιάνθρακες.

Ἄλλος πάλιν Ἄγγλος, ἀφοῦ τρεῖς ὁλοκλήρους ἔγραψε τόμους ὑπὲρ τῆς αὐτοκτονίας, δὲν ἠδυνήθη οὐδεμίαν δικαιολογητικὴν ἀπόδειξιν νὰ εὕρῃ. Ἀπεμονώθη ὅθεν καὶ εὗρεν ὅτι, ὅπως ἀποδείξῃ τὸ ὀρθὸν τῶν σκέψεών του, οὐδὲν ἠδύνατο ἐντονώτερον μέσον νὰ εὕρῃ τῆς αὐτοκτονίας. Ἀπέδειξεν οὕτω δικαίαν καὶ πρέπουσαν τὴν αὐτοκτονίαν διὰ τῆς αὐτοκτονίας αὐτῆς (γενομένης ὅμως διὰ περιφήμου ῥεβόλβερ· ἰδοὺ ἡ μόνη διαφορά).

Ὁ Ἀλέξ. Δουμᾶς ἔφθασέ ποτε εἰς τοιοῦτον πτωχίας βαθμόν, ὥστε ἠναγκάσθη ν' ἀποσυρθῇ εἰς ἔπαυλιν τινά, μακρὰν ὀλίγον τῶν Παρισίων, διὰ νὰ ἀποφύγῃ τοὺς καθημερινῶς ἐνοχλοῦντας αὐτὸν δανειστάς του. Ταῦτα ὄχι, διότι τῷ ὄντι εἶχεν ἔλλειψιν χρημάτων, ἀλλὰ διότι, ἐξακολουθῶν νὰ ἦνε πάντοτε σπάταλος, ὡς ἀρχήν του εἶχεν ὅτι δυσκολώτερον τῷ εἶνε νὰ κρατήσῃ ὅπερ ἔχει, ἢ νὰ εὕρῃ ὅπερ δὲν ἔχει. Ἐξώδευσε τὰ χρήματά του ὡσεὶ ἔμελλε τὴν ἐπαύριον ν' ἀποθάνῃ, δὲν ἐκράτει δὲ αὐτὰ ὡσεὶ ἔμελλε πάντοτε νὰ ζῇ, ὅπως κάμνουν πολλοὶ τῶν ὁμογενῶν ἡμῶν. Διϊσχυρίζονται μάλιστα, ὅτι ἡ πτωχία ἦτο μᾶλλον φανταστικὴ καὶ ὅτι ἠδύνατο νὰ πληρώσῃ τὰ χρέη του, ἐὰν δὲν ὡμοίαζε τοὺς ἐν Ἀθήναις κορδακιζομένους ἡμῶν, οἵτινες νομίζουσιν ὅτι τὸ πληρώνειν τὰ χρέη εἶνε χρήματα ῥιπτόμενα εἰς τὴν θάλασσαν. Ὁ ὑποδηματοποιὸς π. χ. τοῦ Δουμᾶ μάτην ἐπὶ τρία ἔτη ἐζήτει τὰ 50 ὀφειλόμενα αὐτῷ φράγκα, *δὲν ἔχω*, ἦτον ἡ ἀπάντησις τοῦ μυθιστοριογράφου. Κατὰ πᾶσαν λοιπὸν Κυριακὴν ὁ ὑποδηματοποιὸς ἐπορεύετο παρ' αὐτῷ εἰς τὴν ἔπαυλιν, καὶ ἀφοῦ ἤκουε τὴν συνήθη ἀπάντησιν, ἐζήτει νὰ τῷ πληρωθῶσι τοὐλάχιστον τὰ ἔξοδα τῆς ἁμάξης μὲ τὴν ὁποίαν ἤρχετο, ὅπερ καὶ προθύμως ὁ Δουμᾶς πάντοτε ἔπραττεν· ἐξηκολούθησε τοῦτο Κυριακὰς πολλὰς κατὰ συνέχειαν, εἰς τρόπον ὥστε μετὰ καιρόν τινα ὁ ὑποδηματοποιὸς εἶχε λάβει τὸ τριπλάσιον ποσὸν τῶν ὀφειλομένων. Τοιαύτη ἦτο ἡ πτωχία τοῦ Δουμᾶ.

Ἐν τούτοις ἐκεῖ ἀπομονωθεὶς, ἐζήτει τρόπον τοῦ εὑρεῖν χρήματα, καὶ τοῦτο βεβαίως δὲν ἦτο δύσκολον διὰ τὴν ἀναντιῤῥήτως ἐφευρετικὴν αὐτοῦ κεφαλήν. Εὗρεν. Ἐσυμφώνησε μετά τινος ἐν Παρισίοις φωτογράφου, νὰ φωτογραφηθῇ περιπεπλεγμένους τοὺς βραχίονας ἔχων ἐπὶ τῆς ὀσφύος θελκτικῆς καὶ εὐσώμου ὑποκριτρίας τοῦ θεάτρου τῆς Εὐθυμίας (Theâtre de la Gaiété). Ὁ ἑξηκονταετὴς Δουμᾶς παρουσιάσθη διὰ φωτογραφίας εἰς τὸ κοινόν, περιπτύσσων καὶ περιπτυσσόμενος παρὰ τῆς περιβοήτου ἐπὶ τῇ καλλονῇ Miss Menken, ἡ δὲ εἰκὼν τόσῳ παράδοξος καὶ μοναδικὴ εἰς τὰ χρονικὰ ἐφάνη τοῖς εὐτραπέλοις Παρισινοῖς, ὥστε ἐντὸς ἓξ μηνῶν ὑπὲρ τὰ δύο ἑκατομμύρια ἀντιτύπων ἐπωλήθησαν· οὕτω δὲ ἀπέκτησε πάλιν πλοῦτον ὁ Δουμᾶς, μολονότι ἐπὶ τὸ φαινόμενον ἐνεκάλεσεν εἰς δίκην τὸν φωτογράφον, ὡς δημοσιεύσαντα εἰκόνας ἰδιωτικὰς, ἄνευ τῆς ἀδείας του. Ἐν γένει, ἡ τῆς σκηνῆς πλοκὴ ἐπέτυχε καθ' ὅλα, ὡς πᾶς τις δύναται νὰ περιμένῃ παρὰ τοῦ συγγραφέως τῶν Μοϊκανῶν τῶν Παρισίων.

Ἡ ἀπομόνωσις λοιπὸν καὶ τὸν Δουμᾶν αὐτὸν ἐνέπνευσεν.

Ἀλλ' αὐτὸ τὸ ἐγνωρίζαμεν, ἀκούω λέγοντας μεμψιμοίρους τινάς. Οἱ τοιοῦτοι, φαίνεται, ἀπαιτοῦσιν νὰ ὁμοιάσω ὄρνιθα, ἥτις παραβλέπουσα πολλὴν παρακειμένην τροφὴν, καταφεύγει σκαλεύουσα εἰς γωνίαν τινά.

Ἔνθα γέ που διαφαίνεθ' ἅτ' ἐν κοπρίᾳ μία κριθὴ, νὰ παραβλέπω δηλ. ὅσα οὐδεὶς μ' ἐμποδίζει νὰ μάθω καὶ οὐδεὶς λυπεῖται ἢ κεντᾶται ἀκούων, νὰ ἐκλέγω δὲ τὰ κρυπτόμενα καὶ λανθάνοντα· νὰ εἰσχωρῶ εἰς τὰ ἄδηλα καὶ κρύφια ἐσωτερικὰ, χωρὶς πρῶτον νὰ κρούσω τὸ ῥόπτρον τῆς θύρας, ὥστε νὰ καταλαμβάνω τὸν οἰκοδεσπότην ξυραφιζόμενον, τὴν οἰκοδέσποιναν dans sa chambre de toilette ἀπέναντι τοῦ κατόπτρου, τὴν θυγατέρα ἀντιγράφουσαν ἐπιστολὴν ἐκ τῆς Nouvelle Héloïse τοῦ Rousseau, τὸν υἱὸν ἐπιπλήττοντα τὴν ὑπηρέτριαν κτλ. Μὴ μ' ἀναγκάσητε, παρακαλῶ, εἰς ἀνακάλυψιν τοιούτων ἀποκρύφων· τὸ κρυπτόμενον εἶνε σκυθρωπὸν, ἀγέλαστον, δυσπρόσιτον· φοβεῖσθε αὐτὸ καὶ φεύγετέ το, ὅπως οἱ Σίφνιοι τοὺς τοίχους, διότι φοβοῦνται μὴ λίθος τις πίπτων ἄνωθεν καταθραύσῃ τὰ *πήλινα* αὐτῶν *ἀγγεῖα*. Ἂς μὴ καταναλίσκωμεν, ὅταν ἀνάγκη δὲν παρίσταται, τὸ πολυπρᾶγμον καὶ ἐταστικὸν ἡμῶν. Ἀλλ' ὡς οἱ ἀετοὶ καὶ οἱ λέοντες, ἂς συστρέφωμεν ἔσω τοὺς ὄνυχας, βαδίζοντες ἵνα μὴ κατατρίβωμεν αὐτοὺς καὶ, περιστάσεως τυχούσης, δὲν δυνάμεθα νὰ τοὺς μεταχειρισθῶμεν.

ΙΩ. ΚΑΜ . . .

ΠΟΙΗΣΙΣ.

Ἡ ποίησις εἶναι ἔμπνευσις μετὰ τέχνης· δὲν εἶναι μόνον ἔμπνευσις· ὅσοι δὲ τῶν ποιητῶν παρημέλησαν τὴν τέχνην, ὑπολαμβάνοντες αὐτὴν ὡς δεσμὸν τῆς διανοίας, παρήγαγον μὲν ὡραῖα ἔργα, ἀλλ' οὐδέποτε τέλεια. Ἡ ἔμπνευσις ἔχει τι τὸ ὁρμέμφυτον. Ἡ ποιητικὴ φύσις συλλαμβάνει καὶ γεννᾷ κόσμον ὅλον, ὅπως ἡ ἄψυχος φύσις συλλαμβάνει καὶ γεννᾷ ἓν ἄνθος· ἀλλ' ἡ τέχνη τελειοποιεῖ τὸ ἄνθος, ἀφαιρεῖ τοὺς σκώληκας ἀπ' αὐτοῦ, προφυλάττει αὐτὸ ἀπὸ τοῦ ἡλίου καὶ προσθέτει τεχνικὴν δρόσον. Ἡ μεγαλοφυΐα δὲν γεννᾷ ἄνευ μόχθου, ἀλλ' ἐν τῇ ὁ δύνῃ καὶ τῇ ἐπιμονῇ αὐτῆς ἔγκειται ἡ ἀθανασία· λέγομεν ταῦτα πάντα, διότι ὁ κ. Δ. Παπαῤῥηγόπουλος φρονεῖ τὴν παράδοξον ἀρχὴν, ὅτι τὸ ἀκατέργαστον καὶ τραχὺ ἔχει κάλλος· ὅτι ἡ τέχνη εἶναι τὸ ψυμμίθιον τῆς ποιήσεως, ψυμμίθιον διὰ τοῦ ὁποίου ἀφαιρεῖται ἡ φυσικὴ χάρις καὶ τὸ ἀπέριττον καὶ ἄφελὲς αὐτῆς, ὡς ἐν τῷ ἐπιλόγῳ τῆς Γλαύκης ἐκφράζεται·

Θὰ μ' εἴπῃς ἄτεχνον· δικαίως ἴσως·
Δὲν λεπτουργῶ τοὺς στίχους ὅπως ἄλλοι,
Πρὸς τὴν βλακίαν μέγα τρέφω μῖσος
Καὶ εἰς τὴν ῥίνην ἡ βλακία θάλλει·
Τὰς παραλυτικὰς αὐτῶν ποιήσεις
Μὲ ἄνθη καὶ ψυμμίθια κοσμοῦσιν,

Ἐνδύουσι κομψῶς καὶ σαβανοῦσιν.
Εἰς πλείστας καὶ ψυχρὰς μεταρρυθμίσεις.

Τούτέστι φοβούμενος μὴ ὑποπέσῃ εἰς τὸ ἄκρον τῶν λεπτουργῶν τῆς διανοίας ἐκείνων, οἵτινες προτιμῶσι τὸ μέτρον ἀντὶ τῆς ἰδέας, τὴν λέξιν ἀντὶ τῆς ἐννοίας, ὑπέπεσεν εἰς τὸ ἄλλο ἄκρον, πρὸ πάντων εἰς τὰς πρώτας αὐτοῦ ποιήσεις, ὅπου θυσιάζεται ἡ ἔκφρασις καὶ ἡ λέξις εἰς τὴν ἔννοιαν.

Ἡ ποίησις τοῦ κ. Παπαῤῥηγοπούλου εἶναι ἀνδρικὴ καὶ ἔντονος, πολλαχοῦ χαριεστάτη, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ὑψηλὴ, σπανίως ὡραία· ἐμελέτησε φαίνεται πολὺ τὴν γλῶσσαν τῆς παλαιᾶς Διαθήκης, καὶ ἐνίοτε μάλιστα ἔχει τὴν τραχύτητα καὶ τὴν τόλμην τῆς ἐκφράσεως τοῦ Ἠσαΐου, ἀλλ' ἡ σημερινὴ χάρις τῆς ποιήσεως δὲν ἐπιδέχεται νομίζομεν τὴν γλῶσσαν ἐκείνην καὶ τοῦτο τα χέως ἐνόησεν ὁ κ. Ποπαῤῥηγόπουλος, διότι αἱ νεώτεραι αὐτοῦ ποιήσεις ἔχουσιν ἰδιάζουσαν χάριν καὶ ἁρμονίαν· τὸ μέτρον εἶναι πανταχοῦ λεῖον, οὐδαμοῦ προσκόπτει ὁ ἀναγνώστης εἰς ἀνωμαλίας, καὶ οὐδαμοῦ ἡ κανονικότης τοῦ λόγου μεταβάλλεται χάριν τοῦ μέτρου, ὅπως εἰς πολλοὺς ἄλλους, ὧν τὸ ἆσθμα διακρίνομεν εἰς τὰς ποιήσεις αὐτῶν, πνευστιώντων ἐν τῇ ἐπεξεργασίᾳ τῶν στίχων. Κατηγορήθη πολλάκις ὡς ἀσαφὴς, ἀλλὰ τοῦτο δὲν εἶναι ἀληθές· τὸ ἑλληνικὸν κοινὸν συνειθισμένον ν' ἀναγινώσκῃ ἐλαφρὰ ἀσμάτια, εὑρίσκει δύσπεπτον τὴν πυκνὴν καὶ βρίθουσαν ἰδεῶν ἔκφρασιν τῆς ποιήσεως αὐτῆς· ἐνίοτε ὑπάρχουσι στίχοι, οἵτινες, ἕνεκα τοῦ ἐπικρατοῦντος ἐν αὐτοῖς ὑψηλοῦ, ἔχουσί τι τὸ σκοτεινὸν καὶ ἀσαφὲς, διότι αὐτὴ ἐστὶν ἡ ἰδιότης τοῦ ὑψηλοῦ, τὸ ὁποῖον ἔχει τι τὸ ἀόριστον, τὸ ἀσαφὲς, ὡς ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ θάλασσα, ἡ τρικυμία καὶ τὰ τοιαῦτα ὑψηλὰ τῆς φύσεως φαινόμενα· δὲν εἶναι οὔτε τὸ γλαυκὸν χρῶμα, οὔτε ἡ ἐν τῇ θαλάσσῃ ἀντανάκλασις τοῦ οὐρανοῦ, οὔτε ὁ ψιθυρισμὸς τῶν κυμάτων, τὰ ἀποτελοῦντα τὰς μεγάλας ἐντυπώσεις τὰς ἐκ τῆς θαλάσσης, ἀλλὰ ὁ ἀπέραντος αὐτῆς ὁρίζων, τὸ σκοτεινὸν αὐτῆς βάθος καὶ τὸ μυστήριον.

Ἐν τῇ συλλογῇ τῶν ποιήσεων αὐτοῦ ὑπάρχει ἔργον ἐπιγραφόμενον—Οἱ ποιηταὶ— Ἐδῶ ἐπικρατεῖ πρὸ πάντων τὸ ὑψηλόν· εἰς τοὺς ὀλίγους αὐτοῦ στίχους ἐκτίθεται ὁλόκληρον καινοφανὲς φιλοσοφικὸν σύστημα. Παράδοξον ἔργον, δι' οὗ ἀποδεικνύεται ὅτι ἡ θρησκεία εἶναι τέκνον τῆς ποιήσεως, δι' οὗ ζωγραφίζεται ὁ Μωϋσῆς δημιουργῶν τὸν Θεὸν, πλάττοντα τὸν κόσμον. Ὁ κ. Παπαῤῥηγόπουλος εἶναι πανθεϊστής; τίς οἶδεν. Ὅπως δήποτε πανθεϊσμὸς δὲν εἶναι ἀθεία, σβεννύουσα τὸ ἱερὸν πῦρ τῆς καρδίας καὶ μαραίνουσα τὰ εὐγενέστερα αὐτῆς αἰσθήματα, ἀπ' ἐναντίας ζωογονεῖ τὴν ποίησιν· μάρτυς ὁ Σχέλλεῦ καὶ ὁ Κεάτ (α). Παραθέτομεν μέρος αὐτοῦ, διότι εἶναι ἐκ τῶν ἔργων, ἅτινα δὲν ἐπιδέχονται ἀνάλυσιν.

* * *

Ἡ ἱλαρά σου, Ὅμηρε, καὶ εὐλαβὴς καρδία,
Ποικίλα παραδόσεων συντρίμματα λαβοῦσα,
Τὸν Ὄλυμπον ἀνέπλασσε παρὰ τῇ κοινωνίᾳ,
Καὶ ἐκ δευτέρου τοὺς Θεοὺς δημιουργεῖ ἡ Μοῦσα.

* * *

Δημιουργοὶ τοῦ ἠθικοῦ τῆς οἰκουμένης βίου,
Καὶ τὴν ἐλπίδα σπείροντες ἐν τῇ ἀπελπισίᾳ,
Ἐσβέσθησαν· ἀλλ' ὡς ἀστὴρ ἐπὶ τῆς ὑφηλίου,
Ἐλπίδος χύνει νάματα ἡ φράσις των γλυκεία.

—

Ὡς ᾆσμα πένθιμον πτηνοῦ θρηνοῦντος εἰς τὰ δάση,
Ἐκθνήσκει πέραν εἰς σιγὴν ἐξαίφνης βαθυτάτην,
Ὁ ἄνθρωπος ἐπὶ τῆς γῆς ἐπίσης θὰ περάσῃ,
Ἀφεὶς ὑπάρξεως φωνὴν καὶ πρώτην καὶ ὑστάτην;

—

Ὀνείρου ποίου πλάσματα οἱ κόσμοι οὗτοι εἶναι;
Ποίας ὑπάρξεως σκιὰ πλανᾶται εἰς τὸ χῶμα;
Τὸ πρόσωπόν σου ἄνθρωπε, πρὸ σαρκοφάγου κλίνε·
Γελᾷ μὲ σὲ τοῦ σκελετοῦ τὸ τετρημένον στόμα.

—

Μηδέν!...τί εἶναι τὸ μηδέν; ἀρχὴν δὲν ἔχει ἄλλην,
Δὲν ἔχει τέλος, ἐν αὐτῷ γεννῶνται καὶ περῶσι·
Τοῦτο ὑπῆρχε πρὸ ἡμῶν, κ' εἰς τούτου τὴν ἀγκάλην,
Ἐσχάτην ἐκφωνῶν ἀρὰν ὁ κόσμος θὰ ὑπνώσῃ.

—

Ἔῤῥε, ὁ ἄνθρωπος! ἀφοῦ τοῦ λίθου διαφέρει,
Διότι θνήσκει τάχιον, διότι πάσχει μόνον,
Διότι τὴν συνείδησιν τῆς συμφορᾶς του φέρει,
Ἔῤῥε ὁ ἄνθρωπος! ἰδοὺ τὸ ᾆσμα τῶν αἰώνων.

—

Ἡ ἀνθρωπότης ἔκλαιε· τροφοὶ τῆς οἰκουμένης,
Οἱ ποιηταὶ ἐκοίμησαν μὲ ᾄσματα τὸν θρῆνον.
Ἐκάλυψαν τὸ πρόσωπον φρικώδους εἰμαρμένης,
Τὸν μειδιῶντα ἔδειξαν παράδεισον ἐκεῖνον.

—

Ἐκεῖ ἰδὲ, ἀνέσπερος ἀνατολὴ ἁπλοῦται,
Καὶ ἥλιος πνευματικὸς τὸν ἄνθρωπον φωτίζει,

(α) Διάσημοι Ἄγγλοι ποιηταὶ, ἀκμάσαντες ἐν τῇ ἀρχῇ τοῦ ΙΘ΄. αἰῶνος.

Καὶ ἡ ψυχὴ εἰς ᾄσματα τῶν χερουβεὶμ ναρκοῦται,
Λέξεις γριφώδεις ἔρωτος ἀπείρου ψιθυρίζει.

—

Ἐκεῖ ὁ δυστυχὴς πατὴρ τὰ τέκνα του εὑρίσκει,
Τὸ ὀρφανὸν ἀσπάζεται τὴν πατρικήν του χεῖρα,
Ἐκεῖ, ὁ ἔρως ὁ ἁγνὸς, ὅστις ποτὲ δὲν θνήσκει,
Ἐκεῖ σιγᾷ ὁ θάνατος, ἐκεῖ σιγᾷ ἡ μοῖρα.

—

Γλυκὺ, γλυκὺ βαυκάλημα· ἀλλ' ἤδη τὸ παιδίον
Ἠνδρώθη, δὲν κοιμίζεται μὲ ᾄσματα, πλανᾶται
Εἰς τὸν λαβύρινθον αὐτὸν τοῦ κόσμου, καὶ δακρύον
Χωρὶς ἐλπίδος ἔρχεται, χωρὶς αὐτῆς κοιμᾶται.

—

Ναί! πλέον δὲν θεοποιεῖ τοὺς πόθους τῆς καρδίας·
Ἤδη ἀνὴρ, δὲν ἐπαιτεῖ ἀπράγμονα προστάτην,
Πλανώμενος μετά τινος πικρᾶς ὑπεροψίας
—Ὤ! εἶμαι μόνος— ὠρυγὴν ἀφίνει βαθυτάτην.

—

Τὸν τάφον του ὁ ἄνθρωπος γεννᾶται ὅπως σκάψῃ,
Ῥάπτων τὸ σάβανον αὐτοῦ τὸν βίον ἀναλίσκει·
Ἡὔπαρξίς του πρὸς σιγμὴν ἐπὶ τῆς γῆς θ' ἀςράψῃ,
Διπλοῦται εἰς τὸν θάνατον καὶ θνήσκει, θνήσκει, θνήσκει.

—

Ὦ ἀδελφοί μου, κλαύσατε· δὲν ἐπιστρέφει πλέον,
Δὲν ἐπιστρέφει ἡ ἐλπὶς τῆς ἐποχῆς ἐκείνης.
Ἐν φάντασμα διέρχεται τὴν οἰκουμένην κλαῖον—
Ἡ ἐπιστήμη—ὁ πατὴρ ὁ μέγας τῆς ὀδύνης.

Ἀλλαχοῦ ὁ Κ. Παπαῤῥηγόπουλος, ἐγκαταλείπων ὅλως διόλου τὰ ὕψη τῆς φιλοσοφίας, ἀνέρχεται εἰς τὰ ὕψη τοῦ πάθους· τίς δὲν γνωρίζει ἐκ στήθους τὴν ἀποστροφὴν ἐκείνην πρὸς τὸν ἔρωτα, ἐν τῇ ποιήσει τῇ ἐπιγραφομένῃ Μεσονύκτιον, ὅπου ἡ βαθεῖα ἀνάγκη τῆς ἀγάπης καὶ τὸ ἀπραγματοποίητον αὐτῆς ζωηρῶς εἰκονίζονται;

Ἔρως, πομφόλυξ τις ματαία,
Ἀπράγμονος εὐαισθησίας,
Ἔῤῥε! σκιὰ γιγαντιαία
Τοσούτων πόθων τῆς καρδίας.

—

Ἠχὼ φωνῆς ἐπουρανίας,
Ἠχὼ κενὴ ἐν τούτοις μόνον,
Ἀποπλανῶσα τὰς καρδίας
Καὶ διασπείρουσα τὸν πόνον.

—

Μὲ ἀγαπᾷς; τὸ βρέφος κλαῖον
Πρὸς ἄλλο βρέφος ψιθυρίζει,
Μὲ ἀγαπᾷς; ὁ νέος πλέον
Πρὸς τὴν παρθένον κλαυθμυρίζει.

—

Ἰδέ! ὁ ἥλιος πρὶν δύσῃ,
Ἐν' ἀσπασμὸν μᾶς ἀπευθύνει,
Ὡς εἰ ζητῶν νὰ ἐρωτήσῃ,
Μὲ ἀγαπᾷς; κυλᾷ καὶ σβύνει.

—

Γηράσκ' ἡ οἰκουμένη πᾶσα
Καὶ νέα πάλιν ἀνακύπτει,
Κ' ἑκάστη γενεὰ προβᾶσα,
Μὲ ἀγαπᾷς; φωνεῖ καὶ πίπτει.

—

Τὸν τάφον ἄνθος τί στολίζει
Καὶ τὸν θανόντ' ἀναμιμνήσκει.
Τὸ ἄνθος τοῦτο ψιθυρίζει,
Μὲ ἀγαπᾷς;—καὶ ἀποθνήσκει.

—

Καὶ ὁ Θεὸς καὶ ὁ Μεσσίας,
Ἀντὶ δωρήσεων ἀφθόνων,
Ζητοῦν μετὰ περιπαθείας,
Ὀλίγον ἔρωτά μας μόνον.

—

Ἔρως, πομφόλυξ τις ματαία,
Ἀπράγμονος εὐαισθησίας,
Ἔῤῥε! σκιὰ γιγαντιαία
Τοσούτων πόθων τῆς καρδίας.

Ἐν γένει ὅμως ὁ Κ. Παπαῤῥηγόπουλος ἀπέφυγε τὰς κωμικὰς ἐκείνας πολλάκις τρυφερότητας, ἃς κατὰ κόρον μεταχειρίζονται οἱ ποιηταὶ, ὧν ἡ καρδία εἶναι ἄγονος καὶ ἡ ψυχὴ ταπεινή· βεβαίως ὁ ἔρως εἶναι μέγα καὶ βαθὺ αἴσθημα· βεβαίως ἡ γυνὴ εἶναι χαριέστατον καὶ ὡραιότατον πλάσμα, βεβαίως ὁ ἀγαπῶν ἐκτείνει τὴν λατρείαν αὐτοῦ καὶ εἰς τὸ μανδύλιον καὶ εἰς τὰ χειρόκτια καὶ εἰς τὰ ἴχνη τῆς ἐρωμένης αὐτοῦ· ἀλλὰ ταῦτα πάντα ἔχουσιν ὅλως ἀτομικὸν χαρακτῆρα, ὅλως ἰδιάζουσαν ἀξίαν, ἀλλοτρίαν πρὸς τὴν γνησίαν καὶ ὑψηλὴν ποίησιν, πρὸς τὸ μεγαλεῖον τὸ εἰκονιζόμενον ἐν αὐτῇ, τοῦτο ἐνόησε καλῶς ὁ ποιητής. Μὴ ζητεῖτε εἰς τὰς ποιήσεις αὐτοῦ ἐρωτικὰς ἐπιστολὰς στιχουργημένας, ἀλλὰ πάθη μόνον ἰσχυρὰ καὶ τρικυμιώδη, ἢ μελαγχολικὴν γαλήνην. Εἴτε καταπίπτει ὡς ὁ Νιαγάρας, εἴτε ἐκτείνεται ὁμαλὴ καὶ σοβαρὰ ὡς ἡ λίμνη τῆς Γενεύης· εἶναι πάντοτε ἡ αὐτὴ περιπαθὴς μετὰ σοβαρότητος, ἔντονος καὶ μεγαλοπρεπὴς, ῥωμαλέα καὶ πρᾳεῖα συνάμα.

Πρὸς συμπλήρωσιν τοῦ ποιητικοῦ χαρακτῆρος τοῦ Δ. Παπαῤῥηγοπούλου, ἐν ὑπο-

λεῖπεται εἰσέτι· νὰ εἴπωμεν περὶ τῆς εὐθύμου αὐτοῦ ποιήσεως· λαμβάνομεν τὴν Γλαύκην, ἔργον κάλλιστον, ἐν ᾧ ἑνοῦται ἡ χάρις τοῦ Θεοκρίτου, ἡ δηκτικότης τοῦ Βολταίρου μετ' ἀδιοράτου τινὸς μελαγχολίας. Ἡ Γλαύκη, γυνὴ Ἀθηναία, ἀγαπᾷ ἐμμανῶς Δημήτριον τὸν πολιορκητήν· μὴ δυναμένη δὲ ἄλλως νὰ ἱκανοποιήσῃ τὸν ἔρωτα αὐτῆς, καταφεύγει παρὰ τῇ Λαμίᾳ, τῇ ἐρωμένῃ τοῦ Δημητρίου, καὶ ἀντὶ ἀμοιβῆς λαμβάνει τὴν θέσιν τῆς Λαμίας ἐν τῷ ἐκτὸς τῆς πόλεως ἄντρῳ, ὅπου κατὰ τὰς νύκτας ὁ Δημήτριος ἐτέλει τὰς ἐρωτικὰς αὐτοῦ πεδιάς μετὰ τῆς Λαμίας. Τὸν μῦθον τοῦτον, ὃν παραδόξως ἀπευθύνει πρὸς κυρίαν τινά, ἧς τὸ ὄνομα ἀποσιωπᾷ χάριν ἀβροφροσύνης, διαπραγματεύεται ἀφελέστατα, καὶ ἴσως ἀφελέστερον τοῦ δέοντος. Βεβαίως ἡ γυνὴ πρὸς ἣν ἀπευθύνεται τὸ ποίημα τοῦτο, ἂν μάλιστα ἐνεφορήθη τῶν ποιήσεων τοῦ Λαμαρτίνου, θ' ἀνεκραύγασεν ἐρυθριῶσα, ὅτε ἀνεγίνωσκε τὸ ἑπόμενον χωρίον.

Χαμαὶ τὸ προσωπεῖον! ἡ ἑταίρα
Ἀγέρωχον τὸ μέτωπόν της αἴρει,
Δὲν τήκεται εἰς στόνους, σπαίρει,
Θνήσκει καὶ ἀναζῇ ὡραιοτέρα.
Καὶ ἀδελφὴ τῆς ἡδονῆς ἐκχέει
Μεθούσαν ἐρώτων ἀτμοσφαῖραν.
Τὴν εἶδες εἰς χειμερινὴν ἑσπέραν
Πῶς ὑπὸ ἔρωτος γελᾷ καὶ κλαίει;
Παιδίον ὕπαγε· ἡ εὐτυχία
Κενὰς σκιὰς οὐδέποτε θηρεύει,
Καὶ τὸν θεὸν εἰς μάρμαρον λατρεύει
Ἡ τοῦ ἀνθρώπου ὑλικὴ καρδία.

Τοιοῦτος εἶναι ὁ χαρακτὴρ τῶν ποιήσεων τοῦ Κ. Δ. Παπαῤῥηγοπούλου· ὁ ποιητὴς εἶναι νέος ἀκόμη· ὅταν ἡ πρωΐα ἦναι ἀνέφελος, ἡ μεσημβρία οἰωνίζεται πολὺ λαμπροτέρα.

Εἰς τὸ ἑπόμενον φύλλον θέλομεν κρίνει τὰ, μετὰ πολλῆς φιλοκαλίας καὶ κομψότητος ἀνατυπωθέντα δεύτερον ἤδη, *μνημόσυνα* τοῦ Κ. Ἀριστοτέλους Βαλαωρίτου καὶ τὴν *Κυρὰ Φροσύνην* αὐτοῦ, τὰ ἀθάνατα ταῦτα ἔργα τῆς νέας δημοτικῆς ἡμῶν ποιήσεως.

ΘΑΛΗΣ ΑΝΤΩΝΙΑΔΗΣ.

ΛΥΣΙΣ ΤΟΥ ΕΝ ΤΩ Β'. ΦΥΛΛ. ΑΙΝΙΓΜΑΤΟΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΕΝ ΤΩ Γ'. ΔΟΘΕΙΣΗΣ ΛΥΣΕΩΣ ΑΥΤΟΥ.

Φάσμα—ᾆσμα—χάσμα. Ἄσμα-κλάσμα.

ΛΥΣΙΣ ΤΟΥ ΕΝ ΤΩ Γ'. ΦΥΛΛΑΔΙΩ ΑΙΝΙΓΜΑΤΟΣ.

Πνεῦμα — νεῦμα — γεῦμα — ψεῦμα.

ΛΥΣΙΣ ΤΟΥ ΕΝ ΤΩ Γ'. ΦΥΛΛ. ΓΡΙΦΟΥ.

Μισῶ τὰς ἡδονάς.

ΑΙΝΙΓΜΑ.

Μ' ἔφερον, ὅτ' ἐδίωκον αἱ Εὐμενίδες πάλαι
Ὀρέστην, τὸν φονεύσαντα τὴν στυγερὰν μητέρα·
Φλογίζω καὶ σκορπίζονται μαῦραι παντοῦ αἰθάλαι·
Ἀλλ' αἴφνης θὰ πληρώσωσι τὸν πέριξ μου ἀέρα
Ἦχοι χαρᾶς καὶ μουσικῆς, οὐχὶ καπνὸς πολύς,
ἂν μένω ἄνευ κεφαλῆς.

Σ.

ΓΡΙΦΟΣ.